

VIJFHEERENLANDEN

PROGRAMMABEGROTING 2020

Colofon:

Gemeente Vijfheerenlanden
Postbus 11
4140 AA Leerdam
Telefoon: 088-5997000
e-mail: info@vijfheerenlanden.nl

INHOUD

Inleiding	3
Leeswijzer.....	6
Programmaplannen	7
Programma 0 Bestuur, ondersteuning en dienstverlening	7
Programma 1 Veiligheid	10
Programma 2 Verkeer en vervoer	12
Programma 3 Economie	14
Programma 4 Onderwijs	16
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	18
Programma 6 Sociaal domein	21
Programma 7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	24
Programma 8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	27
Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorziene uitgaven.	31
Financieel meerjarig perspectief	39
Paragrafen	44
Paragraaf 1 Lokale heffingen	44
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen.....	50
Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen	60
Paragraaf 4 Financiering	63
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	69
Paragraaf 6 Verbonden Partijen	75
Paragraaf 7 Grondbeleid	87
Vaststellingsbesluit	94
Bijlagen	95
Bijlage 1 Investeringsplan 2020-2023.....	95
Bijlage 2 Sociaal Domein, maatregelen die er op gericht zijn structurele dekking te zoeken.....	97
Bijlage 3 Overzicht per taakveld.....	99
Bijlage 4 Verplichte prestatie-indicatoren per programma	102

INLEIDING

Kleur geven aan verscheidenheid

In een veranderende samenleving, waarbij we op een andere manier aan de slag gaan met grote opgaven is het belangrijk balans te vinden tussen dat wat we willen en dat wat we aankunnen. Dus tussen ambities, onze financiële positie en de capaciteit van onze organisatie.

De ambities vinden hun oorsprong in het coalitieakkoord "Sterk in Verscheidenheid" en zijn door de raad door middel van de Kadernota 2020 aangevuld, zodat met deze tweede begroting van Vijfheerenlanden ieders inbreng tot zijn recht komt.

Vijfheerenlanden

In al ons beleid en financiële beschouwingen werken we aan een duurzaam Vijfheerenlanden, aan het verbeteren van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid en voldoende passende woningen. Ook zorg en ondersteuning zijn belangrijke speerpunten. Dichtbij de inwoners georganiseerd en vooral gericht op het voorkómen van problemen. Bij alles wat we doen, kijken we om te beginnen naar wat onze inwoners hier van vinden. Daarom gaan we de wijken en dorpen in en zijn we met de bevolking in gesprek. Door de Vereniging Nederlandse Gemeenten worden wij geprezen om de frequente - digitale- consultatie. Het mooie bedrag voor inwoners initiatieven zorgt voor een stimulan.

Financiële cyclus

De kaderstellende en controlerende rol van de raad is essentieel in de financiële cyclus van de gemeente. De doorontwikkeling van onze planning en control cyclus en verantwoordingsdocumenten helpt deze rollen goed invulling te geven. Het instellen van een auditcommissie is een belangrijke stap in deze doorontwikkeling. Centraal staat een financieel gezonde gemeente, met aandacht voor risicomanagement en de ontwikkeling van onze grondexploitaties. De omvang van ons weerstandsvermogen moet ruim genoeg zijn om eventuele tegenvallers op te vangen. Hoewel we de komende jaren daadkrachtig aan de slag willen, zijn we ook zeker behoedzaam. We sluiten deze onze ogen niet voor financiële risico's die onder meer te maken hebben met onzekerheden binnen het sociaal domein.

Programma's

Het eerste onderdeel van de begroting is het programmaplan. Dit programmaplan is een continue factor. Op deze manier wordt de beleidsmatige en ook financiële aansluiting met eerdere begrotingen gewaarborgd.

De gemeente Vijfheerenlanden heeft grote verantwoordelijkheden en ambities als het gaat om dienstverlening, vergunningen, veiligheid, Wmo, jeugdzorg, werk- en inkomen, informatievoorziening en informatieveiligheid, communicatie, openbare ruimte, enzovoort. Bestaand beleid loopt door, de omgevingswet bereiden we verder voor, nieuwe taken en wetgeving pakken we op, we helpen initiatieven van ontwikkelaars en inwoners als het mogelijk is verder op weg en we bewegen mee met de ontwikkelingen van vandaag en morgen. Deze zaken zijn opgenomen in deze begroting.

Uitgelicht

Lokale lasten

Direct merkbaar voor onze inwoners zijn de woonlasten. Door de stijging van de gemiddelde WOZ-waarde, de afvalstoffen- en rioolheffing worden de woonlasten in 2020 hoger dan in 2019. Een detail-uitwerking vindt u in paragraaf 1.

Mobiliteitsplan

Door de ligging van onze gemeente is het in goede banen leiden van de mobiliteit een grote opgave. De aspecten bereikbaarheid, duurzaamheid en veiligheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Verkeersvraagstukken worden integraal bekeken en zullen resulteren in een mobiliteitsplan. Speciale aandacht geven wij aan het zo veel mogelijk terugdringen van sluipverkeer.

Een verdere uitwerking leest u in programma 2, verkeer en vervoer.

Sociaal domein

We zijn een sociale gemeente met oog voor de mensen die het minder goed hebben. In het sociaal domein moeten we kritisch zijn en keuzes maken hoe we de beschikbare budgetten goed verdelen over de diverse taken en ambities die we hebben. De kosten binnen het sociaal domein groeien hard. In deze begroting vindt u voorstellen om de oplopende tekorten het hoofd te bieden. De analyse jeugdhulp, die in de Kadernota 2020 is aangekondigd, is inmiddels gemaakt en met de raad gedeeld. De acties staan omschreven in programma 6.

Energietransitie

We investeren in energietransitie en klimaatadaptatie. Dit vergt een intensieve samenwerking tussen inwoners, gemeente en regio. Naast de impulsregeling van het Rijk van € 20 miljoen is er 50% cofinanciering van de gemeente nodig. Lokale projecten worden uitgewerkt. Meer hierover vindt u in het programma 7 over milieu en duurzaamheid.

Omgevingsvisie

Op 1 januari 2021 zal de Omgevingswet in werking treden. De insteek is om het vergunningsproces in de ruimtelijke ordening te vereenvoudigen, meer ruimte te geven aan initiatieven en maatwerk mogelijk te maken.

Ambtelijk is er een kernteam aan de slag om de invoering te begeleiden. Ook raadsleden en externe partners worden actief betrokken bij dit traject. De omgevingsvisie is een onderdeel van programma 8, volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling.

Programma Aanpak Stikstof (PAS)

Met de uitspraak van de Raad van State over de PAS-regeling (Programma Aanpak Stikstof) is de regeling onverbindend verklaard. De PAS-regeling was sinds 15 juli 2015 van kracht. In dit programma werken overheden, natuurorganisaties en ondernemers samen aan ruimte voor economische ontwikkelingen. Het vervallen van de PAS-regeling heeft ook consequenties voor plannen binnen de gemeente Vijfheerenlanden. Het meest concreet is Broekgraaf, maar ook de plannen voor Weide II en het bedrijventerrein Meerkerk IVa hebben te maken met deze problematiek. Op verzoek van provincie en het Rijk is een inventarisatie opgesteld van plannen en projecten die hier mee te maken krijgen en mogelijk in de knel komen. Het Rijk en provincie hopen dit najaar te komen met richtlijnen hoe zij de passende beoordeling voor plannen en projecten willen insteken.

Financieel beeld

In het onderdeel financieel meerjarig perspectief van deze programmabegroting 2020 wordt het financieel beeld van de gemeente Vijfheerenlanden toegelicht. Dit is niet alleen van belang voor de raad, maar bijvoorbeeld ook voor onze accountant en onze toezichthouder van de provincie Utrecht.

de secretaris,

de burgemeester,

N. (Nanette) van Ameijde-Poortman

drs. J.P.J. (Jan Pieter) Lokker

LEESWIJZER

Deze Programmabegroting bestaat uit drie wettelijk voorgeschreven onderdelen:

Het Programmaplan

In dit onderdeel van de programmabegroting wordt in negen programma's concreet uitgewerkt wat de komende jaren in de gemeente Vijfheerenlanden staat te gebeuren, welke (maatschappelijke) resultaten daarbij worden gerealiseerd en wat dit mag kosten. De Kadernota 2020 vormt samen met de het coalitieakkoord de basis voor de teksten onder kopjes "Wat willen we bereiken?" en "Wat gaan we daarvoor doen?"

Bij programma 0 ziet u een toelichting op de financiële tabel bij dat programma. Deze toelichting wordt kortheidshalve niet herhaald bij de overige programma's. De financiële tabel bevat niet alleen de lasten, baten en saldo voor 2020 maar geeft ook een doorkijk naar de jaren 2021, 2022 en 2023. In de tabellen zijn de bedragen op duizendtallen afgerond en geeft een minteken aan dat het een inkomst, voordeel of positief saldo betreft.

Het Financieel Meerjarig Perspectief

In dit onderdeel van de programmabegroting wordt de financiële gezondheid van de gemeente Vijfheerenlanden (ook in meerjarig perspectief) toegelicht. Inzicht wordt gegeven in de financiële keuzes die zijn (en eventueel nog moeten worden) gemaakt en in de mate van robuustheid van de gemeentelijke begroting en balans. De vastgestelde Kadernota 2020-2023 vormt daarbij het uitgangspunt van analyse. Verder is na de Kadernota een aantal technische aanpassingen doorgevoerd. Deze zijn vaak het gevolg van actuele ontwikkelingen zoals loon- en prijsontwikkeling. Tot slot wordt in het financieel meerjarig perspectief ingegaan op de mogelijke risico's die het financiële beeld kunnen beïnvloeden.

De Paragrafen

In deze begroting hebben we uit praktisch oogpunt alleen de verplicht voorgeschreven paragrafen opgenomen. Voor toekomstige begrotingen zal in nader overleg met de nog in te stellen auditcommissie beoordeeld worden of er nog andere paragrafen aan de begroting moeten worden toegevoegd.

In de verplichte paragrafen van de programmabegroting wordt de stand van zaken met betrekking tot een aantal belangrijke gemeentelijke aandachtsgebieden toegelicht. Het betreft de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid, bedrijfsvoering, weerstandsvermogen, verbonden partijen, financiering en onderhoud kapitaalgoederen. Ontwikkelingen binnen deze aandachtsgebieden kunnen impact hebben op alle negen programma's en op de financiële positie van onze gemeente. Een toelichting hierop is dan ook een verplicht onderdeel van de begroting. Daardoor heeft de raad altijd een direct en een (waar mogelijk volledig) inzicht in de belangrijkste risico's die het financieel beeld van onze gemeente beïnvloeden.

Verplichte prestatie-indicatoren per programma

De per programma verplicht voorgeschreven prestatie-indicatoren zijn opgenomen in bijlage 3 bij deze begroting.

PROGRAMMAPLANNEN

Programma 0 Bestuur, ondersteuning en dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Vijfheerenlanden is dichtbij

Als gemeente willen wij echt 'de eerste overheid' zijn. Dichtbij en ten dienste van onze inwoners. Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners bij ons terecht kunnen. Fysiek in onze drie locaties, maar ook telefonisch en digitaal via de website of met emailcontact.

Vijfheerenlanden pakt haar rol als strategisch partner op lokaal en regionaal niveau

Veel van onze speerpunten beperken zich niet tot de grenzen van onze gemeente. De basis voor samenwerking is vastgelegd in het Interbestuurlijk Programma (IBP). Het is zaak dat wij onze doelstellingen voldoende onder de aandacht brengen bij onze partners van bijvoorbeeld de Regio U10 en de Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Hierdoor kunnen wij onze doelstellingen hoog op de agenda krijgen en synergie bereiken bij het realiseren daarvan. Dit is des te belangrijker omdat de planningshorizon van belangrijke overheidsprogramma's vaak ver in de toekomst ligt.

Vijfheerenlanden is financieel gezond

Vijfheerenlanden is gevormd vanuit een situatie van drie financieel gezonde gemeenten. Hierdoor hebben we een financieel gezonde basis met een gemiddeld structureel sluitende begroting. Hierbij kijken wij niet alleen naar de inkomstenkant, maar ook naar de uitgavenkant. Wij hebben bijzondere aandacht voor risicomanagement en de ontwikkeling van onze grondexploitaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Vijfheerenlanden is dichtbij

- Onze inwoners kunnen vijf dagen per week en drie avonden op afspraak terecht bij één van onze drie balies in Leerdam, Meerkerk of Vianen;
- In 2020 onderzoeken wij op welke wijze de locatie Meerkerk een andere bestemming kan krijgen. De consequenties voor onze dienstverlening worden daarbij afgewogen.
- Wij verbeteren de kwaliteit van onze communicatie;

Vijfheerenlanden pakt haar rol als strategisch partner op lokaal en regionaal niveau

- We pakken onze doelstellingen samen met onze partners op;
- Onze bestuurskracht verbeteren we door strategische allianties aan te gaan;
- We implementeren de 'Visie Vijfheerenlanden 2035' vanaf 2020.

Vijfheerenlanden is financieel gezond

- In het begrotingsjaar 2020 zijn alle woonlasten geharmoniseerd;
- Wat betreft rioolheffing en afvalstoffenheffing is 100% kostendekkendheid het uitgangspunt.
- T.b.v. begrotingsjaar 2020 voeren wij een begrotingsanalyse uit.
- Wij geven aan op welke wijze wij omgaan met het dividendverlies bij de eventuele verkoop van onze Eneco-aandelen (zie het hoofdstuk Algemene Dekkingsmiddelen).

Wij investeren in ons personeel

In verband met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt starten wij in 2020 met een integrale actualisering van ons functiegebouw. Gekoppeld aan bovenstaande begrotingsanalyse benchmarken wij in 2020 ook de omvang van onze personele

formatie. Dit door onszelf te vergelijken met vergelijkbare gemeenten. Ook meten wij wederom onze medewerker tevredenheid.

Wij investeren in onze organisatie

In 2020 en 2021 evalueren wij de toepassing van zelforganisatie als organisatieprincipe. Dit om te inventariseren wat er beter kan en wat hiervoor nodig is. Ook zullen wij een ontwikkelplan financiën en financiële sturing opstellen en uitvoeren. Dit om de kwaliteit van de financiële processen en de effectiviteit van onze financiële sturing te verbeteren. In combinatie daarmee zal ook de coördinatie van het inkoopproces worden versterkt. Dit zal budgettair neutraal geschieden door een verminderde afname van inkoopdiensten bij IBMN.

Informatiebeleid en -bescherming

Wij zullen onze Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en Basis Administratie Gebouwen (BAG) administratie harmoniseren en in een inhaalslag nog bestaande achterstanden wegwerken. In het kader van de invoering van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) implementeren wij in 2020 een Information Security Management Systeem (ISMS). Dit systeem helpt ons bij het continu ontwikkelen, onderhouden en verbeteren van onze informatiebeveiliging en van de daartoe te nemen maatregelen. In 2020 worden ook nieuwe projecten opgepakt, zoals de procesoptimalisatie digitale bereikbaarheid, de voorbereiding van de Omgevingswet, de pilot burgerparticipatie en bewust digitaal werken. Ook wordt de projectenkalender geactualiseerd en wordt op basis van een geactualiseerd informatiebeleid aan de raad budget gevraagd voor 2021 en volgende jaren.

Consequenties invoering Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet heeft consequenties voor de werkwijze, omvang en bekostiging van een deel van de ambtelijke organisatie. In 2020 brengen wij deze consequenties in beeld en werken wij de te nemen maatregelen en door te voeren aanpassingen in detail uit. Daarbij zullen wij ook de omvang bepalen van een voor het taakveld RO en vergunningen benodigde flexibele schil.

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

In de onderstaande tabel is voor dit programma aangegeven welke lasten en baten in de begroting zijn gereserveerd. Voor het overgrote deel betreft dit bestaand beleid. Verder zijn de mutaties van de kadernota en administratieve wijzigingen verwerkt.

In de tabel is het financieel effect van deze ontwikkelingen voor dit programma opgenomen. Het totaaleffect op de gemeentebegroting wordt toegelicht in het hoofdstuk 'Financieel Meerjarig Perspectief'. Zo leidt de regel 'administratieve wijzigingen' tot verschuivingen (zowel plussen als minnen) op vrijwel alle programma's. Per saldo heeft dit op totaalniveau voor de gemeentebegroting geen effect. Dit wordt toegelicht in het financiële hoofdstuk.

Baten/lasten Programma 0	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	3.659	-972			2.687	2.699	2.696	2.696
Kadernota	-61	-750			-811	-61	-61	-61
Administratieve wijzigingen	700	-907			-207	-258	-253	-250
Saldo	4.298	-2.629			1.669	2.380	2.382	2.385

Programma 1 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Veiligheid: een gedeelde verantwoordelijkheid

Veiligheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van politie, gemeente, maar juist ook van inwoners zelf. Dit vraagt om een integrale aanpak met alle betrokkenen zodat iedereen zich in Vijfheerenlanden veilig kan voelen.

Het is daarbij belangrijk dat de gemeente Vijfheerenlanden regie houdt op de veiligheidsthema's. In reactieve zin om adequaat op te kunnen treden in de zogenaamde 'warme fase' en om te kunnen participeren in de regio. Maar ook in proactieve zin om te voorkomen dat Vijfheerenlanden een aantrekkelijke vestigingslocatie wordt voor criminelen. Criminelen gaan namelijk op zoek naar gemeenten waar de "pakkans" (ook in beleidsmatig opzicht) het laagst is.

Een ander veiligheidsthema is evenementenveiligheid. Gemeente Vijfheerenlanden sluit aan bij de regionale en landelijke ontwikkelingen. De eigenheid van de dorpen en wijken is daarbij belangrijk. Tevens is de betrokkenheid van vrijwilligers, verenigingen en stichtingen die evenementen organiseren belangrijk. Daarnaast streeft de gemeente Vijfheerenlanden, in het belang van de veiligheid in de horecagelegenheden, naar een correcte naleving van de Drank- en Horecawetgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Integraal Veiligheidsplan (IVP)

In het 1e kwartaal 2020, wordt in vervolg op het in het Q4 van 2019 vastgestelde IVP, het uitvoeringsplan voor 2020 worden opgesteld waarin onder andere cybercrime, ondermijning, huiselijk geweld en kindermishandeling, evenementenveiligheid, radicalisering en zorg en veiligheid als belangrijke speerpunten worden opgenomen. Om als gemeente Vijfheerenlanden aan deze thema's te werken is in de kadernota in eerste aanleg 1 fte capaciteitsuitbreiding opgenomen. Verwacht wordt dat binnen het op te stellen programma vanaf 2021 nog aanvullende capaciteit nodig zal zijn.

Ondermijning en wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (BIBOB)

In het 4e kwartaal 2019 gaat het college het plan van aanpak ondermijning en BIBOB vaststellen. Voor een adequate aanpak van ondermijning zijn integrale samenwerking, een sterke informatiepositie en goede meervoudige communicatie-strategie randvoorwaardelijk. De benodigde capaciteit hiervoor is opgenomen in de 1 fte capaciteitsuitbreiding welke hierboven is benoemd.

Horeca en Bijzondere Wetten

Wij stellen een nieuw (geharmoniseerd) beleid op.

In september 2019 is een bijeenkomst georganiseerd om informatie te verstrekken over het vergunningsproces bij evenementen. Om dit in 2020 een vervolg te geven, worden er meerdere bijeenkomsten georganiseerd met als doel aan de voorkant de evenementorganisatoren mee te nemen in het huidige aanvraagproces. Hierdoor is de verwachting dat er beter inzicht komt in het proces van de evenementaanvragen waardoor organisatoren deze eerder gaan indienen zodat ze ook tijdig verleend kunnen worden.

Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA)

Om de boas gericht in te zetten is in het 4e kwartaal 2019 een meerjarenbeleidplan voor een periode van 3 jaren opgesteld. Daaropvolgend wordt in het 1e kwartaal 2020 een concreet uitvoeringsplan opgesteld.

Lopende zaken binnen programma 1

Binnen dit programma zijn diverse (regulier) doorlopende onderwerpen waar in 2020 mogelijk nog besluitvorming over moet plaatsvinden. Onderdeel hiervan is de huisvesting van de politie. Het is gewenst dat in Leerdam een permanent bezette politiepost wordt gerealiseerd. Een voorstel hierover is in de maak.

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

Baten/lasten Programma 1	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	4.658	-49			4.608	4.590	4.590	4.590
Kadernota	-200				-200	-200	-200	-200
Administratieve wijzigingen	-56	-2			-58	-53	-55	-57
Saldo	4.402	-52			4.351	4.337	4.335	4.333

Programma 2 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

Vijfheerenlanden werkt aan een goede mobiliteit

Bereikbaarheid, duurzaamheid en veiligheid zijn de grote aandachtspunten op het gebied van mobiliteit. Binnen de gemeente doen zich een aantal verkeersvraagstukken voor die wij in samenhang bezien. Hiervoor wordt het nieuwe mobiliteitsplan opgesteld (voorheen Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan GVVP). Daarnaast ligt Vijfheerenlanden in de invloedssfeer van de Rijkswegen A27, A2 en de A15. Dit veroorzaakt sluipverkeer. Wij willen dit zoveel mogelijk terugdringen.

Onze openbare ruimte is schoon, heel en veilig

Een goed beheer van onze openbare ruimte is een belangrijk onderdeel van ons wijk- en dorpsbeleid. De kwaliteit van de openbare ruimte is immers ook een belangrijk visitekaartje van ieder dorp of stad. Wij harmoniseren het beleid in 2020. Dat doen we samen met onze inwoners, zoals we ook met hen samenwerken bij de inrichting en het beheer van het openbaar gebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

Mobiliteitsplan (voorheen GVVP)

Het mobiliteitsplan bevat een samenhangende visie, die wordt uitgewerkt in een aantal modules: onder andere fiets, auto en openbaar vervoer. Tevens stellen we een uitvoeringsplan op om sluipverkeer in Vijfheerenlanden terug te dringen. Separaat maken wij een nieuw verkeersveiligheidsprogramma en onderzoeken we de mogelijkheden van harmonisatie van het parkeerbeleid.

UNed en MIRT

In het programma UNed werken we met de U10-gemeenten en het rijk aan een samenhangende ontwikkeling van wonen, werken en bereikbaarheid in de metropoolregio Utrecht. Het daaronder vallende Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)-onderzoek richt zich op het ontwikkelen van passende keuzes voor het mobiliteitssysteem, waarbij rekening wordt gehouden met de grote woningbouwopgave en de groei van het aantal arbeidsplaatsen in de regio.

Aanpassing Verkeersregelinstallatie (VRI) Bentz Berg/Hotel Vianen

Om de doorstroming van het openbaar vervoer en het overige verkeer te verbeteren passen we de VRI aan.

Ontsluiting van Leerdam Noord (en wijk Broekgraaf)

In 2020 onderzoeken wij de mogelijkheid tot realiseren van een goede ontsluiting van de wijk Broekgraaf in Leerdam in noordelijke richting. Daarbij kijken wij in breder verband naar oplossingen voor het verkeer aan de noordkant van de stad, waarbij de doorstroming en spoorveiligheid worden gewaarborgd.

Diverse verkeersveiligheidsmaatregelen

Vanuit het nieuwe mobiliteitsplan zullen maatregelen worden voorgesteld en geprognosticeerd voor de periode 2020-2030. Hieronder vallen onder andere diverse verkeersveiligheidsmaatregelen en voorlichting. Te denken valt aan de veiligheid rondom scholen (inrichting en begeleiding), het aanleggen van drempels en kleinere maatregelen zoals het aanpassen van verkeersborden.

Beleids- en Beheerplannen Openbare Ruimte (wegen-groen-water)

Eén van de harmonisatieopgaven voor de gemeente Vijfheerenlanden zijn de Beleid- en Beheerplannen Openbare Ruimte. Om te komen tot een integraal beheerplan waarin het beleid en beheer voor groen-, wegen- en waterprogramma's in samenhang is beschreven, worden de volgende stappen gezet:

1. Vaststellen beleid inclusief financiële consequenties (2020)
2. Beheerplannen maken op basis van vastgesteld beleid

Lopende zaken/projecten

In 2020 voeren we de volgende werkzaamheden uit:

- Verplaatsing en opwaardering van de oversteek op het kruispunt Aime Bonnastraat met de Lijnbaan (Vianen),
- Aanleg van een verkeersdrempel aan bij de Lange Schenkel in Nieuwland,
- Herinrichting ten behoeve van een verkeersveiligere Koningin Emmalaan,
- Herinrichting van de Langendijk (Vianen),
- Herinrichting van Kom Lekdijk (Lexmond),
- Herinrichting van het Dokter Reilinghplein (Leerdam).

Overdracht wegen buitengebied

Het Waterschap Rivierenland heeft de wens geuit het beheer van wegen over te dragen aan de gemeenten waarin die wegen liggen. Het beheer van wegen wordt door het waterschap gezien "als een oneigenlijk taak van een Waterschap". De overdracht van het beheer van deze wegen, die veelal gelegen zijn op primaire en secundaire waterkeringen die met enige regelmaat versterkt moeten worden, brengt veel financiële risico's met zich mee. Daarom is de gemeente afhoudend om deze taak over te nemen. Alvorens van overdracht sprake kan zijn, moeten alle risico's in beeld zijn gebracht. Afspraken over het voorkomen van extra lasten voor nu en later voor de inwoners van de Vijfheerenlanden zijn onderdeel van eventuele gesprekken over de wens van het Waterschap.

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

Baten/lasten Programma 2	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	6.232	-453		-32	5.779	5.700	5.686	5.686
Kadernota	154				154	132	52	81
Administratieve wijzigingen	684	-27			657	805	828	802
Saldo	7.070	-480		-32	6.590	6.637	6.566	6.569

Programma 3 Economie

Wat willen we bereiken?

Vijfheerenlanden benut de kansen op economisch gebied

Onze gemeente ligt in een gebied waarin volop kansen bestaan op economisch gebied. Dit hebben we te danken aan onze ligging centraal in het land nabij het hoofdwegennet, de aansluiting op de economische zeer competitieve groeiregio Utrecht en onze lokale economie. Wij willen ervoor zorgen dat deze kansen door onze ondernemers en inwoners worden benut. Vijfheerenlanden weet ondernemers aan zich te binden en nieuwe aan te trekken. Dit komt ten goede aan de werkgelegenheid, het winkelaanbod en de inwoners.

Een evenwichtig winkelaanbod dat aansluit op de klantvraag

De detailhandel is de afgelopen jaren sterk aan het veranderen. Dit heeft gevolgen voor het winkelaanbod in de steden en dorpen van Vijfheerenlanden. Ons doel is om, samen met inwoners en ondernemers, een winkelaanbod te hebben en houden waarmee de leefbaarheid van de steden en kernen gewaarborgd kan blijven.

Vijfheerenlanden verbindt op economisch gebied

Vijfheerenlanden maakt onderdeel uit van de groeiregio Utrecht. Vanuit het principe van grensontkennend samenwerken neemt de gemeente actief deel aan regionale samenwerkingsverbanden. Meer lokaal is het van belang om, naast de fysieke omgeving van de bedrijven, ook te investeren in het sociaaleconomische domein. Een goede samenwerking tussen de bedrijven onderling en met de overheid en het onderwijs, versterkt de economische structuur en leidt tot een robuustere en grotere arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Economische agenda

Economie kent zeer veel raakvlakken met andere vakgebieden, denk bijvoorbeeld aan recreatie, toerisme, citymarketing, onderwijs, arbeidsmarktregio en duurzaamheid. Dit vraagt dan ook om een integrale aanpak en kijk vanuit de verschillende vakdisciplines. Op deze manier worden onze ondernemers en inwoners optimaal geholpen door de gemeente Vijfheerenlanden. Samen met ondernemers stellen wij de Economische Agenda op. Zo versterken wij de samenwerkingen met en tussen ondernemers, ondernemersverenigingen, ondernemersfondsen, onderwijs en (semi)overheden.

Winkelaanbod

Voor een evenwichtig winkelaanbod zetten wij in op de gesprekken met de winkeliers, binnenstadverenigingen, binnenstadsmanager en citymarketeers. Tevens vernieuwen we het Standplaatsen- en Marktenbeleid.

Bedrijventerreinen

Voor de (lokale) werkgelegenheid en het versterken van economische activiteiten is het van belang om voldoende vestigingslocaties en uitbreidingsmogelijkheden voor onze huidige en nieuwe ondernemers te hebben. De huidige bedrijventerreinen van Vijfheerenlanden zijn echter nagenoeg vol en de vraag naar bedrijfspercelen blijft hoog. De uitbreiding van een bestaand of de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein kost jaren en moet dus tijdig worden opgepakt. Dit moet ook in samenhang met de regio worden gezien. In 2020 starten we met een verkenning naar nieuwe mogelijkheden.

Detailhandelsvisie

Vijfheerenlanden heeft nog drie oude detailhandelsvisies die niet op alle punten overeenkomen. Hoewel het mogelijk is om verschillende uitgangspunten te hanteren voor verschillende gebieden is het wel van belang om een afgewogen en gedragen visie voor de gehele gemeente te hebben.

Agrarische sector

Deze sector staat voor een transitie. Dat heeft niet alleen te maken met de daling van de bodem, maar daardoor ook met de veranderingen in het grondgebruik. De transitie moet verder vorm krijgen binnen de sector zelf. Die ontwikkelingen zullen wij nauwgezet volgen en daar waar mogelijk ondersteunen.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is aan het veranderen. Door de vergrijzing ontstaat er steeds meer krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast ontstaan er steeds meer banen door automatisering. Daarmee wordt digitale geletterdheid steeds belangrijker. Er is meer vraag naar techniek en logistiek. Ook de agrarische sector vraagt meer werknemers maar dit is vaak wel seizoen afhankelijk. Wij ondersteunen - binnen de mogelijkheden van de gemeente - onze ondernemers bij hun zoektocht op de arbeidsmarkt.

Recreatie en toerisme

Voor dit onderwerp wordt verwezen naar programma 5.

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

Baten/lasten Programma 3	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	975	-488		-5	487	487	487	487
Kadernota	295	-15			280	265	185	185
Administratieve wijzigingen	80	22			102	102	101	100
Saldo	1.350	-481		-5	869	853	773	772

Programma 4 Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Goede onderwijsvoorzieningen voor Vijfheerenlanden behouden

Naar verwachting wordt in het eerste kwartaal van 2020 het nieuwe geharmoniseerde Integraal Huisvesting Plan Onderwijs (IHPO) opgeleverd. In dit IHPO zullen de gemeentelijke voornemens op het gebied van onderwijshuisvesting meerjarig worden afgewogen en geprioriteerd met behulp van onder meer meerjarige actuele leerlingenprognoses in Vijfheerenlanden.

Het vertrekpunt voor de financiële opgave voor onderwijshuisvesting is van meerdere factoren afhankelijk. Allereerst spelen er actuele ontwikkelingen zoals woningbouw en uitbreidingsgebieden, wat ook gepaard gaat met een toename van het aantal leerlingen en daarmee ook het toevoegen van nieuwe onderwijsvoorzieningen. Ook is de levensduur en onderhoudsstaat van de onderwijsgebouwen van wezenlijke impact op de budgetten, omdat we een wettelijke zorgplicht hebben voor onderwijshuisvesting. Er is sprake van een aantal verouderde schoolgebouwen die binnen nu en een periode van vijftien jaar toe zijn aan vervangende nieuwbouw. Om dit alles te kunnen financieren zijn we afhankelijk van de bouwsector en de actuele rente en bouwkosten in de markt. Gezien de ontwikkelingen waar we voor staan, constateren we dat de budgetten voor onderwijshuisvesting van de voormalige gemeenten ontoereikend zijn voor de opgave die we de komende jaren hebben.

Hoef en Haag

De voormalige gemeente Vianen heeft een structureel budget van € 0,5 miljoen in de begroting opgenomen voor de realisering van nieuwe schoolgebouwen in Hoef en Haag/Hagestein. Vooruitlopend op de besluitvorming over de nieuwe scholen is in de Kadernota 2020 voor het jaar 2023 een bedrag van € 0,15 miljoen structureel vanuit de stelpost volumeontwikkeling toegevoegd aan het kapitaallastenbudget voor onderwijshuisvesting in Hoef en Haag/Hagestein.

Broekgraaf

De realisering van een nieuw schoolgebouw in Broekgraaf was al opgenomen in het IHPO 2018-2021 van de voormalige gemeente Leerdam. De financiële gevolgen van dit IHPO zijn niet in de begroting 2018 tot en met 2021 verwerkt.

Ook hier is sprake van een volumeontwikkeling waarvoor een stelpost opgenomen is in de begroting. Bij de vaststelling van het nieuwe IHPO zal voor het project Broekgraaf een dekkingsvoorstel in financiële paragraaf worden meegenomen.

Overige scholen

Naast bovengenoemde projecten wordt gewerkt aan de realisering van vervangende nieuwbouw voor de Eben Haezer-school te Leerbroek.

Hoewel in de voormalige gemeente Zederik een deel van het uitvoeringsbudget was gedekt uit de post Nieuw Beleid, zal ook voor dit project bij het vaststellen van het IHPO een compleet dekkingsvoorstel in de financiële paragraaf worden meegenomen.

De Johannes Calvijnschool heeft een stijging in het aantal leerlingen en zal naar verwachting aankomend jaar een uitbreidingsaanvraag doen. Deze aanvraag zal in het aankomende jaar uitvoerig onderzocht worden waarbij we kijken naar uitbreidingsmogelijkheden op het huidige perceel en de bouwtechnische staat van het pand, rekening houdend met aankomende benodigde renovatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Een integraal huisvestingsplan onderwijs 2020-2023

Vooruitlopend op de nieuwe wetgeving rondom Wet op Primair Onderwijs, Wet op Voortgezet Onderwijs en de Wet experticecentra, wordt er een integraal huisvestingsplan onderwijs Vijfheerenlanden (IHPO) opgesteld. Deze heeft een doorkijk naar zestien jaar met een concreet plan voor de eerste vier jaar. Hiermee werkt de gemeente Vijfheerenlanden vooruitstrevend aan de nieuwe wetgeving waarin renovatie en het integraal huisvestingsplan onderwijs een plek gaan krijgen. Dit zal samen met de schoolbesturen opgesteld gaan worden.

Verordeningen voorzieningen huisvesting onderwijs Vijfheerenlanden 2020

De verordeningen voorzieningen huisvesting onderwijs zijn van de voorgaande gemeenten nog niet geharmoniseerd. Daarnaast zal deze aangepast worden aan de laatst gepubliceerde modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs van de VNG. Dit zal leiden tot een nieuwe verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2020 Vijfheerenlanden.

Harmonisatie Onderwijsbeleid

Het nieuwe onderwijsbeleid bevat alle programma's rondom onderwijsachterstanden. Daarnaast wordt verbinding gelegd met het sociaal domein. Zo worden er programma's onderwijs-jeugdhulp opgenomen en onderwijs-werk. Dit doen wij samen met de scholen als belangrijke partners. Door middel van de programma's wordt hun rol in een preventieve aanpak vergroot.

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

Baten/lasten Programma 4	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	7.408	-1.275		-104	6.133	6.099	6.086	6.086
Kadernota								
Administratieve wijzigingen	401	-506			-106	-103	-134	-304
Saldo	7.809	-1.781		-104	6.027	5.995	5.952	5.782

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken?

Sport brengt Vijfheerenlanden in beweging

Sporten is niet alleen goed voor de gezondheid en lichamelijke ontwikkeling, maar ook een goed middel om elkaar te ontmoeten en samen activiteiten te ondernemen. Wij stimuleren onze inwoners om meer te gaan sporten en te bewegen op een manier die bij hen past. Dit passen we ook toe op het nieuwe sportbeleid. We gaan dan ook niet harmoniseren op het beste en financieel het meest kostbare van iedere oude gemeente. Dat is financieel niet op te brengen. Het nieuwe sportbeleid voeren wij zorgvuldig in. Wij willen sport (maar bijvoorbeeld ook cultuur) toegankelijk houden voor iedereen, dus ook voor kinderen uit gezinnen met inkomens onder de 120% van het wettelijk minimumloon. Onze deelname in het Jeugdsportfonds en stichting Leergeld zetten we dan ook voort.

Wij investeren in cultuureducatie

Cultuureducatie is voor ons een belangrijk onderdeel van ons cultuurbeleid. Dit betreft kunstzinnige vorming in brede zin. Wij zien daarbij grote kansen door het inschakelen van lokale verenigingen en instellingen. Het kunst- en cultuurfonds Vijfheerenlanden kan stimulerend werken op de hoeveelheid en beleving van cultuur in brede zin.

Citymarketing wordt uitgebouwd

Vijfheerenlanden combineert twee mooie historische stadjes met een prachtig buitengebied met vele verborgen parels. En dat vlakbij grote stedelijke regio's als de Regio Utrecht en de Regio Rijnmond. De kansen die dit biedt, benutten wij door het uitbouwen van onze citymarketing. Daarbij is het niet de bedoeling om te komen tot een nieuw 'merk' maar om de bestaande merken Vrijstad Vianen en Glasstad Leerdam beter te benutten door enerzijds de activiteiten die onder deze merken vallen waar mogelijk te versterken en anderzijds deze merken ook te verbinden met de mogelijkheden die het prachtige buitengebied (Zouwegebied en polder Bolgarijen) biedt. Het profiel van de Glasstad Leerdam is uniek in Nederland. De combinatie van nijverheid, ambacht en kunst en design willen wij behouden en waar mogelijk versterken. Onze inzet daarbij zullen wij koppelen aan de marketing van Glasstad Leerdam.

Groene recreatie en ruimte voor toerisme past bij ons gebied

Wij zetten in op groene recreatie met behoud van de kwaliteit van het rustige buitengebied.

Onze openbare ruimte is schoon, heel en veilig

Een goed beheer van onze openbare ruimte is een belangrijk onderdeel van ons kernenbeleid. De kwaliteit van de openbare ruimte is immers ook een belangrijk visitekaartje van ieder dorp of stad. Net zoals in Programma 2 bij de "stenen component" van de openbare ruimte, bepalen we ook hier in samenspraak met de inwoners de inrichting en het beheer van het openbaar groen.

Wij bieden plaats aan biodiversiteit

Herstel van biodiversiteit is niet alleen nodig vanwege de intrinsieke waarde van de buitengewone variatie aan ecosystemen en soorten. Biodiversiteit zorgt ook voor onze welvaart en welzijn, vanwege de ecosysteemdiensten die zij ons levert. Denk aan gewasbestuiving, schoon drinkwater, natuurlijke plaagbestrijding, waterberging of stadsverkoeling.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewegingsonderwijs

Met het basisonderwijs maken wij afspraken over de mogelijke inzet van vakleerkrachten op basis van cofinanciering. Hiermee verwachten wij een grote (preventieve) bijdrage te leveren aan de bevordering van een gezonde leefstijl van kinderen.

Opstellen Lokaal Sportakkoord

Ter voorbereiding op de ontwikkeling van het sportbeleid, ontwikkelen wij begin 2020 een lokaal sportakkoord. Hierin worden praktische afspraken vastgelegd tussen sport- en zorgaanbieders onderling, ons als gemeente en bij voorkeur ook met ondernemers en het onderwijs.

Sportbeleid

In 2020 is het plan actualisatie Sportbeleid Vijfheerenlanden gereed.

Specifieke uitkering Sport (Spuk)

Door recente regelgeving is het niet meer mogelijk om de BTW op sportvoorzieningen in aftrek te brengen. In plaats daarvan biedt het Ministerie van VWS een nieuwe subsidie aan. In 2020 geven we de werkelijke kosten op over 2019 (in september 2019 is de aanvraag de deur uit gegaan op basis van de begrote bedragen) en wordt de subsidie definitief verrekend met de gemeente. De financiële effecten zijn nu nog niet bekend.

Cultuur en cultuureducatie

Samen met Stichting Cultuur en Theater Vianen willen we het aanbod van podiumkunst uitbreiden. Daarbij komt nadrukkelijk aandacht voor vormen die niet direct voor een groot publiek zijn.

We willen het Stedelijk Museum Vianen ondersteunen bij het uitbreiden van het museum. Voor beide onderwerpen zullen afzonderlijke voorstellen uitgewerkt worden.

Wij betrekken lokale muziekverenigingen bij muzikeducatie en onze musea bij kunst- en erfgoededucatie.

In 2020 werken we aan de doorontwikkelingen van het in 2019 gestarte Kunst- en Cultuurfonds Vijfheerenlanden.

Citymarketing wordt uitgebouwd

Marketing Vianen onderzoekt de mogelijkheden voor het oprichten van een onafhankelijke marketing stichting waar de VVV, citymarketing en stadsmanagement in samen komen. Daarbij versterken wij onze merken Vrijstad Vianen en Glasstad Leerdam in verbinding met het buitengebied.

Marketing Vianen en Marketing Leerdam ontwikkelen een marketingvisie met bijbehorend marketingplan voor de gehele regio 'Tussen Lek en Linge'. Dit is vooralsnog het gebied binnen de gemeentegrenzen maar kan op termijn uitgebreid worden door een samenwerking met omliggende marketingorganisaties.

Groene recreatie en ruimte voor toerisme past bij ons gebied

Begin 2020 maken we een start met het ontwikkelen van een nieuw recreatie- en toerismebeleid. Hierin wordt o.a. gekeken naar de beleidsstukken van de voormalige drie gemeenten, de (concept-)strategische visie 2035 gemeente Vijfheerenlanden en de nationale ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme. We besteden aandacht aan de Waterlinie, parkeer-, fiets- en wandelvoorzieningen.

Ecologisch beheer openbaar groen

We vergroten de biodiversiteit door ecologisch beheer van bermen en plantsoenen die onderdeel zijn van het ecologisch netwerk dat de kernen verbindt met het buitengebied. De gemeente beheert het openbaar groen op een verantwoorde manier, met oog voor gebiedseigen flora en fauna.

Ecologisch beheer van bermen en plantsoenen vergt maatwerk per locatie en is daardoor arbeidsintensiever en duurder op de korte termijn, maar de verwachting is dat het juist op de langere termijn minder arbeidsintensief (en dus goedkoper) is dan het gangbare (maai)beheer.

Aanleg ecologische bermen

We maken een netwerk van bermen en plantsoenen die zo zijn ingericht dat zij plaats bieden aan een grote variatie van plant- en diersoorten die hier van nature thuishoren. De verbinding van het netwerk met het buitengebied zorgt ervoor dat insecten, vlinders en onder andere vogels de bebouwde kom in trekken en de kern verlevendigen.

Het beschikbaar stellen van volkstuinen

De gemeente Vijfheerenlanden vindt volkstuinen aan inwoners van groot belang. De gemeente biedt ondersteuning aan het oprichten van volkstuinverenigingen voor Vijfheerenlanden. De voorziening moet zoveel mogelijk kostendekkend zijn. De gemeente Vijfheerenlanden heeft belang bij het behouden van grond voor mogelijk toekomstige activiteiten en zal eigenaar van de gronden blijven.

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

Baten/lasten Programma 5	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	7.792	-1.680		-28	6.111	6.215	6.197	6.197
Kadernota	158	13			171	174	177	180
Administratieve wijzigingen	1.149	20			1.169	1.247	1.225	1.171
Saldo	9.099	-1.648		-28	7.451	7.636	7.599	7.548

Programma 6 Sociaal domein

Wat willen we bereiken?

Meerjarige ontwikkeling en voorgestelde aanpak structurele tekorten sociaal domein Zoals aangekondigd in de Kadernota 2020 en de meest recente Bestuursrapportage 2019 groeien de kosten binnen het sociaal domein hard. In de Kadernota hebben we toegezegd hier in de begroting 2020 op terug te komen en voorstellen te doen hoe om te gaan met de oplopende tekorten. Een integrale inventarisatie van de kostenontwikkeling binnen het sociaal domein heeft opgeleverd dat de gemeente Vijfheerenlanden, net als veel andere gemeenten in Nederland, te maken heeft met een kostenniveau binnen het sociaal domein dat structureel fors hoger ligt dan waar tot nu toe in de meerjarenbegroting rekening is gehouden. Toch denken wij dat we perspectief hebben op een structurele oplossing. De analyse jeugdhulp die in de Kadernota 2020 is aangekondigd is inmiddels gemaakt. De in de Kadernota 2020 aangegeven te ondernemen acties worden uitgevoerd of hier wordt uitvoering aan gegeven in de komende jaren (zie ook hieronder).

Wat gaan we daarvoor doen?

Maatregelen kostenbeheersing sociaal domein

Vijfheerenlanden is, zoals we hiervoor ook al beschreven, niet de enige gemeente die genoodzaakt is maatregelen te nemen om de tekorten op het sociaal domein te beteugelen. Dit onderwerp is ten tijde van het opstellen van deze begroting nadrukkelijk in het nieuws. Hieruit blijkt dat veel gemeenten kampen met toenemende tekorten op het sociaal domein. In tegenstelling tot veel andere gemeenten hebben wij echter wel het relatieve voordeel dat wij 2 jaar de tijd hebben om de voorgestelde maatregelen te kunnen effectueren om tot een structurele oplossing te komen voor de stijgende kosten. Daarnaast is ook sprake van een groeiende vraag naar zorg. Het sociaal team van VHL heeft met een groeiende flexibele schil dat kunnen opvangen. De impact van die grote flexibele schil begint de ontwikkeling en continuïteit van het hele sociale team te belemmeren.

We gaan een aantal acties in gang zetten en bezien of aanvullende voorstellen mogelijk zijn - waarbij zowel wordt gekeken naar mogelijkheden binnen als buiten het sociaal domein - om de stijgende kosten te dekken.

- We zetten in op kwaliteitsverbetering van de werkprocessen en medewerkers om de opbouw van kennis en de dienstverlening te versterken. Dat doen we door de omvang van de flexibele schil te verkleinen en te investeren in kwaliteit op met name de toegang tot de zorg.
- We willen meer grip krijgen op de kostenontwikkeling van de grootste risico's in het sociaal domein. Lokaal zetten we in op monitoring en betere benutting van preventie en begeleiding naar doelmatige zorg. Regionaal werken we nauw samen met de Regionale Backoffice Lekstroom in het project Grip op jeugdkosten. Door nauwer samen te werken en kennis en ervaring te delen verwachten we de oorzaken van de kostenontwikkeling beter in beeld te krijgen en aan te pakken.
- Regionaal gaan we de gezamenlijke inkoop van de Wmo begeleiding en de Jeugdzorg oppakken. In de daarvoor op te stellen inkoopstrategie worden best practices van andere regionale samenwerkingsverbanden ingebracht om bij te dragen aan de benodigde transformatie en kostenbeheersing.
- De kostenontwikkeling komt voor een belangrijk deel voort uit de groeiende zorgvraag. De Rijksbijdrage hiervoor blijft achter en is deels met incidentele budgetten gecompenseerd. We gaan dan ook regionaal en via de VNG actief aandacht vragen bij het Rijk voor voldoende structurele dekking.

In bijlage 2 van deze begroting is een nadere detaillering van de maatregelen gegeven.

Beschermd wonen en maatschappelijke ondersteuning

In de jaren 2019 en 2020 wordt er regionaal (Zuid-Holland Zuid; centrumgemeente Dordrecht) een overschot verwacht op Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Dit overschot wordt zoals gebruikelijk uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. In de begroting 2019 is voor de jaren 2019 en 2020 75% van dit verwachte voordeel meegenomen. Inmiddels is duidelijk dat ook de resterende 25% vrijwel zeker wordt uitgekeerd. Over zowel de eindafrekening van 2019 als van 2020 wordt additioneel dus nog €237.000 naar de gemeente Vijfheerenlanden overgemaakt. Dit wordt gebruikt om genoemde decentralisatie vorm te geven. Dit is een onontkoombare ontwikkeling in verband met de decentralisatie van dit terrein van centrumgemeente naar gemeente. De beschikbare gelden worden ingezet om de initiatieven op het gebied van begeleid wonen de komende twee jaar vorm te geven.

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

In de onderstaande tabel zijn alle onontkoombare ontwikkelingen (zoals noodzakelijke herindicaties, tariefstijgingen etc.), minimaal noodzakelijke uitbreidingen van personele capaciteit en incidentele dekkingsbronnen (punt 6 tot en met 8) opgenomen. Deze bedragen zijn nodig om te voorkomen dat we in het leveren van de benodigde zorg onder de ondergrens terecht komen of onacceptabele wachtlijsten moeten laten ontstaan.

	ontwikkelingen lasten en baten sociaal domein	2019	2020	2021	2022 en verder
	Beginstand reserve 01-01	€ 6.146.501	5.033.603	3.137.603	2.491.603
	Lasten				
	Extra capaciteit op het gebied van de Wmo, de Jeugdhulp en maatschappelijk werk, GGZ expertise en "eropaf-team"	438.000	983.000	983.000	983.000
1	Tekort wmo - HO		500.000	500.000	500.000
2	Inhuur personeel ten behoeve van herindicaties HO en Jeugdhulp		650.000		
3	Jeugd	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000
4					
	Totaal lasten	2.138.000	3.833.000	3.183.000	3.183.000
	Baten				
5	Voorstel resultaatbestemming 2018	-541.102			
6	Verkoop hulpmiddelen	-332.000			
7	Extra rijksmiddelen septembercirculaire 2019	-1.302.000	-966.000	-966.000	-966.000
8	Besparing WMO uitgave/voorzieningen/begeleiding/eigen bijdrage		-200.000	-200.000	-200.000
9	Inzet structurele extra bijdrage		-771.000	-771.000	-771.000
10	Terugdringen tekort jeugdzorg			-300.000	-600.000
11	Besparing door vervanging inhuur/subsidies door vaste dienst			-300.000	-600.000
	Totaal baten (dekking binnen sociaal domein)	-2.175.102	-1.937.000	-2.537.000	-3.137.000
	Saldo (restant te dekken buiten sociaal domein)	-37.102	1.896.000	646.000	46.000
		<overschot>	<tekort>	<tekort>	<tekort>
12	Al opgenomen in programmabegroting 2019 (gedekt uit reserve)	1.150.000			
	Totaal 2019	1.112.898			
	Verloop reserve per jaar wanneer resultaat totaal gedekt wordt uit reserve	5.033.603	3.137.603	2.491.603	2.445.603

De financiële mutaties uit bovenstaande tabel zijn nog niet verwerkt in deze begroting. De mutaties zijn opgenomen in het raadsvoorstel van deze begroting en zullen als eerste begrotingswijziging verwerkt na de vaststelling van het raadsvoorstel.

Toelichting (per tabelregelnummer):

1. Continuering van de structurele inhuur op gebied van de Wmo, jeugdhulp en maatschappelijk werk. Gebleken is dat het hier geen incidentele inhuur betreft maar

structureel. Het betreft extra formatie t.b.v. kwaliteitsbevordering, overbruggingszorg ten bate van wachtlijsten bij ketenpartners en wet verplichte GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg) en drang en bemoeizorg.

2. Stijging uurloon bij zorgaanbieders en inzet uren zorg door aanbesteding huishoudelijke ondersteuning (HO). Daarnaast is er ook een kostenstijging door aantrekkende werking door invoering van het abonnementstarief.
3. Bij aanbesteding HO is er sprake van een nieuwe normering. Dit betekent dat elke cliënt opnieuw geïndiceerd dient te worden. Ook bij aanbesteding Jeugdhulp is er sprake van een nieuwe normering. Ook hier betekent dit dat elke cliënt opnieuw geïndiceerd moet worden. Het gaat om grote aantallen cliënten in korte tijd waarvoor binnen de staande organisatie geen capaciteit vrijgemaakt kan worden.
4. In de kadernota is ingegaan op het structurele tekort Jeugdhulp ter hoogte van dit bedrag.
5. Resultaat bij Jaarrekening Sociaal Domein 2018.
6. In de voormalige Gemeente Vianen werden de hulpmiddelen, o.a. scooter-mobielen gekocht. Ingaande 1 januari 2019 worden deze gehuurd. Deze middelen zijn verkocht aan de huidige leverancier. Dit levert een incidentele meevaller op.
7. Het Rijk heeft over de periode 2019 tot en met 2021 extra geld toegekend t.b.v. Jeugd. Op basis van de september-circulaire is bovenstaande inschatting gemaakt. De incidentele Rijksbijdrage van €966.000 is doorgezet naar 2022 en 2023 op grond van de Rijksrichtlijn Jeugdzorg 2022-2023.
8. Er wordt ingeschat op basis van de cijfers 2018 en de cijfers eerste helft 2019 dat er op de Wmo-producten (behoudens Huishoudelijke Ondersteuning) een voordeel van € 200.000 structureel ontstaat. Dit komt doordat de eigen bijdragen meer opleveren dan vooraf is ingeschat en er op begeleiding middelen overblijven.
9. Als concretisering van de meicirculaire gaat de septembercirculaire voor Vijfheerenlanden uit van een aanzienlijke groei van de uitkeringsbasis (aantallen bijstandsontvangers, jongeren e.d.) die voor het merendeel toe te schrijven is aan het sociaal domein. Het gaat om een structureel bedrag van € 771.000.
10. Het terugdringen van het tekort op jeugdhulp wordt bereikt door strakker te gaan sturen op de toegang en het aansluiten op de regionale samenwerking "Grip op jeugdkosten".
11. Door ingehuurd/gedetacheerde medewerkers sociaal teams in vaste dienst te nemen ontstaat een besparing. Vanaf 2022 wordt dit becijferd op €600.000 structureel.
12. In het coalitieakkoord is er €1,9 miljoen structureel extra begroot in het Sociaal Domein. In 2019 is hiervan eenmalig €1.150.000 uit de reserve onttrokken. Het verschil van €0,8 miljoen is met name te verklaren door teruggave beschermd wonen. Vanaf 2020 is het bedrag van €1,9 miljoen structureel opgenomen in de begroting.

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

Baten/lasten Programma 6	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	46.720	-12.118		-25	34.602	35.384	35.482	35.632
Kadernota	355				355	355	355	355
Administratieve wijzigingen	-1.141	-264			-1.406	-1.401	-1.212	-1.229
Saldo	45.934	-12.382		-25	33.551	34.337	34.625	34.758

Programma 7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Het bevorderen en in stand houden van een gezonde leefstijl en een gezonde sociale/fysieke leefomgeving

Wij passen een integrale benadering toe om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen. Hierbij wordt het verband gelegd met de andere beleidsdomeinen uit het sociaal domein in het kader van een preventieve aanpak, met sport en met de Omgevingswet. Ook zetten we in op het behouden en waar nodig/mogelijk het verbeteren van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving. Hierbij gaat het onder andere om bodemkwaliteit, luchtkwaliteit en het voorkomen of tegengaan van geluidsoverlast door verkeer en bedrijven.

Begraven

Vijfheerenlanden heeft een aanzienlijk areaal aan begraafplaatsen (19). Het aantal begrafenissen per jaar is gemiddeld 290. Ook het te beheren areaal aan verhardingen en groen is aanzienlijk en zal worden onderhouden op kwaliteit A. Het beleid moet worden geharmoniseerd.

Vijfheerenlanden is een duurzame gemeente

Wij zien het als onze verantwoordelijkheid om onze mooie gemeente goed achter te laten voor onze kinderen en kleinkinderen. Hiertoe stellen we samenhangend Duurzaamheidsbeleid op. Wij geven invulling aan duurzaamheid in het Interbestuurlijk Programma (IBP) en de wettelijke verplichtingen. In het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid verwoorden we ook hoe duurzaamheid in de eigen organisatie vorm krijgt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het bevorderen/in stand houden van een gezonde leefstijl en een gezonde sociale/fysieke leefomgeving

- Gezond in de Stad (GIDS): Omdat de GIDS middelen van het Rijk van de drie voormalige gemeenten samengevoegd zijn wordt het activiteitenprogramma herzien. Daarin worden activiteiten t.b.v. de aanpak gezondheidsachterstanden op wijkniveau opgezet, bij voorkeur door inwoners en vanuit het reeds geïntroduceerde begrip 'positieve gezondheid'.
- Wij leveren onze bijdrage aan het realiseren van de provinciale doelstellingen ten aanzien van het verbeteren van de luchtkwaliteit zoals vastgelegd in de Uitvoeringsagenda gezonde lucht regio Utrecht 2018 - 2020
- Wij harmoniseren en actualiseren het bestaande beleid over geur bij veehouderijen (geurverordening), bodembeleid, geluidkwaliteit bij nieuwe woningen (hogere waardenbeleid), asbestbeleid en externe veiligheid. Hierbij hebben we aandacht voor de verandering en de mogelijkheden die de Omgevingswet brengt.

Begraven

In 2020 harmoniseren wij het beleid en beheer begraven. Samen met medewerkers, uitvaartondernemers en kerkgenootschappen wordt een beleidsplan opgesteld met de te nemen uitvoeringsmaatregelen.

Voor de begraafplaats Tiendweg (Leerdam) is in juli 2018 een begraaf- en capaciteitsonderzoek uitgevoerd om aan te tonen dat géén aanspraak gemaakt zal worden op gronden bestemd voor Broekgraaf fase 5. Vanuit dit onderzoek is het advies om rekening te houden met 2 kleine uitbreidingen en een inbreiding binnen de contouren

van de begraafplaats. Het gaat om het creëren van 340 nieuwe graven, te realiseren voor 2026.

Voor de begraafplaats Overheicop (Schoonrewoerd) is onderzoek nodig in verband met het opkomend grondwater. Graven kunnen hier niet meer 2-diep worden uitgegeven door de grondwaterproblematiek. Het aantal beschikbare graven loopt snel terug door het uitgeven van graven van 1-diep. Als de cijfers bekend zijn van het begraaf- en capaciteitsonderzoek voor deze locatie en hieruit blijkt dat uitbreiding nodig is, dan wordt verder onderzocht hoe tegemoet kan worden gekomen aan die uitbreiding. De gemeente Vijfheerenlanden heeft een perceel grond in eigendom achter deze begraafplaats waarvan een gedeelte omgevormd kan worden naar begraafplaats. Hiervoor dient het bestemmingsplan te worden aangepast.

Duurzaamheidsbeleid

Begin 2020 zal het integraal duurzaamheidsbeleid voor vaststelling aan de raad worden aangeboden. Bij dit beleid komt een uitvoeringsprogramma met acties en maatregelen. Voor een aantal acties en maatregelen zal (extra) financiering nodig zijn.

Energietransitie

De enorme uitdaging om over te schakelen van fossiele brandstoffen voor ons huidige energiegebruik naar duurzame opgewekte energie is reeds in gang gezet door in U10/U16 verband gezamenlijk te werken aan de conceptversie van de Regionale Energiestrategie (hierna RES). Deze zal in het eerste half jaar van 2020 gereed zijn en dan worden ook de verdere contouren duidelijk voor de komende jaren en welke consequenties dit zal hebben.

Klimaatadaptatie

Nederland moet in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust zijn ingericht. Een tussenstap in 2020 is dat klimaatbestendig en waterrobuust inrichten onderdeel is van het beleid en handelen van overheden. Daarmee willen we ervoor gaan zorgen dat schade door hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingen zo min mogelijk toeneemt. We letten daarop bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, het opknappen van bestaande bebouwing, vervanging van rioleringen en wegonderhoud.

In de bestuursovereenkomst klimaatadaptatie (Staatscourant 66722) is een impulsregeling van het Rijk van € 20 miljoen opgenomen. Om hier gebruik van te kunnen maken is er 50% cofinanciering van de gemeente nodig. In het duurzaamheidsbeleid wordt uitgewerkt voor welke lokale projecten er meekoppelkansen zijn waarvoor we van de impulsregeling gebruik kunnen maken.

Circulariteit

Wij benoemen op welke wijze de gemeente een circulaire samenleving kan bevorderen en kijken daarbij ook naar de eigen organisatie.

Vanuit de gedachte van circulariteit wordt ook gestreefd naar hergebruik van grond. Om dit te bevorderen worden de bodemkwaliteitskaart en het beleid grondverzet geharmoniseerd en geactualiseerd.

Binnen het Meerjarig Onderhoudsplan Vastgoed worden de meerkosten voor het verduurzamen van ons eigen vastgoed opgenomen om energie te besparen.

Integraal beheerplan Openbare Ruimte (wegen-groen-water)

Eén van de harmonisatieopgaven voor de gemeente Vijfheerenlanden zijn de Beleid- en Beheerplannen Openbare Ruimte. Alle duurzaamheidsaspecten worden hierbij betrokken. Denk daarbij aan biodiversiteit, klimaatadaptatie enzovoort. Verder verwijzen wij u naar Programma 2 voor een uitgebreidere toelichting.

Afvalscheiding

Op dit moment blijkt dat de (Van Afval Naar Grondstof) VANG-doelstellingen niet worden gehaald. Dit leidt, in combinatie met hogere verbrandingsbelasting voor restafval en lagere opbrengsten voor herbruikbaar afval tot hogere verwerkingskosten en daarmee tot hogere kosten voor inwoners. Samen met de gemeenten die samenwerken in het Waardlanden-gebied onderzoeken we op welke manier we tegen zo laag mogelijke kosten voor onze inwoners de doelstellingen op het gebied van duurzaam afvalbeleid kunnen halen. Voor wat betreft de tarieven verwijzen we u naar paragraaf 1.

Beschoeiing stadsgracht Vianen

Een gedeelte van de beschoeiing stadsgracht Vianen is ingestort. Voor het herstel van de stadsgracht wordt een raadsvoorstel opgesteld om krediet te vragen.

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

Baten/lasten Programma 7	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	10.426	-13.426			-3.000	-3.076	-3.074	-3.074
Kadernota	52	-60			-8	-8	-8	-8
Administratieve wijzigingen	5.251	-563			4.687	4.869	4.891	4.931
Saldo	15.729	-14.050			1.679	1.785	1.810	1.850

Programma 8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

Wij behouden de unieke kwaliteiten van ons gebied en de kernen

Woningbouw is nodig voor de blijvende vitaliteit van onze kernen en voor het behoud van het voorzieningenniveau in onze dorpen en stadjes. Met onze geografische locatie nemen we een prachtige plek in, op het snijvlak van stad en buitengebied. Deze unieke kwaliteit willen we behouden en waar mogelijk versterken. In Broekgraaf en Hoef en Haag wordt nog gebouwd maar binnen 10 jaar zullen deze ontwikkelingslocaties zijn afgebouwd. Ontwikkelingslocaties voor de jaren daarna ontbreken nog. Wij ontwikkelen een beleid om hier in te voorzien. In de regio Utrecht is de woningbouwopgave recent berekend op 104.000 woningen tot 2040. Vijfheerenlanden zet daarbij in op 800 extra woningen per grotere plaats (Leerdam en Vianen). Voor de gehele gemeente hanteren wij daarbij een percentage voor sociale huur- of koopwoningen van 30%.

Ruimtelijke ontwikkeling pakken we in gezamenlijkheid op

Op 1 januari 2021 zal de Omgevingswet in werking treden. Deze wet bundelt 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. De doelstellingen van de wet (de wens om zaken te vereenvoudigen, meer ruimte te geven aan initiatieven en maatwerk mogelijk te maken) sluiten goed aan bij de visie van de gemeente Vijfheerenlanden. De Omgevingswet en harmonisatieopgave bieden een unieke kans om bij de start van de nieuwe gemeente het ruimtelijk beleid anders vorm te geven. Hierbij doen we nadrukkelijk de handreiking naar onze partners: help mee bouwen aan onze nieuwe gemeente!

Ons platteland blijft leefbaar en vitaal

Bij vrijgekomen agrarische gebouwen en grond bekijken we hoe we de gebruikersmogelijkheden kunnen verruimen. Bij bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing, werkt de gemeente proactief mee aan de bestemmingswijziging. Om verrommeling tegen te gaan, benaderen wij vanuit een positieve grondhouding initiatieven om een structurele invulling te geven aan vrijgekomen agrarische gebouwen

Wat gaan we daarvoor doen?

Woonvisie

Wij werken nu aan het eerste concept voor een nieuwe gemeentelijke woonvisie. De ontwerp-woonvisie zal naar verwachting voor de zomer van 2020 aan de raad ter vaststelling worden aangeboden, na het doorlopen van de zienswijzeprocedure. In de visie is aangegeven hoe we het woonaanbod willen ontwikkelen; gelijktijdig maken we afspraken met de corporaties over de verbeteringen van de bestaande woningvoorraad.

Aanvullend op de woonvisie worden de huidige drie welstandnota's geactualiseerd en vernieuwd tot één nota ruimtelijke kwaliteit.

Omgevingswet

Voldoen aan de Omgevingswet betekent dat de gemeente uiterlijk 1 januari 2021 via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) vergunningaanvragen en meldingen moet kunnen ontvangen en dat de gemeente in staat is om een Omgevingsplan op te stellen, te wijzigen en te publiceren. Het vergt een andere manier van werken en een aanpassing van de (digitale) processen.

Omgevingsvisie

In 2019 is o.a. gewerkt aan de strategische visie, de woonvisie, een energievise en een visie op het sociaal domein. Dit zijn belangrijke bouwstenen voor het opstellen van de Omgevingsvisie. Wij stellen Plan van Aanpak op, en vanaf het 2e of 3e kwartaal van 2020 wordt samen met belanghebbenden gewerkt aan de Omgevingsvisie, die in 2021 wordt vastgesteld. Dit is een strategische en integrale langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving.

Ruimtelijk-economische programmering (REP) U10

In de regio U10 werken we met Utrechtse gemeenten samen aan een afgewogen toekomstbeeld voor deze gemeenten. 2020 staat in het teken van het opstellen van de definitieve uitgangspunten, het maken van het definitieve beoordelingskader van het programma en het bepalen van de ruimtelijke contouren. Dit jaar vindt ook participatie met de bevolking plaats over het REP. Vanuit Vijfheerenlanden wordt nadrukkelijk ingezet op de aspecten die voor ons van belang zijn, maar altijd met het oog op de belangen van de andere partners. Onze eigen strategische visie, die eind 2019 in de raad wordt behandeld, biedt daarvoor de handreikingen.

Extra aanvragen omgevingsvergunningen

De verwachting is dat onder invloed van economische ontwikkelingen en vooruitlopend om de invoering van de Omgevingswet er extra aanvragen komen voor omgevingsvergunningen. Hiervoor zal zo nodig (tijdelijk) extra formatie worden ingehuurd. Dit wordt gedekt door eventuele extra legesopbrengsten.

Wet Kwaliteitsborging

Op 14 mei 2019 is de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen aangenomen door de Eerste Kamer. De wet treedt waarschijnlijk gelijktijdig met de Omgevingswet in werking met ingang van 1 januari 2021.

Met het voorgenomen stelsel van kwaliteitsborging zullen taken van de gemeenten op het gebied van vergunningverlening en toezicht veranderen. Wat exact de gevolgen zijn voor de leges is nog niet duidelijk.

Kwaliteitseisen VTH (Vergunningen, Toezicht en Handhaving)

Er zijn nationale kwaliteitseisen opgesteld, waaraan elke gemeente vanaf juli 2016 moet voldoen op het gebied van VTH. Het doel van deze eisen is het borgen in de organisatie van voldoende deskundigheid, "vlieguren" en kritieke massa (capaciteit) voor de uitvoering van de VTH-taken. Het uitgangspunt van de Wet VTH is dat gemeenten gemotiveerd worden om op eigen wijze de kwaliteit naar een hoger niveau te tillen. Concreet betekent dit dat gemeenten inzichtelijk moeten maken hoe de kwaliteit van de uitvoering van VTH taken binnen de organisatie is geborgd. Hiervoor is 2019 een analyse uitgevoerd en een implementatieplan opgesteld. Hieruit volgen verbeterpunten op het niveau van de capaciteit en opleidingen (kritieke massa) als ook op het gebied van beleid en proces (procescriteria). In het verbeterplan is opgenomen dat er nog aanvullende opleidingen moeten volgen om te voldoen aan de eisen. Hiervoor is eenmalig € 100.000 nodig. Vooralsnog wordt dekking gezocht in de lopende begroting.

PAS

PAS staat voor het Programma Aanpak Stikstof en was sinds 15 juli 2015 van kracht. In dit programma werkten overheden, natuurorganisaties en ondernemers samen aan ruimte voor economische ontwikkelingen, sterkere natuur en minder stikstof op de Natura-2000 gebieden. Feitelijk werd met de PAS-regeling aangegeven hoeveel stikstofdepositie het desbetreffende Natura-2000 gebied nog kan hebben. Daarmee werd ook de ontwikkelruimte voor economische activiteiten bepaald.

In de Wet natuurbescherming staat, dat nieuwe economische activiteiten of uitbreidingen van bestaande activiteiten moeten worden getoetst op hun effect op Natura-2000-gebieden. In de gemeente Vijfheerenlanden hebben we te maken met 3 Natura-2000 gebieden: de Zouweboezem, de uiterwaarden langs de Lek en Zuidelijke Diefdijk-Lingedijk. Maar economische activiteiten binnen de gemeente Vijfheerenlanden kunnen ook nog effecten hebben op verder weg gelegen Natura-2000 gebieden. Dit hangt sterk af van de aard en omvang van de activiteit. Voor deze Natura-2000 gebieden gaat het om het effect van stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van de leefgebieden die binnen deze Natura-2000 gebieden zijn onderkend en vastgelegd. Indien er negatieve effecten zijn te verwachten als gevolg van de economische activiteiten moet er een passende beoordeling plaatsvinden. Dat wil zeggen dat er onderzocht moet worden hoe de negatieve effecten kunnen worden voorkomen of hoe het verlies van natuurwaarden kan worden gecompenseerd.

Met de recente uitspraak van de Raad van State over de PAS-regeling is de regeling onverbindend verklaard. Het vervallen van de PAS-regeling heeft consequenties voor plannen binnen de gemeente Vijfheerenlanden. Het meest concreet op dit moment is Broekgraaf. De integrale herziening van het bestemmingsplan kan niet worden vastgesteld. De raad is hierover geïnformeerd. Maar ook de plannen voor Weide II en het bedrijventerrein Meerkerk IVa hebben te maken met deze problematiek. We zijn nu op verzoek van provincie en het Rijk op het ogenblik bezig met een inventarisatie van plannen en projecten die hier mee te maken krijgen en mogelijk in de knel komen. Het Rijk en de provincie hopen dit najaar te komen met richtlijnen hoe zij de passende beoordeling voor plannen en projecten willen insteken. Daartoe heeft de minister een commissie ingesteld.

Grondbeleid

Als vervolg op de strategische visie en de nieuwe woonvisie zal een nota grondbeleid gemaakt worden. Het gaat dan om de strategische keuzes met betrekking tot bijvoorbeeld woningbouwlocaties, actieve of faciliterende grondpolitiek, het kostenverhaal en de strategische aankoop gronden. Het doel van de nota grondbeleid is dat duidelijk wordt welke rol de gemeente voor zichzelf ziet bij de ruimtelijke ontwikkeling. Bijvoorbeeld uitsluitend als regisseur, door het stellen van uitgangspunten en randvoorwaarden aan ontwikkelingen, of als risicodragende ondernemer. De kwaliteit van de leefomgeving en een eerlijke verdeling van kosten en opbrengsten staan bij het voeren van het grondbeleid voorop.

Ons platteland

Wij zetten in op het leefbaar en vitaal houden van ons platteland. Daartoe zetten we een visie op de landbouw op en de ontwikkelingen die daarbij spelen. Denk daarbij aan vrijkomende agrarische gebouwen en het tegengaan van verrommeling van het landschap.

Lopende zaken

Binnen dit programma zijn diverse doorlopende onderwerpen. Dit betreft vooral de realisatie van woningbouw in Weide II te Meerkerk, Broekgraaf te Leerdam, Sluiseiland en Helsdingen te Vianen (allemaal eigen grondexploitaties) en Hoef en Haag (particulier initiatief).

Wat worden de inkomsten en uitgaven?

Baten/lasten Programma 8	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	1.322	-2.398		-36	-1.077	-1.097	-1.054	-1.054
Kadernota	287				287	180	60	60
Administratieve wijzigingen	853	-40			812	872	944	935
Saldo	2.461	-2.439		-36	23	-45	-50	-59

Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorziene uitgaven.

Inleiding

Gemeenten geven hun geld uit aan een breed scala aan deelterreinen, variërend van bijvoorbeeld onderwijshuisvesting, tot de gemeentelijke plantsoendienst of de jeugdzorg. Voor een goede aggregatie en vergelijk tussen gemeenten zijn bij de laatste wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording Gemeenten en Provincies (BBV) gemeenten 48 verplicht voorgeschreven 'taakvelden' gedefinieerd. Zo moet elke gemeente een subsidie voor een museum verplicht verantwoorden op taakveld "5.4 Musea". Deze 48 taakvelden zijn vervolgens weer geclusterd in 9 hoofdtakvelden genummerd van 0 t/m 8. Deze indeling in hoofdtakvelden dienen de gemeente verplicht te hanteren voor de informatieverstrekking via de zogenaamde "IV3" aan bijvoorbeeld het CBS.

Gemeenten zijn wel vrij om zelf een eigen invulling aan het programmaplan te geven door middel van een programma-indeling die overeen komt met de eigen gemeentelijke beleidsvelden. Enige restrictie hierbij is dat gemeenten er wel voor moeten zorgen dat de administratie zodanig is ingericht dat de informatieverstrekking richting bijvoorbeeld het CBS aan de wettelijke eisen voldoet.

Voor de begroting hebben wij de indeling in hoofdtakvelden als leidraad gebruikt voor de programma-indeling. Voor hoofdtakvelden 1 t/m 8 komen deze hoofdtakvelden overeen met onze eigen beleidsvelden.

Hoofdtakveld 0 is volgens de IV3 daarentegen "breder" dan ons eigen programma 0 Bestuur en Ondersteuning. De navolgende verplicht onder hoofdtakveld 0 te verantwoorden taakvelden dienen in het programmaplan in een afzonderlijk hoofdstuk in beeld te worden gebracht, maar zijn geen onderdeel uit van een programma/beleidsveld zijn:

- de algemene dekkingsmiddelen
- de kosten van overhead
- de onvoorziene uitgaven (en andere stelposten, taakstellende bezuinigingen, begrotingsruimte e.d.)
- en het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting.

Het zijn in feite algemene lasten en dekkingsmiddelen van de gemeente die betrekking hebben op alle programma's/beleidsvelden van de gemeente. Deze algemene lasten en baten betreffen de gemeente als geheel en zijn niet aan een specifiek programma/beleidsveld toe te rekenen.

De Provincie heeft in de goedkeuringsbrief bij de begroting 2019 erop gewezen dat we in onze eerste begroting de hiervoor genoemde algemene lasten en baten onder programma 0 hebben opgenomen, terwijl deze voor het inzicht voor de gemeenteraad in een afzonderlijk hoofdstuk in beeld moet worden gebracht. In deze begroting voor 2020 herstellen we dit door in het programmaplan hiervoor dit afzonderlijk hoofdstuk op te nemen. Hierna gaan we afzonderlijk op deze algemene dekkingsmiddelen, kosten overhead en bedragen voor onvoorziene uitgaven, stelposten, vennootschapsbelasting en eventuele besparingen door taakstellingen en bezuinigingen. We beginnen met qua omvang de belangrijkste: de algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn gemeentelijke inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden (in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen).

Alle in dit hoofdstuk opgenomen onderdelen worden administratief onder categorie 0 verantwoord, maar behoren dus niet tot de lasten of baten van programma 0.

Bij de algemene dekkingsmiddelen (en hierop betrekking hebbende uitgaven) gaat het om:

1. Lokale heffingen
2. Algemene uitkering en overige uitkeringen
3. Dividend
4. Saldo financieringsfunctie
5. Overige algemene dekkingsmiddelen.

Op deze algemene dekkingsmiddelen wordt hierna afzonderlijk ingegaan.

Ad 1. Lokale heffingen (taakveld 0.6 heffingen)

Lokale heffingen zijn heffingen waarvan de besteding van de opbrengst niet gebonden is. Daarbij gaat het om de OZB, parkeerbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en hondenbelasting. De kosten voor heffing en inning van deze heffingen worden als lasten in het overzicht meegenomen. Deze lokale heffingen zijn onder de volgende verplichte taakvelden gerubriceerd: 0.61 OZB-woningen, 0.62 OZB-niet woningen, 0.63 Parkeerbelastingen en 0.64 Belastingen, overig.

Bij de Kadernota 2020-2023 is door de raad beslist dat de beslissing over invoering van de hondenbelasting op het grondgebied van de voormalige gemeente Zederik op te schorten met een jaar in afwachting van de uitkomsten van de evaluatie en het onderzoek. Dat betekent dat de hondenbelasting in 2020 alleen in Leerdam en Vianen wordt geheven. Bij de Kadernota 2020-2023 is eveneens beslist dat de toeristenbelasting per 2020 wordt ingevoerd op het grondgebied van de voormalige gemeente Leerdam. De toeristenbelasting wordt daarom in 2020 in de gehele gemeente geheven.

De parkeerbelasting, precariobelasting en reclamebelasting worden per 2021 geharmoniseerd, omdat daarvoor eerst het gemeentelijk beleid moet worden geharmoniseerd. De belastingen volgen het geharmoniseerde beleid.

Retributies

De afvalstoffenheffing en rioolrechten worden niet tot de lokale heffingen gerekend, het zijn retributies waarvan de besteding van de opbrengsten wel gebonden zijn. Toch worden deze retributies onder dit onderdeel en in de paragraaf lokale heffingen meegenomen, omdat deze retributies opgeteld met de OZB bepalend zijn voor de woonlasten voor een huishouden in Vijfheerenlanden voor 2020. De begroting 2020 staat in het teken van de harmonisaties van de afvalstoffenheffing en de rioolrechten van de drie voormalige gemeenten tot één tarief voor de nieuwe gemeente. In de Kadernota 2020-2023 zijn de tarieven voor de geharmoniseerde rioolheffing 2020 bepaald op € 270 per huishouden en de tarieven voor de geharmoniseerde afvalstoffenheffing 2020 op € 280 voor een meerpersoonshuishouden en € 220 voor een éénpersoonshuishouden. De grafrechten worden eveneens per 2020 geharmoniseerd, zodat binnen de gemeente dezelfde tarieven voor begraven, onderhoud en de andere diensten die de gemeente ter zake van het begraven levert gelden. De leges zijn reeds geharmoniseerd per 2019. Voor de leges geldt dat per 2020 nieuwe tarieven worden vastgesteld, die in 2020 zullen gelden. De overige retributies (marktgeld en havengelden) worden geharmoniseerd zodra het onderliggende beleid geharmoniseerd is. Omdat dit retributies zijn kan dit ook in de loop van het jaar.

In de paragraaf Lokale Heffingen wordt o.a. op de financiële aspecten en de tarieven voor 2020 uitgebreid ingegaan. We willen u graag naar deze paragraaf verwijzen.

Ad 2. Algemene uitkering en overige uitkeringen (taakveld 0.7 algemene uitkering).

De qua omvang belangrijkste uitkering die de gemeente van het Rijk ontvangt betreft de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Gemeenten hoeven zich niet te verantwoorden over de besteding van de algemene uitkering richting het Rijk en kunnen

deze, met inachtneming van wet- en regelgeving, vrij besteden aan taken die het Rijk heeft opgedragen of aan eigen beleid. Indien de gemeente specifieke gelden die aan de algemene uitkering zijn toegevoegd wil besteden aan taken die het Rijk heeft opgedragen, worden deze in eerste instantie in het verderop in dit hoofdstuk besproken overzicht voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Op basis van nadere uitwerking worden deze budgetten bij een eerstvolgende tussentijdse bestuurlijke rapportage toegerekend aan het betreffende programma.

Uitkomsten meicirculaire 2019

In onderstaande tabel zijn de financiële consequenties van de meicirculaire voor de begroting 2020 en volgende jaren gegeven. We volstaan hier met een samenvatting:

(+ = hogere laten; -/- hogere baten)

Afwijking	2020	2021	2022	2023
Hogere algemene uitkeringen gemeentefonds	-/- 3.719	-/- 3.352	-/- 2.958	-/- 4.029
Op te nemen uitgavenbudgetten:				
- volume-mutaties	+ 9	+ 147	+ 135	+ 722
- extra taakmutaties	+1.548	+ 1.310	+ 1.325	+1.277
- loon-/prijsontwikkeling 2020	<u>+ 2.100</u>	<u>+ 2.100</u>	<u>+ 2.100</u>	<u>+ 2.100</u>
	+3.657	+ 3.557	+ 3.560	+ 4.099
TOTAAL	-/- 62	+ 205	+ 602	+ 70

De meicirculaire 2019 voor het Gemeentefonds geeft voor Vijfheerenlanden voor de jaren 2020 t/m 2023 een € 3,7 miljoen tot ruim € 4 miljoen hogere algemene uitkering te zien. Tegenover deze hogere uitkeringen moeten extra uitgavenbudgetten te worden opgenomen voor volume- en taakmutaties en de verwachte loon- en prijsontwikkeling voor 2020.

De extra toegevoegde gelden voor jeugdhulp en de verwachte loon- en prijsontwikkeling voor 2020 leiden ertoe dat de op te nemen uitgavenbudgetten gemiddeld zo'n € 200.000 hoger uitvallen dan de algemene uitkeringen die we komende jaren gaan ontvangen. Alleen voor 2020 is er sprake van klein voordeel van € 62.000.

Ad 3. Dividend (Taakveld 0.5 treasury).

Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders. De qua omvang belangrijkste dividenduitkering betreft de winstuitkering van het energieleveringsbedrijf Eneco, het netwerkbedrijf Stedin en de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

Ad. 4 Saldo van de financieringsfunctie (taakveld 0.5 treasury)

Dit is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de programma's en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. Ook wel het renteresultaat genoemd.

De hiervoor beschreven opbrengst uit dividend buiten beschouwing gelaten is in de begroting 2020 een voordelig saldo op dit taakveld geraamd van € 463.000.

Ad. 5 Overige algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.8 overige lasten en baten).

Onder het taakveld overige lasten en baten zijn voor 2020 geen overige inkomsten geraamd.

Onder taakveld 0.8 zijn alleen verschillende stelposten, budget voor onvoorziene uitgaven e.d. opgenomen. Verder in dit hoofdstuk wordt hier nader op ingegaan.

Dividend Eneco

De gemeente Vijfheerenlanden beschikt over 95.878 (1,93%) aandelen Eneco. De gemeenteraad van Vijfheerenlanden heeft in 2019 besloten geen zienswijze in te dienen op het besluit van het college om deel te nemen aan het verkoopproces Eneco. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de opbrengst van de verkoop zal zijn. In de begroting 2020 is een structurele dividendopbrengst van jaarlijks € 2.260.000 opgenomen voor Stedin, Eneco en de BNG. Van dit bedrag komt € 1 miljoen te vervallen als Eneco verkocht wordt.

Naar verwachting zal in de loop van 2020 Eneco verkocht worden aan één of meerdere marktpartijen. Vanzelfsprekend zijn de financiële consequenties van de verkoop van Eneco nog niet verwerkt in de Programmabegroting 2020. Over de verkoop en de consequenties hiervan zal door het college een besluit worden genomen wanneer het besluit over verkoop van Eneco daadwerkelijk aan de orde is. Uw raad zal dan wederom gevraagd worden om uw zienswijze op het besluit van het college kenbaar te maken en om een besluit te nemen over de financiële consequenties. Aan de raad is toegezegd dat in deze Programmabegroting inzicht zal worden gegeven in de wijze waarop het dividendverlies als gevolg van deze verkoop van jaarlijks € 1 miljoen euro kan worden gecompenseerd. Er zijn vier mogelijkheden tot compensatie die overwogen kunnen worden. Deze kunnen ook met elkaar worden gecombineerd.

1. Het creëren van een dekkingsreserve bezuinigingen

In deze variant wordt het jaarlijkse dividendnadeel uiteindelijk door bezuinigingen gecompenseerd. Een deel van de verkoopopbrengst van Eneco wordt echter in een aparte reserve gestort die wordt aangewend om een geleidelijke invulling of aanwijzing van bezuinigingen mogelijk te maken. Wanneer bijvoorbeeld wordt besloten om deze bezuinigingstaakstelling in tien jaar te realiseren, waarbij ieder jaar 10% van de taakstelling wordt gerealiseerd, dan dient in deze reserve in eerste instantie een bedrag van 5,5 miljoen euro te worden gestort. Wanneer de taakstelling in 20 jaar moet worden gerealiseerd, waarbij ieder jaar dus 5% van de taakstelling wordt gerealiseerd, dient deze storting 10,5 miljoen te bedragen. Het restant van de verkoopopbrengst Eneco is daarbij aanwendingsvrij.

2. Het creëren van een dekkingsreserve kapitaallasten

In deze variant wordt een deel van de verkoopopbrengst van Eneco gestort in een dekkingsreserve kapitaallasten. Uit deze reserve worden de toekomstige afschrijvingslasten (en indien mogelijk: vervroegde afschrijvingen) gedekt van activa die niet tot de overheidstaken van onze gemeente behoren. Dat betreft bijvoorbeeld gedane investeringen in de realisering van dorpshuizen en van Helsdingen. Het voordeel hiervan is dat er geen bezuinigingen worden doorgevoerd. Het nadeel is dat een substantieel deel van de opbrengst van Eneco (50 tot 60%) in een dekkingsreserve kapitaallasten wordt ondergebracht en dus niet aanwendingsvrij is.

3. Het "beleggen" van de opbrengst van Eneco

Gemeenten mogen ingevolge de Wet financiering decentrale overheden niet beleggen. Maar in het kader van de uitvoering van gemeentelijk beleid mag een gemeente wel leningen verstrekken, mits deze ook daadwerkelijk gekoppeld zijn aan het realiseren van gemeentelijke doelstellingen. Denk daarbij aan duurzaamheidsleningen en aan startersleningen. Zeker duurzaamheidsleningen zijn daarbij interessant omdat het ontwikkelen van duurzaamheidsbeleid en het snel realiseren van resultaten daarbij, worden bevorderd met een krachtig instrument als duurzaamheidsleningen. Daarbij kunnen inwoners en lokale energiecoöperaties van inwoners en bedrijven de doelgroep zijn. Deze leningen hebben een opbrengst in de vorm van rente. De rente is momenteel laag, maar rentepercentages van 1,5% tot 2% zijn haalbaar. Bij een normale

rentestructuur zullen deze uiteindelijk ook hoger kunnen zijn. Dit betekent wel dat de gehele opbrengst van verkoop van Eneco hiervoor aangewend moet worden. En aangezien de verkoopopbrengst van Eneco zodanig groot is, dat deze niet in één jaar in de vorm van leningen kan worden weggezet, dient deze variant idealiter in combinatie met de voorgaande varianten te worden overwogen.

4. Het vervroegd aflossen van geldleningen

Onderzoeken of leningen met een hoog rentetarief vervroegd afgelost kunnen worden en of dat opweegt tegen een mogelijke boete bij vervroegde aflossing. In het verleden zijn langjarige leningen afgesloten met percentages van ruim 4%. Bij de huidige rentestand is het aantrekkelijk om deze leningen vervroegd af te lossen. Indien er sprake is van een boeterente voor vervroegde aflossing van de lening, zal de afweging gemaakt worden of dit nadeel opweegt tegen het wegvallen van de rente in de begroting.

Overhead

Al vanaf begrotingsjaar 2017 moeten gemeenten een apart overzicht van de kosten van de overhead opnemen in het programmaplan. Net als de hiervoor toegelichte algemene dekkingsmiddelen werd de overhead in de begroting 2019 nog onder programma 0 verantwoord.

De overhead (gerubriceerd onder taakveld 0.4) moet echter ook in een afzonderlijke hoofdstuk van het programmaplan worden opgenomen en toegelicht. Doel hiervan is om de gemeenteraad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en haar meer zeggenschap te geven over die kosten.

Wat is nu "overhead"?

In de programma's 0 t/m 8 mogen alleen de kosten worden opgenomen van het primaire proces. De kosten moeten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken en activiteiten. De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, ofwel de overhead, zijn niet direct toe te rekenen en maken derhalve onderdeel uit van dit hoofdstuk.

Activiteiten die onder de overhead vallen, zijn grofweg in te delen in: ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën) en ondersteunende personen op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevend, secretariaat).

Voor 2020 zijn de netto kosten van het ambtelijk apparaat geraamd op € 34,3 miljoen, waarvan ongeveer € 18,1 miljoen betrekking heeft op het primaire proces. Deze kosten staan nog op taakveld overhead geraamd en dienen te worden opgenomen op de programma's. Uiteindelijk bedragen de overheadkosten een bedrag van € 16,2 miljoen met de volgende onderverdeling:

Overhead/ondersteuning	2020	2021	2022	2023
	saldo	saldo	saldo	saldo
Diverse loonkosten	1.785	1.785	1.815	1.815
Directie	445	445	445	445
Netwerkmanagers	831	831	831	831
Financiën	1.726	1.726	1.726	1.726
Concerncontrol	874	874	874	874
HRM	754	754	754	754
Facilitaire ondersteuning/huisvesting	2.403	2.385	2.384	2.384
Bestuursondersteuning	593	593	593	593
Communicatie	976	976	976	976
Juridische zaken	851	851	851	851
ICT	4.973	4.639	4.346	4.346
Totaal saldo overhead	16.211	15.859	15.595	15.595

Direct proces	2020	2021	2022	2023
	saldo	saldo	saldo	saldo
Burgerzaken	1.520	1.361	1.361	1.361
Sociaal domein	3.503	3.503	3.503	3.503
Fysieke leefomgeving	2.478	2.478	2.478	2.478
Integrale veiligheid	565	565	565	565
Projecten	741	741	741	741
Ruimtelijke ontwikkeling	1.475	1.475	1.475	1.475
Toezicht en handhaving	1.251	1.251	1.251	1.251
Vergunningen	802	802	802	802
SC Helsdingen	988	988	988	988
Wijkambassadeurs/wijkteams	3.199	3.199	3.199	3.199
Werken wonen en recreëren	1.043	1.043	1.043	1.043
DIV en G team	559	559	559	559
Totaal saldo direct proces	18.124	17.965	17.965	17.965

Totaal apparaatskosten excl. griffie/bestuur	34.335	33.823	33.559	33.559
---	---------------	---------------	---------------	---------------

Onvoorziene uitgaven (taakveld 0.8)

De post 'onvoorzien' is bedoeld als dekking voor (een schatting van) uitgaven die niet zijn voorzien in de begroting. Het bedrag hiervoor wordt geraamd voor de begroting in

zijn geheel. Het is wettelijk voorgeschreven dat er een post 'onvoorzien' wordt opgenomen in de gemeentebegroting. Er wordt echter niet verplicht gesteld wat de hoogte van deze post is. Het bedrag voor onvoorzien is opgenomen onder taakveld 0.8 Overige lasten en baten en bedraagt voor 2020: € 100.000.

Vennootschapsbelasting (Vpb) (taakveld 0.9)

Sinds enkele jaren is elke gemeente verplicht om vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen als zij een fiscale onderneming hebben. Deze wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, ingevoerd om een gelijk speelveld te maken tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Onder taakveld 0.9 is het voor 2020 te betalen bedrag aan Vpb van € 100.000 opgenomen.

Stelposten, taakstellende bezuinigingen e.d. (taakveld 0.8)

Onder taakveld 0.8 behoren ook de stelposten, taakstellende bezuinigingen e.d. De stelposten en taakstellingen worden overigens uitgebreid toegelicht in de paragraaf stelposten en taakstellingen. In deze paragraaf wordt tevens nader ingegaan op de in het overzicht algemene uitkering opgenomen bedragen voor taakmutaties die nog over de programma's verdeeld moeten worden. Onderstaand is een overzicht van alle op taakveld 0.8 opgenomen stelposten en taakstellingen opgenomen.

Overzicht stelposten en taakstellingen	2020 saldo	2021 saldo	2022 saldo	2023 saldo
Stelpost volumemutaties	612	1.232	1.830	2.758
Stelpost prijsontwikkeling	20	80	194	106
Stelpost taakmutaties jeugdhulp e.d.	1.040	976	966	966
Taakstelling kadernota 2020	-200	-500	-500	-500
Onderuitputting kapitaallasten	-700	-700	-700	-700
Vrijval dividend eneco	0	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal stelposten en taakstellingen	771	87	791	1.630
Te verdeling over programma's:	-771	-87	-791	-1.630

Het totaal aan stelposten en taakstellingen zal voor zover mogelijk al in de begroting 2020 over de verschillende programma's worden verdeeld. Het deel wat nog niet verdeeld kan worden, zal bij de eerste bestuursrapportage alsnog verdeeld worden.

Bedragen aangeduid met een '-' teken betreffen inkomsten, voordelen of een positief saldo

Baten/lasten algemeen	Lasten	Baten	Storting reserves	Onttrek. reserves	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Bestaand beleid	42.583	-100.430	2.769	-1.252	-57.848	-58.765	-58.483	-56.605
Kadernota	-132	-111			-243	-282	-485	-638
Administratieve wijzigingen	-5.835	-730			-6.566	-6.490	-6.218	-6.753
Saldo	36.616	-101.272	2.769	-1.252	-64.656	-65.537	-65.185	-63.996

Bedragen aangeduid met een '-'teken betreffen inkomsten, voordelen of een positief saldo

Baten en lasten algemeen	Lasten	Baten	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Overhead	33.880	-163	33.716	33.095	32.443	31.786
Treasury	2.578	-5.981	-3.403	-2.173	-2.010	-1.762
Heffingen	479	-14.572	-14.093	-14.206	-13.416	-13.416
Algemene Uitkering	612	-80.556	-79.944	-79.823	-79.643	-77.956
Overige Baten en lasten	-463		-463	-1.960	-2.090	-2.179
Onvoorzien	100		100	100	100	100
Saldo baten en lasten	37.186	-101.272	-64.086	-64.967	-64.615	-63.426

FINANCIËEL MEERJARIG PERSPECTIEF

Inleiding

Het financieel perspectief van de gemeente Vijfheerenlanden is positief. De Programmabegroting 2020 sluit met een positief saldo van € 487.000. Het perspectief op de langere termijn is gemiddeld structureel sluitend. De risico's zijn voldoende afgedekt in de gevormde algemene risicoreserves.

In dit hoofdstuk geven wij inzicht in de vraag hoe de begrotingspositie vanaf de begroting 2019-2022 tot aan de primaire begroting 2020-2023. Het hoofdstuk wordt afgesloten met diverse overzichten die conform het BBV inzicht geven in de gevolgen van de begroting op lange termijn. Hierbij zijn opgenomen: de staat van incidentele baten en lasten en het EMU-saldo.

Administratieve wijzigingen

Programma	Naam	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
0	Bestuur en ondersteuning	-6.202	-6.238	-6.076	-6.520
1	Veiligheid	-58	-53	-55	-57
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	657	805	828	802
3	Economie	102	102	101	100
4	Onderwijs	-106	-103	-134	-304
5	Sport, cultuur en recreatie	1.169	1.247	1.225	1.171
6	Sociaal domein	-1.406	-1.386	-1.197	-1.214
7	Volksgezondheid en milieu	4.687	4.862	4.971	4.936
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	812	872	944	935
	Saldo	-344	108	609	-151

Overzicht van lasten en baten per taakveld

Programma	Naam	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
	Lasten				
0	Bestuur en ondersteuning	4.298	4.259	4.261	4.264
1	Veiligheid	4.402	4.389	4.387	4.384
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	7.070	7.065	6.967	6.982
3	Economie	1.350	1.335	1.254	1.253
4	Onderwijs	7.809	7.777	7.734	7.564
5	Sport, cultuur en recreatie	9.099	9.283	9.245	9.194
6	Sociaal domein	45.934	46.028	46.316	46.299
7	Volksgezondheid en milieu	15.729	15.834	15.859	15.899
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.461	2.380	2.361	2.352
	Overhead	33.880	33.259	32.599	31.936
	Treasury	2.578	2.500	2.180	2.180
	Heffingen	479	431	318	318
	Algemene Uitkering	612	1.232	1.831	2.758
	Overige baten en lasten	-363	-860	-990	-1.079
Saldo	Lasten	135.338	134.911	134.322	134.305
	Baten				
0	Bestuur en ondersteuning	2.629	1.879	1.879	1.879
1	Veiligheid	52	52	52	52
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	480	480	480	480
3	Economie	481	481	481	481
4	Onderwijs	1.781	1.781	1.781	1.781
5	Sport, cultuur en recreatie	1.648	1.647	1.646	1.646
6	Sociaal domein	12.382	11.691	11.691	11.541
7	Volksgezondheid en milieu	14.050	14.050	14.050	14.050
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.439	2.425	2.411	2.411
	Overhead	163	163	156	150
	Treasury	5.981	4.673	4.190	3.942
	Heffingen	14.572	14.637	13.734	13.734
	Algemene Uitkering	80.556	81.055	81.474	80.714
	Overige baten en lasten		1.000	1.000	1.000
Saldo	Baten	137.214	136.013	135.024	133.861

Saldo	Lasten en baten	1.875	1.103	702	-444
	Vennootschapsbelasting	-100	-100	-100	-100
	Toevoeging reserves	-2.769	-2.833	-2.833	-955
	Onttrekking reserves	1.481	1.787	1.730	1.730
Resultaat	na bestemming	487	-43	-500	231

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is (Gemeentewet artikel 189). Om de gemeenteraad in staat te stellen deze taak te verrichten, dient in de begroting ook een overzicht opgenomen te worden waaruit het structureel begrotingssaldo bepaald kan worden.

Om dit te kunnen bepalen, dient in eerste instantie inzicht te worden gegeven in de in de begroting opgenomen incidentele baten en lasten. Dit zijn baten en lasten, die gedurende maximaal 3 jaar in de begroting zijn opgenomen.

Ter bepaling van het 'duurzaam financieel evenwicht' in de begroting moet het gepresenteerde resultaat met deze posten worden gecorrigeerd. In het onderstaand overzicht is een splitsing gemaakt in incidentele baten en lasten die al opgenomen waren in de begroting bestaand beleid en de posten die voortkomen uit het coalitieprogramma.

Structureel begrotingssaldo

Het onderstaande overzicht laat zien dat we in de jaarschijf 2020 voor ruim € 262.000 meer aan incidentele uitgaven dan inkomsten hebben opgenomen. Dit bedrag moet gecorrigeerd worden voor de in de begroting opgenomen incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Op basis van dit overzicht kunnen we nu een overzicht maken om het structureel begrotingssaldo te bepalen. In dit overzicht is tevens inzichtelijk gemaakt welke structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn opgenomen. Uit dit overzicht komt naar voren dat er sprake is van een materieel evenwicht van gemiddeld zo'n € 0,2 miljoen voordelig per jaar.

Overzicht van incidentele baten en lasten

P	Incidentele lasten/baten	2020	2021	2022	2023
0	Informatisering Overige diensten	400	-	-	-
0	Incidenteel extra budget RMA	57	-	-	-
0	Totaal incidentele lasten programma 0	457	-	-	-
2	Verkeersmaatregelen, verkeerssituaties en veiligheidprogramma	30	20	-	-
2	Beleids en beheerplannen verkeer	50	50	-	-
2	Onderzoek parkeerbeleid	40	-	-	-
2	Totaal incidentele lasten programma 2	120	70	-	-
3	Economische visies	30		-	-
3	Totaal incidentele lasten programma 3	30	-	-	-
6	Burgerinitiatieven, vrijwilligers en mantelzorg opstartsubsidie	130	130	-	-
6	Totaal incidentele lasten programma 6	130	130	-	-
7	Onderhoud begraafplaatsen	-	37	-	-
7	Totaal incidentele lasten programma 7	-	37	-	-
8	Implementatie omgevingswet	275	120	-	-
8	Totaal incidentele lasten programma 8	275	120	-	-
	Subtotaal incidentele lasten	1.012	357	-	-
0	Uitkering ROM-S	750	-	-	-
0	Totaal incidentele baten programma 0	750	-	-	-
	Subtotaal incidentele baten	750	-	-	-
	Subtotaal incidentele lasten en baten	262	357	-	-
	Incidentele mutaties reserves	-	-	-	-
	Saldo incidentele lasten en baten, inclusief incidentele mutaties reserves	262	357	-	-
	Begrotingssaldo	487	-43	-500	231
	Begrotingssaldo zonder incidentele lasten en baten	749	314	-500	231

EMU-saldo

EMU-saldo	2020	2021	2022	2023
Resultaat voor bestemming	1.775	1.003	602	-/-544
Mutatie voorraden	-/-3.573	-/-4.713	-/-4.817	-/-796
Mutatie (im)materiele vaste activa	5.088	-/-4.305	-/-5.625	-/-4.372
Mutatie voorzieningen	3.335	122	130	130
EMU-saldo	6.625	-/-7.893	-/-9.710	-/-5.582

Meerjarig zijn er in het investeringsplan investeringen opgenomen. Deze zijn opgenomen in bijlage 1. Dit verklaart de afname van de voorraad activa (als gevolg van afschrijvingen) en het negatieve EMU-saldo in 2021 en verder.

PARAGRAFEN

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten. Lokale heffingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies. Bij de retributies, zoals leges en lijkbezorgingrechten, is sprake van een individuele tegenprestatie op verzoek en mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak.

De paragraaf Lokale heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners en is als volgt opgebouwd:

- Overzicht tarieven
- Beleid lokale heffingen
- Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten;
- Woonlasten (lastendruk), uitgangspunten en kostenonderbouwing heffingen.
- Een vergelijking met gemeenten met een vergelijkbare omvang en met de regio.
- Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Overzicht tarieven

De door de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden te heffen belastingen vloeien voort uit de belastingverordeningen die door de voormalige gemeenten zijn gehanteerd. In 2019 zijn de Verordeningen OZB en leges geharmoniseerd voor belastingjaar 2019. Deze verordeningen worden voor belastingjaar 2020 opnieuw vastgesteld, op basis van de voor 2020 geraamde tarieven.

In belastingjaar 2020 worden de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de begraafrechten en de toeristenbelasting geharmoniseerd.

De overige heffingen en retributies blijven in 2020 (net als in 2019) gelijk aan 2018. Per 2021 zijn alle belastingen en retributies geharmoniseerd. Daarmee voldoet de gemeente aan de eisen die zijn genoemd in de Wet Algemene Regels Herindeling (Wet ARHI).

Soort heffing	2019 LRD	2019 VIA	2019 ZDR	2020
Onroerende zaakbelasting				
Woningen				
- eigenarenheffing in procenten van de WOZ-waarde	0,1222	0,1222	0,1222	0,1151
Niet-woningen				
- eigenarenheffing in procenten van de WOZ-waarde	0,2482	0,2482	0,2482	0,2476
- gebruikersheffing in procenten van de WOZ-waarde	0,1976	0,1976	0,1976	0,1971
Totaal	0,4458	0,4458	0,4458	0,4447
Afvalstoffenheffing				
- éénpersoonshuishoudens	226,32		142,00	233,00
- twee of meerpersoonshuishoudens	226,32		216,00	293,00
- 140 liter en ondergronds		194,76		
- 240 liter		263,76		
Rioolheffingen				
- Tarief per 300 m3 waterverbruik	226,16			270,00
- Tarief per m3 watergebruik			1,66	
- Vastrecht per aansluiting		260,79	40,00	
Toeristenbelasting				
- per persoon per overnachting		1,75	1,00	1,75
Hondenbelasting				
- Per hond (1 of 2 honden)		78,50		78,50
- Eerste hond	87,84			87,84
- Elke volgende hond	117,00			117,00
- Kennel	321,84			321,84

Beleid lokale heffingen

- De hoogte van de onroerende-zaakbelastingen is een combinatie van de waarde in het economische verkeer van een pand en het vastgestelde tarief. De waarde van alle onroerende zaken wordt jaarlijks vastgesteld. De onroerende-zaakbelastingen bestaan uit een "eigenarenbelasting" voor woningen en een "eigenarenbelasting" en "gebruikersbelasting" voor niet-woningen. De grondslag van de OZB voor het jaar 2020 is de waarde van onroerende zaken op 1 januari van het peiljaar 2019. De OZB verordening kent een nieuw tarief waarbij op de belastingopbrengst van de OZB conform de Kadernota een inflatiecorrectie van 1,75% heeft plaatsgevonden.
- De belastingtarieven en het tarievenbeleid worden in de vergadering na de vaststelling van de begroting vastgesteld. Op die manier kunnen financiële of beleidsmatige keuzes die de raad maakt bij de behandeling van de begroting worden verwerkt in de tarieven.
- Conform de Kadernota wordt de Toeristenbelasting per 2020 gemeentebreed ingevoerd. Het tarief wordt gelijk aan het tarief dat in 2019 in Vianen geldt, te weten € 1,75 per overnachting.

Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Bedragen x € 1.000,-

Belastingsoort	2020		2021		2022		2023		2024	
Onroerende zaakbelasting	12.275	39%	12.275	39%	12.275	39%	12.275	39%	12.275	39%
Afvalstoffenheffing	6.175	20%	6.175	20%	6.175	20%	6.175	20%	6.175	20%
Rioolrechten	6.818	22%	6.818	22%	6.818	22%	6.818	22%	6.818	22%
Toeristenbelasting	210	1%	210	1%	210	1%	210	1%	210	1%
Begraafrechten	853	3%	853	3%	853	3%	853	3%	853	3%
Omgevingsvergunning	2.187	7%	2.187	7%	2.187	7%	2.187	7%	2.187	7%
Leges Burgerzaken	817	3%	817	3%	817	3%	817	3%	817	3%
Precariobelasting	903	3%	903	3%		0%		0%		0%
Overige opbrengsten	545	2%	545	2%	545	2%	545	2%	545	2%
Hondenbelasting	274	1%	339	1%	339	1%	339	1%	339	1%
Marktgelden	98	0%	98	0%	98	0	98	0	98	0
Totaal	31.155	100%	31.220	100%	30.317	100%	30.317	100%	30.317	100%

Berekening kostendekkendheid

Bij de harmonisatie van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de begraafrechten voor 2020 wordt 100% kostendekking als uitgangspunt gehanteerd.

Berekening van kostendekkendheid	
Afval	2020
Kosten taakveld	5.491.135
Overige inkomsten taakveld(en)	-180.000
Netto kosten taakveld	5.311.135
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl (omslag) rente	64.000
BTW	800.000
Totale kosten	6.175.135
Opbrengst heffingen	6.175.135
Dekkingspercentage	100%

De ontwikkelingen op het gebied van afvalbeleid (onder andere verhoging van de verbrandingsbelasting) én de integratie van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden in de gemeenschappelijke regeling Waardlanden resulteren in zowel financieel als inhoudelijk uitdagende opgaven. Reeds in de kadernota is aangegeven dat er sprake is van toenemende belastingdruk resulterend in een stijging van de tarieven. Inmiddels is ook duidelijk geworden dat de opbrengsten (van diverse afvalstromen) tegenvallen en de totale hoeveelheid ingezameld afval toeneemt.

Resultaat van deze ontwikkelingen is een noodzakelijke verdere verhoging van de tarieven. Als de gemeente Vijfheerenlanden 100% kostendekking wil bereiken geeft dit een tarief van gemiddeld € 328,- (resp. € 288 - € 341 voor één en meerpersoonshuishoudens). Deze tariefstelling leidt tot een onevenredige lastenverzwaring voor een groot deel van onze inwoners. Reden waarom wordt voorgesteld de ontwikkeling van de tarieven af te toppen op € 237 en € 297. Het tarief

van Vijfheerenlanden sluit daarmee aan op de tarieven van de overige Waardlandengemeenten.

Het gegeven dat in geen van de voormalige gemeenten structureel sprake was van volledige kostendeckking kan als argument dienen om in 2020 in te zetten op beheersing van de kosten (en daarmee de hoogte van het tarief) om zo te komen tot een geleidelijke ontwikkeling van de tarieven in meerjarenspectief. Duidelijk is immers dat afvalbeheer en de daaraan gekoppelde doelstelling (o.a. coalitieakkoord) ook in de komende jaren een stevige opgave vormt.

Om bovengenoemde tariefstelling mogelijk te maken is het nodig een stelpost in de begroting op te nemen van € 570.000. De komende periode zal worden benut om dekking te vinden voor deze stelpost. Denkrichtingen daarbij zijn kostenbesparingen op de exploitatie van inzamelmiddelen (o.a. besparingen op de afschrijving en onderhoud van afvalbrengstations), beperking van toegerekende complementaire kosten (o.a. straatvegen, inzet personeel), het op een andere wijze organiseren van de kwijscheldingen (integreren in beleid armoedebestrijding), bewustwording bij onze inwoners creëren om de totale hoeveelheid restafval te verminderen of indien onontkoombaar verdere verhoging van de tarieven in meerjarenspectief. In bestuursrapportage 1 zal inzicht worden geboden in de resultaten van deze exercitie.

Berekening van kostendeckkendheid	
Riolering	2020
Kosten taakveld	5.402.015
Overige inkomsten taakveld(en)	-17.460
Netto kosten taakveld	5.384.555
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl (omslag) rente	1.262.338
BTW	547.238
Totale kosten	7.194.131
Opbrengst heffingen	6.817.853
Tekort	-376.278
Dekkingspercentage	95%

Berekening van kostendeckkendheid	
Begraven	2020
Kosten taakveld	1.180.200
Overige inkomsten taakveld(en)	-451
Netto kosten taakveld	1.179.749
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl (omslag) rente	686.250
BTW	0
Totale kosten	1.865.999
Opbrengst heffingen	853.220
Dekkingspercentage	46%

Berekening van kostendekkendheid Omgevingsvergunningen		2020
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente		1.465.548
Inkomsten taakveld(en) (excl. heffingen)		-15.702
Netto kosten taakveld		1.449.846
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente		760.365
BTW		58.946
Totale kosten		2.269.157
Opbrengst leges		2.187.842
Dekkingspercentage		96%

Berekening van kostendekkendheid Burgerzaken		2020
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente		1.397.688
Inkomsten taakveld(en) (excl. heffingen)		0
Netto kosten taakveld		1.397.688
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente		960.750
BTW		25.705
Totale kosten		2.384.143
Opbrengst leges		817.149
Dekkingspercentage		34%

Vergelijking met andere gemeenten/woonlasten (lastendruk)

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten is het goed een vergelijking met andere gemeenten te maken. Jaarlijks wordt door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) een onderzoek uitgevoerd naar de gemeentelijke woonlasten. Het onderzoek is erop gericht de gemeentelijke tarieven, belastingopbrengsten, de belastingdruk en de woonlasten per gemeente te vergelijken. Het COELO heeft over 2019 deze gegevens beschikbaar gesteld via de Atlas van de lokale lasten, en de zogeheten digitale atlas.

Ter vergelijking met 2020 de gemiddelde verschillen van Vijfheerenlanden in 2019. Opgemerkt zij dat de tarieven in Vijfheerenlanden voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing gemiddelden zijn, omdat de voormalige gemeenten verschillende heffingssystemen kenden. In de vergelijking is uitgegaan van de grootste groep belastingplichtigen, de meerpersoonshuishoudens met een eigen woning.

Belastingen	Vijfheerenlanden	Vijfheerenlanden
Jaar	2019	2020
Belasting gemiddeld	€ 287	€ 292
Woz-waarde gemiddeld	€ 235.000	€ 253.800
Tarief (absoluut)	0,1222%	0,1151%
Afvalstoffenheffing	€ 241 (gemiddeld)	€ 293
Rioolheffing	€ 264 (gemiddeld)	€ 270
Woonlasten	€ 792	€ 855
Plaats rangorde (Coelo)	Niet opgenomen	

Andere gemeenten gerangschikt op hoogte lokale lasten (Bron: Coelo 2019):

nr. 41 (Nieuwegein)	€ 653
nr. 128 (Houten)	€ 730
nr. 169 (Gorinchem)	€ 749
nr. 273 (Hardinxveld-Giessendam)	€ 812
nr. 298 (IJsselstein)	€ 833

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen

Voor mensen met een minimum inkomen en weinig/geen vermogen bestaat de mogelijkheid van gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de lokale belastingen. De voorwaarden worden door het Rijk bepaald. Kwijtschelding is een vorm van inkomensbeleid en voorbehouden aan het Rijk (art. 219, lid 2, Gemeentewet). De regels voor het toekennen van deze kwijtschelding zijn vastgesteld in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen, die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan de bijstandsnorm. De gemeente Vijfheerenlanden hanteert de zogenaamde 100%-norm. Dit betekent dat inwoners met een inkomen op of onder bijstandsniveau en een beperkt bedrag aan spaargeld in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Gemeenten mogen wel zelf bepalen of en voor welke belastingen zij kwijtschelding verlenen. Kwijtschelding van gemeentelijke heffingen is mogelijk voor de "onvermijdelijke" belastingen:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing: waarbij kwijtschelding mogelijk is voor een waterverbruik tot 300 m3.
- Onroerende-zaakbelastingen: dit komt weinig voor omdat overwaarde meetelt als vermogen en het inkomen meestal onvoldoende is voor een hypotheek.

Dit zal in de belastingverordeningen van 2020 worden verwerkt.

Lokale lastenmeter

Bij de behandeling van de Kadernota 2020 in de gemeenteraad is een motie aangenomen waarin het college opgeroepen wordt instrumenten in te zetten om het effect van de harmonisatie van lokale heffingen op huishoudens te monitoren.

Wij hebben contact gelegd met de leverancier van de Lokale lastenmeter en zullen bij het raadsvoorstel in december om de belastingtarieven vast te stellen met een voorstel komen om deze lastenmeter in te zetten als het bedoelde instrument. In dat raadsvoorstel zal ook een financieel voorstel zitten voor de bijbehorende (beperkte) kosten. Voor de gemeenteraad zal een moment gepland worden voor een demonstratie van deze lastenmeter.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen

Samenvatting

Het weerstandsvermogen van de gemeente Vijfheerenlanden is voldoende om mogelijke risico's op te vangen. Dit valt af te leiden uit de voor deze begroting toegepaste actualisatie van de risico's en de nieuwe analysemethode, die uitgaat van de afbouw van structurele risico's en een risicoanalyse op incidentele risico's. Het weerstandsvermogen is na deze analyse nog steeds voldoende en de financiële kengetallen laten een positief beeld zien.

Inleiding

Door risicomanagement toe te passen worden negatieve gebeurtenissen op tijd gesignaleerd, de gevolgen in kaart gebracht en manieren bedacht om de gebeurtenissen te voorkomen. Het helpt daarom bij het realiseren van de gemaakte beloften.

Risicomanagement gaat over de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen. Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we en wat is de kans en impact hiervan?
2. Wat is de omvang van de weerstandscapaciteit dat daar tegenover staat?

Een gemeente als Vijfheerenlanden loopt tal van risico's, maar heeft ook de nodige kansen. Beiden zijn in meer of mindere mate in te schatten en te beheersen. In deze paragraaf worden vooral de risico's die we lopen belicht. Ook wordt besproken in hoeverre we deze risico's kunnen afdekken vanuit de beschikbare weerstandscapaciteit.

Risicomanagementproces

Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit bestuurlijk (politieke) besluitvorming, wettelijke aansprakelijkheid, strategische keuzes, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Onderwerpen als verbonden partijen, open einde regelingen en grondexploitaties zijn bekende zaken waar de gemeente belangrijke risico's bij loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meerdere methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, maar voor alle methoden geldt, dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed als mogelijk te benoemen. Bij de Kaderbrief 2019 hebben we gekozen voor de pragmatische aanpak en zijn de risico-inventarisaties van de voormalige gemeenten als basis gehanteerd. Daarna zijn de risico's gelabeld aan de hand van onderstaande kansklassen en gevolgklassen.

Kansklassen	Klasse	Gevolgklassen
< 10% (zeer onwaarschijnlijk)	1	< 0,1 mln. (klein/gering)
10-30% (onwaarschijnlijk)	2	€ 0,1 - 0,25 mln (gematigd)
30-50% (mogelijk)	3	€ 0,25 - € 0,5 mln (aanzienlijk)
50-70% (waarschijnlijk)	4	€ 0,5 - € 0,75 mln (ernstig)
70-90% (zeer waarschijnlijk)	5	> € 0,75 mln (zeer ernstig tot rampzalig)

Het is de bedoeling om het risicoprofiel minimaal tweemaal per jaar (bij begroting en rekening) te actualiseren. De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score, hoe groter het risico.

Structurele en incidentele risico's

In het risicoprofiel wordt onderscheid gemaakt tussen risico's met structurele en incidentele effecten. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoet, dienen ook structurele maatregelen genomen te worden of door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. We gaan ervan uit dat zulke risico's in 4 jaar worden opgelost. We nemen daarvoor een buffer op van 2,5 maal het jaarrisico. Bij geleidelijke afbouw in 4 jaar bedragen de risico's namelijk dan 100%-75%-50%-25% van het jaarrisico. In totaal is dit 250% van het jaarbedrag, oftewel een factor 2,5. In die vier jaar wordt het mogelijk om te gaan met het risico.

Wanneer zich een incidenteel risico voordoet, dient dit in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit (ofwel algemene reserve) te worden gebracht, indien dit niet kan worden opgevangen uit het rekeningresultaat.

Risicoprofiel Vijfheerenlanden

In verband met mogelijke extra organisatie- en wachtgeldkosten door de ambtelijke en bestuurlijke fusie is in 2019 een voorziening van € 2,25 miljoen gevormd ten laste van de algemene reserves. In het risicoprofiel zijn de risicobedragen op nihil gezet (groen gearceerd) aangezien voor deze risicobedragen een voorziening beschikbaar is.

RISICOPROFIEL VIJFHEERENLANDEN

Onderwerp	Risicoorzaak	Beheersmaatregel	Kans	Gevolg	Bedrag	Risico score	%	Meldingsniveau	Bedrag (Nik kans * bedrag * 2,5 of 1 afhankelijk van structureel of incidenteel)	Toelichting
Open einde regelingen										
WWB	Meer aanvragen zonder compensatie via Buitbudget	Geen, conjunctuurgevoelig	1	3	400.000	3	<10%	Directeur	100.000	Dekking uit structureel opgenomen bedrag uit coalitieakkoord
WMO	Meer aanvragen, zonder compensatie via de algemene uitkering	Geen, wel optie om beleid aan te passen	1	3	400.000	3	<10%	Directeur	100.000	Dekking uit structureel opgenomen bedrag uit coalitieakkoord
Jeugdzorg	Meer aanvragen, zonder compensatie via de algemene uitkering	Geen, wel optie om beleid (gedeeltelijk) aan te passen	1	5	1.000.000	5	<10%	Gemeentesecretaris	250.000	Dekking uit structureel opgenomen bedrag uit coalitieakkoord
Jeugdzorg	Het risico dat er geen oplossing is voor 2022 voor de eventueel wegvallende, structurele bijdrage van één miljoen euro voor jeugdhulp	Waarschijnlijk komt het Rijk zelf met een oplossing voor de structurele bijdrage	1	5	1.000.000	5	<10%	Gemeentesecretaris	250.000	Dekking uit structureel opgenomen bedrag uit coalitieakkoord
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	1	4	500.000	4	<10%	Directeur	125.000	
Overige risico's met structureel effect										
Algemene uitkering	Samen trap af	Geen, meestal gaat trap af gepaard met lagere uitgaven bij de gemeenten	2	5	1.500.000	10	10-30%	College	750.000	
Renterisico (baten en lasten)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Hanteren van renterisiconom	3	4	550.000	12	30-50%	College	550.000	
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen of wegen	Actuele beheerplannen en periodiek inspectie	3	4	550.000	12	30-50%	College	550.000	
Wachtgeldverplichtinge n besluider	Verzekeren dan wel opvangen binnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	4	600.000	12	30-50%	College	0	Via begroting 2019 is een voorziening van € 2.250.000 gevormd. Risico van € 600.000 hierdoor op nul gesteld.
Toerekening apparatuurkosten aan andere dekkingsbronnen	Wanneer op projecten begrote uren niet worden geschreven ontstaat een dekkingsverlies op apparaatskosten	Goede bewaking tijdregistratie door teams	2	5	1.000.000	10	10-30%	College	500.000	
Dividend	Meer of minder dividend dan geraamd. Dit is afhankelijk van het dividendbeleid	Geen directe invloed op de winst van de bedrijven en geringe invloed op het dividendbeleid.	2	5	1.000.000	10	10-30%	College	500.000	Uitgaande van verkoop aandelen Eneco. Dividend- verlies dient dan uit opbrengst verkoop opgevangen te worden.
Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiële consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gebonden is	Factelijk niet aanwezig	2	5	1.800.000	10	10-30%	College	900.000	
Prijsstijgingen bouwsector	De laatste jaren zijn de voormalige gemeenten bij verschillende investeringen met bouwkostenstijgingen geconfronteerd. Bij 8 miljoen extra investering geeft dit 0,4 miljoen extra jaarlast.	Keuzes maken voor versobering, gebruik andere materialen om kostenstijgingen te beperken	4	3	400.000	12	50-70%	College	600.000	
Personeel	Hogere loonkostenstijging		3	2	200.000	6	30-50%	Gemeentesecretaris	200.000	
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aanrekkelijke werkgever blijven	5	1		5	70-90%	Gemeentesecretaris	0	Vooralsnog even als risico meegenomen totdat cao bekend is. Via begroting 2019 is een voorziening van € 2.250.000 gevormd. Risico van € 750.000 hierdoor op nul gesteld.
Huisvesting	Kosten kapitaallasten voor nieuwe huisvesting en het afboeken boekwaarde van oude huisvesting	Op tijd beginnen met een plan voor nieuwe huisvesting	2	5	1.000.000	10	10-30%	College	500.000	
subtotaal structureel									5.875.000	

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	Kans	Gevolg	Bedrag	Risico score	%	Meldingsniveau	Bedrag (Nik)	Toelichting
Risico's met incidenteel effect										
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het Rijk niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn.	Factelijk niet aanwezig	1	5	1.250.000	5	< 10%	Gemeentesecretaris	125.000	kans * bedrag * 2,5 of 1 afhankelijk van structureel of incidenteel
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspositionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigen risicodragers.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandvermogen	5	4	650.000	20	70-90%	Raad	0	Via begroting 2019 is een voorziening van € 2.250.000 gevormd. Risico van € 520.000 hierdoor op nul gesteld.
Werkdruk	Tekort aan personeel vanwege combinatie bestaande taken en nieuwe taken en hogere kosten vanwege het tijdelijk invullen bestaande vacatures met externen		5	4	500.000	20	70-90%	Raad	0	Via begroting 2019 is een voorziening van € 2.250.000 gevormd. Risico van € 400.000 hierdoor op nul gesteld.
Schade	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter bestaat de kans op een ongedekte schade door bijvoorbeeld het ontbreken van actuele inspectie	3	3	400.000	9	30-50%	College	160.000	
Oninbaarheid vorderingen en leningen	Oninbaarheid bovenop de voorziening, die normaal bestaat uit 5%	Voorziening oninbaar volgens regels	3	2	200.000	6	30-50%	Gemeentesecretaris	80.000	
Planschade	Niet binnen exploitatieovereenkomsten af te dekken planschaden		1	3	300.000	3	< 10%	Directeur	30.000	
Grondexploitatie	Voor een integraal overzicht wordt het risico-profiel uit de MPG voor 100% meegedeeld. De huidige prognose laat voor alle complexen een positief resultaat zien. De huidige boekwaarde bedraagt € 17 miljoen, hiervan is 10% als risicobedrag opgenomen	De Meerjarenprognose Grondbeleid wordt jaarlijks geactualiseerd, op basis hiervan worden direct verliesvoorzieningen gevormd wanneer daartoe aanleiding is	2	5	6.600.000	10	10-30%	Raad	1.320.000	In de 1e helft van 2019 wordt Grex Broekgraaf bijgesteld en is nieuw cijfer bekend.
Juridische procedures	Aansprakelijkheidstelling die niet gedekt is onder de voorwaarden van de verzekering	Correcte besluitvorming, maar kan lastig zijn bij belangen tegenstellingen	3	2	200.000	6	30-50%	Gemeentesecretaris	80.000	
Frauderisico	Er kan zowel intern als extern bijvoorbeeld gefraudeerd met facturen, kosten voor onderzoek en juridische kosten	Frauderisicoanalyse, functiescheiding, budgethoudersregeling, 4-ogen-principe. Ondanks deze maatregelen kan fraude nooit voor 100% worden uitgesloten	2	4	500.000	8	10-30%	College	100.000	
Informatieveligheid	Naast imagoschade kan de gemeente ook een schadeclaim worden opgelegd bij een datalek	Zowel mogelijk bewust zijn kweken bij medewerkers, daarnaast worden in 2018 speciale functionarissen aangesteld om toe te zien op de omgang met gegevens	2	4	500.000	8	10-30%	College	100.000	
Omgingswet	Zowel de invoering van de omgevingswet (omvattende compensatie) als het achterblijven van aanvragen omgevingsvergunning kan leiden tot een financieel nadeel	Factelijk niet of nauwelijks op te sturen	3	4	500.000	12	30-50%	College	200.000	
Maatschappelijk vastgoed	Harmonisatie van het beleid op gebied van dorpshuizen en ander gemeentelijk vastgoed levert een opwaartse druk op.	Prudent mee omgaan.	5	5	PM	25	70-90%	Raad	0	
Rechtszaak Niemans beten	Tussen Niemans en de gemeente Vianen is in hoger beroep een schadesaakprocedure aangehangen bij het Gerechtshof in Den Haag.	Dit is een procedure die nog niet is afgerond.	5	5	PM	25	70-90%	Raad	0	
subtotaal incidenteel									2.195.000	
totaal									8.070.000	

Toelichting bij risicoprofiel

Rekening houdend met de € 2,25 miljoen gevormde voorziening voor organisatiekosten/wachtgelden bedraagt het risicoprofiel voor de begroting 2020 bijna € 8,1 miljoen (+ 2 x PM). Waarvan € 2,2 miljoen incidenteel en zo'n € 5,9 miljoen structureel.

Ten opzichte van de begroting 2019 is het incidentele risicobedrag aanzienlijk gedaald (van € 7,8 miljoen in begroting 2019 naar € 2,2 miljoen in begroting 2020) door het geringere risico op de grondexploitaties (zie afzonderlijke toelichting) en het op nul euro kunnen zetten van enkele risico's op extra organisatiekosten en wachtgelden door vorming van een voorziening. Bovendien zijn bij de jaarrekeningen 2018 de kosten i.v.m. de uittreding uit bepaalde Gemeenschappelijke Regelingen definitief afgerekend. De voor rekening van de gemeente Vijfheerenlanden blijvende uittreedkosten is niet meer als incidenteel risico te worden opgenomen.

Het bedrag aan structurele risico's is daarentegen aanzienlijk hoger (van € 2 miljoen in 2019 naar € 5,9 miljoen in begroting 2020). We hebben nadrukkelijker rekening gehouden met hogere risico's door prijsstijgingen in de bouwsector, toegenomen gevoeligheid voor een sterke rentestijging, hogere bijdragen aan Gemeenschappelijke regelingen.

Claim Niemans (PM raming aan meerkosten boven voorziening van € 10 miljoen)

In het risicoprofiel is de schadeclaim Niemans vooralsnog PM opgenomen. Deze PM-raming betreft het risico dat we als gemeente uiteindelijk meer schade moeten vergoeden dan de € 10 miljoen waarvoor een voorziening is gevormd.

Harmonisatie maatschappelijk vastgoed (PM-risico, incidenteel)

De consequentie van de harmonisatie van beleid inzake het maatschappelijk vastgoed (zoals dorpshuizen) is in het risicoprofiel van de begroting 2019 al PM geraamd. Ook voor de begroting 2020 nog niet te bepalen welk bedrag hiervoor moet worden gereserveerd. De voormalige gemeenten spaarden voorheen via de begroting (Leerdam) door het opnemen van vervangingsinvesteringen via een meerjarig investeringsplan (Vianen en Zederik) maar nader bezien moet worden of dit voldoende is.

Risico's op grondexploitaties: € 1,3 miljoen (incidenteel)

Binnen het risicoprofiel bij de begroting 2019 is nog volledig rekening gehouden met € 6,6 miljoen aan risico's op de grondexploitatie Broekgraaf. Dit risicobedrag had betrekking op een eventuele uitstapscenario (i.p.v. de voorgenomen bouw van 1.000 woningen stopt de exploitatie met de bouw van 600 woningen). Wanneer dit exit-scenario zou worden toegepast, zou dit tot een tekort op de exploitatie leiden van € 6,6 miljoen. Dit uitstapscenario is inmiddels niet meer aan de orde waardoor nu nog een risico-inschatting van € 1,3 miljoen resteert.

Tegenover dit risico van € 1,3 miljoen staan begin 2020 zo'n € 12 miljoen aan algemene reserves grondexploitatie. Een negen dubbele dekking. Stel dat we uitgaan van een maximale omvang van de algemene reserve grondexploitaties van € 5 miljoen, kan bij de jaarrekening 2019 € 7 miljoen uit deze reserve worden overgeheveld naar de vrije algemene reserve van de gemeente.

Risico's met PM-raming

Onderstaande risico's zijn nog niet vertaald in een financieel risico omdat er nog te weinig over bekend is.

Specifieke uitkering sport (Spuk)

Na het vervallen van de btw-af trek voor sport heeft het Ministerie van VWS ter vervanging een subsidie ter beschikking gesteld (zie programma 5). De financiële consequenties hiervan zijn nog niet bekend.

Integraal huisvestingsprogramma onderwijs (IHPO)

Het IHPO moet nog opgesteld worden (zie programma 4). Nu is nog niet te overzien of de lasten van dit programma gedekt kunnen worden uit de lasten die nu in de begroting opgenomen zijn. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat ter dekking van deze lasten de stelpost volumeontwikkelingen (deels) ingezet kan worden.

Inburgeringswet

Door het Rijk worden extra middelen voor inburgering ter beschikking gesteld. Op dit moment is het niet duidelijk of deze middelen voldoende zijn om de nieuwe Inburgeringswet te kunnen uitvoeren.

Beschikbare weerstandscapaciteit voor de gemeente Vijfheerenlanden

De geïnventariseerde risico's vertalen zich in een weerstandsbehoefte. Tegenover deze weerstandsbehoefte van de gemeente Vijfheerenlanden staat het beschikbare weerstandsvermogen. Dit is voor deze begroting 2020 opnieuw bepaald aan de hand van de besluitvorming na de Kadernota 2020. Daarnaast is rekening gehouden met verschillende verplichtingen vanuit vaststelling van de begroting 2019 en hierin opgenomen coalitieprogramma alsmede verschillende claims vanuit de voormalige gemeenten de weerstandscapaciteit kunnen beïnvloeden. Ook zijn de resultaten uit de jaarstukken 2018 van de voormalige gemeenten opgenomen.

In onderstaand overzicht zijn deze claims cursief weergegeven.

Bij de bepaling van de per 1-1-2020 aanwezige weerstandscapaciteit is o.a. rekening gehouden met ongeveer € 7,3 miljoen aan verplichtingen van de voormalige gemeente Vianen (€ 5,1 miljoen aan begin 2019 nog uit te voeren investeringen van de investeringsagenda en € 2,2 miljoen aan claims op de algemene reserve grondexploitatie zoals € 1,4 miljoen voor de Populierstraat).

Tevens is rekening gehouden met € 7,1 miljoen aan nadelig saldo op de jaarstukken 2018 van de drie voormalige gemeenten (a.g.v. de verwerking van de uittreedkosten GR-en). Voorzichtigheidshalve zijn we in het overzicht ervan uitgegaan dat het nadelig resultaat in 2019 ten laste van de algemene reserves worden gebracht.

Tegenover deze € 12,3 miljoen aan claims/verplichtingen in 2019 op de algemene reserves staat een toevoeging van € 3,755 miljoen in verband de van het Rijk te ontvangen frictiekostenvergoeding. In de jaren 2020 t/m 2022 ontvangen jaarlijks nog een vergoeding van € 1,658 miljoen per jaar die aan de algemene reserves worden toegevoegd. Daarmee vullen we de algemene reserves weer aan om de in 2016 tot en met 2019 vanuit de algemene reserves voorgeschoten frictiekosten en uittreedkosten GR-en (via resultaat jaarrekeningen 2018).

BEPALING WEERSTANDSVERMOGEN VIJFHEERENLANDEN											
Omschrijving reserves/voorzieningen	1-1-2019	+/- 2019	1-1-2020	+/- 2020	1-1-2021	+/- 2021	1-1-2022	+/- 2022	1-1-2023	+/- 2023	1-1-2024
Algemene reserve (vast deel)	14.936.000	0	14.936.000	0	14.936.000	0	14.936.000	0	14.936.000	0	14.936.000
Algemene reserve/alg. bedrijfsreserve (vrij deel)	14.923.000	-12.815.000	2.108.000	1.523.000	3.631.000	1.577.000	5.208.000	1.577.000	6.785.000	-81.000	6.704.000
- frictiekosten 2019	0	-430.000		0		0		0		0	0
- Storting frictiekostenvergoeding alg. uitk.	0	3.755.000		1.658.000		1.658.000		1.658.000		0	0
- investeringsagenda Vianen (restand)	0	-5.112.000		0		0		0		0	0
- storting grondverkoop de Kandelaar	0	0		PM		0		0		0	PM
- Resultaat jaarrekeningen 2018	0	-7.126.000		0		0		0		0	0
- dekking kosten coalitieakkoord uit verwacht resultaat jaarrek.	0	-850.000		0		0		0		0	0
- dekking incidentele uitgaven coalitieakkoord	0	-380.000		0		0		0		0	0
- Vorming voorziening organisatie voor 100% risico's	0	-2.250.000		0		0		0		0	0
- afboeken boekwaarde Ameide	0	-109.000		0		0		0		0	0
- diverse kleinere claims voormalige gemeenten	0	-313.000		-135.000		-81.000		-81.000		-81.000	-691.000
Resultaat jaarrekeningen 2018	-7.126.000	7.126.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve overlopende posten	383.000	-383.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Algemene reserve gondeexploitatie	14.484.000	-2.443.000	12.041.000	0	12.041.000	0	12.041.000	0	12.041.000	0	12.041.000
- vorming voorziening tekort voorzieningencluster Broekgraaf		-285.000									
- claims uit 2017 voormalige gemeente Vianen		-2.158.000									
Reserve industrieterrein (incl. rentetoevoeging)	8.721.000	0	8.721.000	0	8.721.000	0	8.721.000	0	8.721.000	0	8.721.000
Algemene reserves/weerstandsvormogen	46.321.000	-8.515.000	37.806.000	1.523.000	39.329.000	1.577.000	40.906.000	1.577.000	42.483.000	-81.000	42.402.000

Het overzicht laat voor 2020 een incidentele weerstandscapaciteit zien van bijna € 38 miljoen. Dit is exclusief de voorzieningen die gevormd zijn voor de claim Niemans (€ 10 miljoen) en de in 2019 gevormde voorziening voor mogelijke extra organisatiekosten (€ 2,25 miljoen).

De weerstandscapaciteit 2020 groeit vervolgens door de jaarlijkse toevoeging van de in 2020 t/m 2022 nog te ontvangen frictiekostenvergoeding naar ruim € 41,5 miljoen (exclusief de voorzieningen voor claim Niemans en organisatiekosten).

Weerstandsratio begroting 2020

Naast de hiervoor beschreven incidentele weerstandscapaciteit uit algemene reserves is in onderstaand overzicht ook de structurele weerstandscapaciteit bepaald door de aanwezige begrotingsruimte en ruimte voor onvoorziene uitgaven op te tellen. Zoals al in de paragraaf lokale heffingen is aangegeven, is er geen ruimte binnen onze belastingcapaciteit. Onze woonlasten zijn zo'n 10% hoger dan het landelijk gemiddelde. Voor onvoorziene uitgaven is € 100.000 beschikbaar. De begrotingsruimte van PM is het gemiddelde meerjarig voordelig saldo op de begrotingen. In totaal komt de structurele ruimte uit op PM. Vanuit deze structurele weerstandscapaciteit dienen de structurele risico's opgevangen te worden.

Structureel			Ratio	Waardering
Onbenutte belastingcapaciteit (zie paragraaf lokale heffingen)	0		> 2,0	uitstekend
Onvoorzien (gemiddeld obv meerjarenbegroting)	100.000		1,5 - 2,0	ruim voldoende
Begrotingsruimte (gemiddeld obv meerjarenbegr)	PM		1,0 - 1,5	voldoende
subtotaal structureel	100.000	A	0,8 - 1,0	matig
Incidenteel			0,6 - 0,8	onvoldoende
Algemene reserves 2020	36.964.000	C	< 0,6	ruim onvoldoende
Totale weerstandscapaciteit	37.064.000	E		
Weerstandsvermogen		Beschikbaar	Benodigd	
Structureel	B	100.000	5.175.000	(*1)
Incidenteel	D	36.964.000	2.195.000	' + 2 x PM (*2)
Totaal	F	37.064.000	7.370.000	
Structureel (A/B)			0,02	
Incidenteel (C/D)			16,84	
Totaal (E/F)			5,03	
(*1): € 0,7 miljoen aan risico's op het sociaal domein zijn niet meegeteld omdat onder de bestemmingsreserves een reserve sociaal domein is opgenomen met een omvang begin 2020 van zo'n € 4,5 miljoen waaruit dergelijke risico's gedekt worden.				
Tevens zijn incidentele risico's op hogere organisatiekosten en wachtgeld bestuurskosten i.v.m. de fusie op nihil gesteld omdat in 2019 hiervoor een voorziening van € 2,25 miljoen is gevormd.				
(*2): De in het risicoprofiel VHL opgenomen incidentele risico's inzake claim Niemans en investeringen zijn PM meegenomen. Voor de claim Niemans is een voorziening van € 10 miljoen beschikbaar.				
beschikbaar. De gemeente loopt dus risico voor het definitief toegekende bedrag minus € 10 miljoen.				

Het totale weerstandsvermogen wordt als "uitstekend" beoordeeld. Tegenover de € 7,4 miljoen + 2 x PM aan risico's staat voor 2020 ruim € 37 miljoen aan weerstandscapaciteit. De ratio voor 2019 komt uit op 5,0 terwijl een ratio van 1 voldoende is en groter dan 2,0 uitstekend is.

Het overzicht laat ook zien dat onze structurele weerstandscapaciteit beperkt is in vergelijking tot het bedrag aan structurele risico's. Toch is er sprake van een uitstekende waardering omdat de aanwezige incidentele weerstandscapaciteit eerste jaren als dekking kan worden ingezet om opgetreden structurele risico's tijdelijk op te vangen. De gemeente krijgt daarmee tijd om (bezuinigings)maatregelen te treffen om structurele dekking te realiseren.

Het moge duidelijk zijn dat aan de ene kant de definitieve uitkomst van de claim Niemans maar aan de andere kant de verkoopopbrengst aandelenkapitaal Eneco van invloed kan zijn op de nu als uitstekend beoordeelde weerstandsvermogen.

Meerjarige balans en financiële kengetallen

Ook de schuldpositie, solvabiliteit en grondvoorraden van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden zijn voor deze begroting 2020 geactualiseerd, mede op basis van de eindbalansen van de jaarrekening 2018 van de voormalige gemeenten en de BVO. Tevens is rekening gehouden met zo'n € 8 miljoen aan verplichtingen van de voormalige gemeente Vianen die nog op de algemene bedrijfsreserve en algemene reserve grondexploitatie gaan drukken.

Daarnaast is rekening gehouden met de uitvoering van het investeringsplan, de realisatie van nieuwe sportvoorzieningen, nieuwbouw scholen e.d. Hierdoor neemt de schuldpositie voor 2020 sterk toe. De netto schuldquote excl. verstrekte leningen komt voor 2020 bijna op 100% uit ofwel 10% boven de norm van 90% die als voldoende wordt aangemerkt. In meerjarig perspectief daalt de schuldpositie weer tot onder de norm van 90%.

SAMENGESTELDE BALANS VHL EN KENGETALLEN				
Activa	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	1.227	1.204	1.181	1.158
Materiële vaste activa	194.245	189.418	183.564	177.710
Financiële vaste activa	26.699	26.136	25.573	25.010
Vlottende activa				
Voorraden	22.195	17.482	12.665	11.869
Voorzieningen	0	0	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd	16.357	16.357	16.357	16.357
Liquide middelen	1.418	1.418	1.418	1.418
Overlopende activa	3.977	3.977	3.977	3.977
Totaal Activa	266.118	255.992	244.735	237.499
Passiva	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023
Vaste passiva				
Eigen vermogen	57.595	58.479	59.420	58.703
Voorzieningen	26.802	26.924	27.054	27.184
Vaste schulden met een rentetypische looptijd	148.407	137.775	125.447	118.798
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd	20.573	20.073	20.073	20.073
Overlopende passiva	12.741	12.741	12.741	12.741
Totaal Passiva	266.118	255.992	244.735	237.499

Financiële kengetallen	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote incl. verstrekte leningen in %	112,7%	103,0%	96,5%	93,3%
Schuldquote per inwoner in euro	€ 2.710	€ 2.520	€ 2.308	€ 2.198
Netto schuldquote excl. verstrekte leningen in %	99,8%	90,4%	83,6%	80,2%
Schuldquote per inwoner in euro	€ 2.401	€ 2.211	€ 1.999	€ 1.889
Solvabiliteitsratio	21,6%	22,8%	24,3%	24,7%
Grondexploitatie	16,6%	12,9%	9,5%	9,1%
Structurele exploitatieruimte	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
(Onbenutte) belastingcapaciteit	115,5%	115,5%	115,5%	115,5%

Financiële kengetallen	Categorie A Voldoende	Categorie B matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote excl. verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	> 30%	20%-30%	< 20%
Kengetal grondexploitatie	< 20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr en Mrj >0%	Begr of Mrj >0%	Begr en Mrj <0%
(Onbenutte) belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

In het bovenstaande beeld is nog geen rekening gehouden met de consequenties van de claim Niemans en de eventuele verkoop van het aandelenbelang Eneco van de gemeente Vijfheerenlanden. Beiden kunnen aanzienlijke consequenties in positieve of negatieve zin hebben voor de scores op deze financiële kengetallen.

Wat uit het bovengenoemde overzicht direct als eerste opvalt, is de onvoldoende score op de (onbenutte) belastingcapaciteit. We overschrijden de signaleringsgrens van 105% met 13%.

Toch moet dit genuanceerd worden omdat we bij voor bepaling van dit kengetal (zie berekening op volgende pagina) de verwachte gemiddelde woonlasten voor 2020 (€ 855 euro) vergelijken met de gemiddelde woonlasten in Nederland over 2019 (€ 740 euro) omdat de landelijke cijfers voor 2020 nog niet voorhanden zijn.

Daarnaast zijn onze hogere woonlasten voornamelijk het gevolg van de ruim € 100 hogere riool- en afvalstoffenheffing in vergelijking tot het landelijk gemiddelde:

Vijfheerenlanden 2020: € 564, landelijke gemiddelde 2019: € 459. Heffingen die in onze gemeente vanuit het uitgangspunt van kostendekking worden vastgesteld en waarvan de kosten in 2019 sterk zijn toegenomen.

De OZB-lasten voor een huishouden in Vijfheerenlanden zijn daarentegen redelijk vergelijkbaar met de landelijk gemiddelde tarieven. Deze OZB-tarieven zijn echter bepalend in hoeverre er binnen de gemeente nog onbenutte belastingcapaciteit aanwezig is. U bent ongetwijfeld bekend met de artikel 212 saneringssteun regeling. Om als gemeente tot deze regeling te mogen toe treden moet naast 100% kostendekking bij de heffingen het OZB-tarief moet het gewogen gemiddelde tarief voor 2019 minstens 0,1905% zijn. In 2019 is het gewogen gemiddelde tarief in onze gemeente 0,1752% waardoor er nog een ruimte is van 0,0153%. Dit levert bij een totale WOZ-waarde van afgerond € 70 miljoen een onbenutte capaciteit op van ruim € 1.071.000.

Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Onze openbare ruimte is schoon, heel en veilig

Eén van de belangrijkste harmonisatieopgaven betreft het harmoniseren en moderniseren van de beleid- en beheerplannen voor de openbare ruimte (bijvoorbeeld wegen, kunstwerken, riolering, groen en spelen). Om begin 2021 te kunnen beschikken over een integraal beheerplan voor 5 jaar waarin het beleid en beheer in samenhang worden beschreven is het noodzakelijk om voldoende budget te hebben waardoor de stappen in dit complexe proces kunnen worden gezet. De kosten hiervan (€ 50.000 in 2020 én 2021) dekken wij uit de stelpost volumeontwikkeling.

Inleiding

In deze paragraaf wordt aangegeven hoe kapitaalgoederen (= in bezit zijnde gemeentelijk vastgoed en openbare ruimte) worden beheerd. De kapitaalgoederen van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden bestaan uit de optelling van de kapitaalgoederen uit de voormalige gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik. Voor deze gemeenten waren beheerplannen opgesteld. De herindeling heeft tot gevolg dat de bestaande beheerplannen in 2020 niet langer geldig zijn. Dit betekent dat er voor alle kapitaalgoederen nieuwe beheerplannen moeten worden opgesteld. De oude gemeentelijke beheerplannen kunnen hiervoor als input dienen, maar deze kennen soms verschillende uitgangspunten. Ten tijde van de samenstelling van de begroting was er nog geen sprake van harmonisatie van deze beheerplannen en zijn er nog geen beleidskeuzes gemaakt op basis waarvan de beheerplannen voor de nieuwe gemeente kunnen worden opgesteld. De raad krijgt de ruimte om beleidskeuzes te maken die vervolgens worden vertaald in nieuwe beheerplannen. De paragraaf dient te worden gelezen tegen deze achtergrond.

Werkwijze opstellen nieuwe beheerplannen

Het is bij de start van de gemeente Vijfheerenlanden noodzakelijk om het beleid en beheer van de openbare ruimte van de drie afzonderlijke gemeenten te harmoniseren en in uitvoering te brengen. Hierbij wordt meteen gekeken naar mogelijkheden om met elkaar te blijven zoeken naar oplossingen om de opgaven op thema's zoals klimaatadaptatie en duurzaamheid vorm te geven.

Hieraan voorafgaand is het noodzakelijk om het te beheren areaal inzichtelijk te hebben. Dit wordt gerealiseerd door middel van inspecties. Deze inspectiegegevens worden verwerkt in de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en vervolgens in het beheersysteem.

Afhankelijk van de inrichtingskeuzes, ambities t.a.v. beeldkwaliteit en de ontwikkelingen op het gebied van klimaatadaptatie en duurzaamheid, wordt met behulp van de ontwikkeling van een aantal scenario's bekeken wat de gevolgen zijn voor de exploitatiebudgetten en de aanwezige financiële buffers (voorzieningen c.q. reserves).

Voorzieningen en reserves beheer en onderhoud kapitaalgoederen

Niet alleen inhoudelijk, maar ook financieel is er verschil tussen de werkwijze van de drie gemeenten op het gebied van kapitaalgoederen. In de gemeenten was sprake van een combinatie van onderhoudsbudgetten voor klein onderhoud, storting in voorzieningen en -reserves voor groot onderhoud. In het volgende overzicht is weergegeven welke voorzieningen c.q. reserves werden gebruikt in de oude situatie:

	Leerdam Res/vrz	Vianen Res/vrz	Zederik Res/vrz
Alg. res.risico's beheerprogramma's	nee	ja	nee
Wegen	ja	nee	ja
Groen	nee	nee	nee
Watergangen	nee	nee	nee
Baggeren	nee	nee	nee
Beschoeiingen	nee	nee	nee
Gebouwen	ja	nee	ja
GRP	ja	ja	ja
Openbare verlichting	nee	nee	ja
Bruggen/Civiele kunstwerken	nee	nee	nee
Bewegwijzering	nee	nee	nee
Straatmeubilair/bewegwijzering	nee	nee	nee
Speelruimteplan	nee	nee	nee
Sport (sportvelden)	nee	nee	ja

Vijfheerenlanden start het jaar 2020 nog zonder actuele beheerplannen. Daardoor ontbreekt ook de (noodzakelijke) onderbouwing van de beschikbare voorzieningen. De voorzieningen zullen daarom bij de gemeentelijke jaarrekening 2018 vrijvallen. Om te waarborgen dat er in 2020 middelen beschikbaar zijn voor beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen, wordt in de resultaatbestemming bij de gemeentelijke jaarrekeningen 2018 voorgesteld om de vrijgevallen voorzieningen te storten in een onderhoudsreserve. Op het moment dat de nieuwe beheerplannen worden vastgesteld kan (een deel van) deze reserve worden gestort in de hiervoor te vormen onderhoudsvoorziening.

Exploitatiebudgetten

Naast voorzieningen c.q. reserves voor beheer en onderhoud van kapitaalgoederen is er in de begroting bestaand beleid van de gemeente Vijfheerenlanden sprake van verschillende budgetten voor de diverse kapitaalgoederen. In het volgende overzicht is weergegeven welk bedrag aan onderhoudsbudgetten binnen de taakvelden beschikbaar zijn voor de verschillende kapitaalgoederen

Hoofd-thema	Sub thema	2020	2021	2022	2023
	Wegbeheer	€ 1.834.500	€ 1.834.500	€ 1.834.500	€ 1.834.500
	Civiele kunstwerken	€ 356.600	€ 356.600	€ 356.600	€ 356.600
	Openbare verlichting	€ 298.836	€ 295.703	€ 291.154	€ 286.524
Totaal hoofdthema Wegen		€ 2.489.936	€ 2.486.803	€ 2.482.254	€ 2.477.624
	Groenbeheer	€ 1.332.039	€ 1.332.039	€ 1.332.039	€ 1.332.039
	Sportvelden	€ 128.162	€ 140.699	€ 109.651	€ 109.651
	Speelruimteplan	€ 269.922	€ 269.922	€ 269.922	€ 269.922
Totaal hoofdthema Groen		€ 1.730.123	€ 1.742.660	€ 1.711.612	€ 1.711.612
	Rioolbeheer	€ 817.938	€ 817.839	€ 817.839	€ 817.839
	Baggeren/beschoeiing	€ 498.430	€ 494.395	€ 497.215	€ 506.680
Totaal hoofdthema Water		€ 1.316.368	€ 1.312.234	€ 1.315.054	€ 1.324.519
	Gebouwen	€ 1.193.056	€ 1.278.524	€ 1.145.547	€ 1.145.547
Totaal hoofdthema Gebouwen		€ 1.193.056	€ 1.278.524	€ 1.145.547	€ 1.145.547
Totaal onderhoud kapitaalgoederen		€ 6.729.483	€ 6.820.221	€ 6.654.467	€ 6.659.302

Ook voor de exploitatiebudgetten hanteren wij het uitgangspunt dat eventuele niet-bestede budgetten – vooruitlopend op het opstellen van nieuwe beheerplannen – gereserveerd worden door deze in de (te vormen) bestemmingsreserves te storten.

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is om u te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van de daaraan verbonden risico's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Dit doen we binnen de wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido). Het doel van deze wet is om op een verantwoorde, prudente en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de gemeente te regelen.

De treasuryfunctie heeft bij lagere overheden de laatste jaren sterk aan betekenis gewonnen, onder meer vanwege de inwerkingtreding van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF), Schatkistbankieren en de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), de ontwikkelingen op de Europese geld- en kapitaalmarkt en de introductie van nieuwe financieringsinstrumenten. Met de komst van de Wet Fido zijn voor de gemeentelijke treasuryfunctie duidelijker kaders geboden ten aanzien van risicobeheersing en transparantie. Risicobeheersing richt zich daarbij vooral op rente- en kredietrisico's.

Kaders

De gemeentelijke treasuryfunctie wordt uitgevoerd op basis van het Treasurystatuut wat op 21 maart 2019 is vastgesteld in de gemeenteraad.

De financieringsparagraaf moet conform het BBV bevatten: de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Dit onderdeel geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de gemeente. Onder risico's worden verstaan renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's, debiteurenrisico's en – voor zover van toepassing – valutarisico's. Anders dan in de paragraaf Weerstandsvermogen gaat het in de financieringsparagraaf om risico's, die goed kwantificeerbaar zijn. In de paragraaf Weerstandsvermogen zijn risico's opgenomen, die door de gemeente beperkt of niet beïnvloedbaar zijn en waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Voor de financieringsrisico's kan op voorhand in principe worden aangegeven welke bedragen maximaal met elk risico gemoeid zijn. De financieringsparagraaf dient in te gaan op de eisen die de Wet Fido stelt.

Er moet uit blijken dat de uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dient, dat het beheer prudent is en dat aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt voldaan.

Doelstelling beleid

Het beleid is erop gericht om inzicht te hebben in de lange termijn ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. Het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verstrekken van garanties. Dit laatste is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. Hierbij mogen geen overmatige risico's worden gelopen. Het gebruik van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm is bedoeld als normstellend.

Afhankelijk van het gewicht van en de ontwikkelingen in de financieringsfunctie bij de gemeente zal het in de rede liggen dat de paragraaf ook andere onderdelen bevat. Voor de hand liggende onderwerpen zijn: interne en externe ontwikkelingen, die invloed hebben op de financieringsfunctie, beleidsvoornemens voor de gemeentefinanciering, de financieringspositie, de leningenportefeuille, uitzettingen, relatiebeheer, kasbeheer en een beschrijving van de belangrijkste ontwikkelingen in en beleidsvoornemens voor de financieringsorganisatie.

Benadrukt wordt dat de doelstelling van de Treasury- c.q. financieringsfunctie is dat deze uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet Fido.

Risicobeheer

Risicomanagement

Risicomanagement is het identificeren en kwantificeren van risico's en het vaststellen van beheersmaatregelen. Hiermee worden activiteiten bedoeld waarmee de kans van optreden of de gevolgen van risico's worden beïnvloed. De risico's die binnen onze gemeente worden gelopen bij de uitvoering van de treasurytaak bestaan voornamelijk uit renterisico's. Om die risico's te beperken en te beheersen geldt er een kasgeldlimiet en is er een renterisiconorm ontwikkeld.

Daarnaast verdient vooral het kredietrisico aandacht. Dit is het risico dat de gemeente loopt wanneer geldleningen worden verstrekt aan rechtspersonen die in voorkomende gevallen in financiële problemen zouden kunnen komen. In het Treasurystatuut zijn algemene uitgangspunten opgenomen om dit risico te beperken.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

Dit instrument dient om de omvang van de kortlopende financieringsmiddelen te kunnen bewaken. De kasgeldlimiet is een percentage van de omzet van de gemeente dat de ruimte voor korte financiering aangeeft. De limiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar (vlottende schuld) en bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar (lasten vóór bestemming, dus afgezien van stortingen in reserves). Wanneer de vlottende schuld dit percentage van 8,5% overschrijdt moet er worden geconsolideerd oftewel er moet vlottende schuld worden omgezet naar vaste (langlopende) schuld. Daarnaast kan overschrijding leiden tot een strenger toezichtregime. De kasgeldlimiet is vastgesteld aan de hand van de betreffende ministeriële regeling bij de Wet Fido.

Berekening kasgeldlimiet

	2020	2021	2022	2023
Begrotingstotaal	133.562	131.290	130.437	127.715
Toegepaste kasgeldlimiet	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	11.353	11.160	11.087	10.856

De gemeente Vijfheerenlanden verwacht in 2020 binnen de kasgeldlimiet te opereren. Bij de beoordeling van een eventuele financieringsbehoefte zal de kasgeldlimiet optimaal worden benut.

Financieringspositie en -behoefte

Leningenportefeuille (opgenomen)

Voor de bedrijfsvoering van de gemeente Vijfheerenlanden is/wordt voor een bedrag € 126 miljoen aan langlopende leningen aangetrokken. De looptijden lopen van 14 maanden tot 50 jaar en de rentepercentages fluctueren van -0,25% voor de 14 maanden lening tot 6,5% voor een opgenomen lening in 1986. Het gemiddelde rentepercentage voor het totaal van de leningen komt uit op 1,84%.

Als gevolg van regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt geen bespaarde rente over reserves en voorzieningen meer ten gunste van de exploitatie gebracht.

Renterisico's vaste schuld (renterisiconorm)

Een renterisico kan in principe worden gedefinieerd als het bedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteaanpassing onderhevig is. De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar (vaste schuld). Het doel hiervan is om tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te komen dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. De nadruk ligt op spreiding van de renterisico's. Indien een leningenportefeuille gelijkmatig is opgebouwd, zal ook het renterisico over de vaste schuld in de tijd gelijkmatig zijn gespreid. Ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen worden hierdoor beperkt. De norm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Dit bedrag bestaat uit het saldo van opgenomen en uitgezette leningen. Vanuit de Wet Fido geldt hiervoor een limiet van 20% van de stand van de vaste schuld per 1 januari.

Berekening renterisiconorm

	2020	2021	2022	2023
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	19.983	24.737	24.508	4.428
3 Renterisico (1+2)	19.983	24.737	24.508	4.428
4a Begrotingstotaal	133.562	131.290	130.437	127.715
4b Percentage cf. ministeriele regeling	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm (4a x4b)	26.712	26.258	26.087	25.543
5 Ruimte (4 Renterisiconorm – 3 Renterisico)	6.729	1.521	1.579	21.115

De gemeente heeft geen leningen, waarop een renteherziening kan plaatsvinden. De aflossingen betreffen de voor rekening van de gemeente zelf aangetrokken leningen. In 2020 zal er een fixe-lening van € 15 miljoen afgelost worden. Indien mogelijk uit de verkoopopbrengst van de aandelen Eneco. Ingeval de verkoop dan (nog) niet is gerealiseerd, dan zal de lening opnieuw gefinancierd worden. Een aflopende lening in 2022 van € 20 miljoen houdt verband met de financiering van de grondexploitatie Broekgraaf, Leerdam.

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het risico dat direct wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen. Ten tweede zijn er indirecte kredietrisico's. Dit is aan de orde bij verstrekking van en verstrekte gemeentegaranties (ook wel borgstellingen genoemd).

Kredietrisico op leningen en beleggingen

Zoals blijkt uit de staat van Activa heeft de gemeente Vijfheerenlanden uit hoofde van haar publieke taak leningen (door)verstrekkt en beleggingen gerealiseerd. In de betreffende tegenpartijen kan onderscheid worden gemaakt in de status van kredietwaardigheid. In het hierna volgende overzicht zijn de uitgezette gelden vermeld.

Kredietrisico op verstrekte gelden aan derden

Uitzettingen (uit hoofde van de publieke taak)	Totaal
1 Leningen aan Stichtingen/Hypotheke	14.343
2 Stimuleringsleningen (SvN)	4.500
3 Leningen woningcorporatie	2.099
4 Deelnemingen / beleggingen	7.707
Totaal	28.649

Ad 1. Dit betreffen de in het verleden verstrekte leningen voor

- Leerdam - Laco, Stichting Glas en Glasmuseum;
- Vianen – Brede School, SC Everstein en hypotheke ambtenaren;
- Zederik – dorpshuizen 't Spant (Ameide), 't Bosch in Lexmond en het Brandpunt in Nieuwland en de sportstichting Lexmond.

Ad 2. Het betreft hier bedragen aan SvN geleend voor de financiering van de startersleningen, duurzaamheidsleningen en blijversleningen.

Ad. 3 Dit betreffen de doorgeschoven leningen BNG aan de toenmalige stichting Goed Wonen Zederik, tegenwoordig Fien Wonen voor de bouw van sociale huurwoningen. In 2009 heeft de raad besloten geen directe garantstellingen meer te verlenen en een achtervangpositie in te nemen via deelname aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Er worden geen nieuwe leningen meer verstrekt aan woningstichtingen. De 19 verstrekte leningen, die hier staan opgenomen, kennen een gespreide uitloop tot het jaar 2033.

Ad 4. Onderstaand de specificatie van de beleggingen/deelnemingen in de begroting 2019.

OMSCHRIJVING	DEELNEMING
Aandelen energieproductiebedrijf Eneco	17
Aandelen Stedin	6.571
Aandelen BNG	193
Aandelen Oasen	25
ROM-S Participatie Gemeente Zederik BV	4
ROM-S Participatie Gemeente Leerdam BV	5
Aandelen ROM-S Beheer BV (Leerdam/Zederik)	861
Deelneming Merwede Linge Lijn (Leerdam)	31
Totaal	7.707

Genoemde deelnemingen worden uit hoofde van de uitvoering van de publieke taak aangehouden. Over het aandelenbezit wordt koersrisico gelopen. De aandelen worden echter niet op de beurs verhandeld, waardoor optredende waarde fluctuaties niet zo grillig verlopen. De waarde wordt meer bepaald door de intrinsieke waarde van het bedrijf en niet door "vraag en aanbod" op de beurs.

Op het besluit van het college om deel te nemen aan het verkoopproces van de aandelen Eneco, heeft de gemeenteraad

Kredietrisico ten aanzien van gemeentegaranties (borgstellingen)

De gemeente Vijfheerenlanden staat jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen, die door organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken en die activiteiten verzorgen, welke in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak.

De gemeente Vijfheerenlanden staat borg voor leningen van de woningstichtingen in Vijfheerenlanden voor een totaalbedrag van € 6.900.000 per ultimo 2019. Naast bovengenoemde borgstellingen staat de gemeente Vijfheerenlanden ook garant voor leningen voor particulier woningbezit. Nieuwe garantstellingen worden sinds 1994 niet meer verstrekt. Het restant aan leningen bedragen (€ 3 miljoen) en loopt ieder jaar verder terug.

De totale achtervangpositie bedraagt € 260 miljoen ultimo 2018. Het risico dat een 'achtervanger' loopt is zeer beperkt. Sinds de oprichting in 1983 is de Stichting WSW nog nooit aangesproken op zijn borgverplichting.

Renteschema

In deze paragraaf wordt in onderstaande tabel renteschema inzicht verschaft in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente wordt toegerekend.

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	lang kort	2.542 36
			2.578
b.	De externe rente baten		-528
	Totaal door te rekenen externe rente		2.050
c.	De rente die aan de grex moet worden doorberekend		-441
	Saldo door te rekenen externe rente		1.609
d.	Rente over eigen vermogen		174
	Rente over voorzieningen		0
	De aan taakvelden toe te rekenen rente		1.783
e.	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-2.072
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury		-289

In de begroting 2020 gaan we voor te activeren kapitaaluitgaven uit van 1,50% rente. Aan de algemene reserve en algemene bedrijfsreserve wordt geen rente meer toegerekend. Aan de reserve bedrijventerrein (oud Vianen) wordt 1% rente toegerekend. Over de boekwaarde van de grondexploitaties wordt een percentage toegerekend op basis van het gemiddelde percentage over de langlopende leningen * (verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen).

Aan voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

Naast het berekende renteresultaat van € 289.000 en de rente eigen vermogen van € 174.000 worden ook de dividend opbrengsten voor een bedrag van € 2.940.000 op taakveld 0.5 Treasury opgenomen.

Het begrotingssaldo van taakveld 0.5 Treasury heeft hiermee een batig saldo € 3.403.000.

Algemeen

Relatiebeheer

• Huisbankier	BNG
• Rekening Courant Schatkistbankieren	BNG
• Rekening courant	Rabobank

Overig

Kasbeheer

Voor 2020 wordt gestreefd naar een licht positief saldo in de rekening courant. Bij het beoordelen van het saldo zal rekening worden gehouden met de (verwachte) in- en uitgaande geldstromen.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie in 2020 en daarna. Kaderstellend hiervoor is de contourenschets Vijfheerenlanden. Hierin wordt een beeld geschetst van de gewenste gemeentelijke organisatie per ultimo 2021 inclusief de vijf kerncompetenties die de werking van de organisatie en van haar medewerkers (en de kwaliteit van dienstverlening) typeren: wendbaar, verbindend, betrouwbaar, resultaatgericht en duurzaam. Daarnaast gaat deze paragraaf in op de beheersing van een aantal bedrijfsvoeringsprocessen.

Basis op orde

Harmonisatie beleid en regelgeving

In 2016 is gestart met de harmonisatie van het beleid en de regelgeving van de gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik. De focus heeft daarbij tot en met 2017 gelegen op de harmonisatie van de bedrijfsvoering, dienstverlening en personele regelgeving. Dit met het oog op de vorming van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Vijfheerenlanden in 2018. Vanaf 2018 ligt de focus op het harmoniseren van al het overige beleid en regelgeving. Daarbij is in 2018 de harmonisatie van het sociaal domein zeer belangrijk geweest. Primair hierbij stond een goede samenvoeging van het beleid en de regelgeving van de drie gemeenten en een zorgvuldige overdracht van uitvoerende taken tussen gemeenschappelijke regelingen in Zuid-Holland en Utrecht. Dit laatste als gevolg van de wijziging van de provinciale grenzen. In 2020 zal de harmonisatie van het sociaal domein worden afgerond (inclusief de harmonisatie van het subsidiebeleid). Dan wordt de focus verlegd naar het verbeteren van de samenwerking met de in het sociaal domein actieve keten van organisaties. In 2019 zijn en worden alle tarieven en leges geharmoniseerd. Voor wat betreft rioolheffing en afvalstoffenheffing gelden deze vanaf het begrotingsjaar 2020. Bij de harmonisatie van de begraafrechten worden in het kader van de harmonisatie ook beleidskeuzes voorgelegd. Deze zullen ook worden vertaald in de harmonisering van het beleidsveld begraven in 2020. Met betrekking tot harmonisering van het beleid en beheer van de openbare ruimte is een start gemaakt in 2019 waarna in 2020 door middel van een nieuw integraal beheersysteem een gemoderniseerd integraal beheerplan openbare ruimte volgt.

Personeel

De Bedrijfsvoeringsorganisatie Vijfheerenlanden is in 2018 gestart met een formatie van 346 fte, waarvan 106 fte aan vacatures. De gemeente Vijfheerenlanden is het jaar 2019 gestart met 380 fte waarvan 74 fte aan vacatures. In 2018 en 2019 heeft de prioriteit gelegen bij het werven van nieuwe en enthousiaste medewerkers. Deze werving is over het algemeen succesvol. Net zoals veel andere werkgevers, ervaren echter ook wij de krapte op de arbeidsmarkt. Dit is het meest voelbaar in de hoek van het sociaal domein, ruimtelijke ordening, vergunningen en ict. Verwacht wordt dat 2020 gestart zal worden met een normaal percentage aan vacatures, ofwel rond de 10% van de begrote formatie. Het streven is daarbij niet om ongedifferentieerd alle vacatures in te vullen. Dit om een flexibele schil te creëren die ingezet kan worden op prioriteiten, tijdelijke werkzaamheden en ten behoeve van bijvoorbeeld seizoensgebonden werkzaamheden. Verder voeren wij in 2020 onderhoudsrondes uit op de functiebeschrijvingen. In 2020 voeren wij een benchmark uit op de omvang van onze personele formatie. In deze benchmark vergelijken we de omvang van de personele formatie van de gemeente Vijfheerenlanden met die van gemeenten in dezelfde grootteklasse (en/of stedelijkheidsklasse) en met een vergelijkbare mate van uitbesteding/inbesteding. Net zoals in 2018 en 2019 wordt in 2020 een Medewerkersonderzoek uitgevoerd om de tevredenheid van onze medewerkers te meten. In 2019 is gestart met de invoering van

de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren. Het zwaartepunt van de werkzaamheden ligt ook in 2019. Naar verwachting zal de doorwerking van de invoering nog tot en met 2020 doorwerken.

e-HRM

Om de processen in het werkveld van HRM (personeel en organisatie) te vereenvoudigen en te automatiseren wordt per 1 januari 2020 (als onderdeel van het informatiebeleid) een e-HRM systeem ingevoerd. Electronic Human Resource Management ondersteunt activiteiten tijdens de instroom; doorstroom en uitstroom van medewerkers. Ook de meeste overige administratieve HRM processen (bijvoorbeeld wat betreft verlof) kunnen met behulp van e-HRM worden georganiseerd. Na de invoering zal e-HRM verder worden uitgerold binnen onze organisatie en zal geleidelijk aan nieuwe functionaliteit aan e-HRM worden toegevoegd. Dit ter verdere stroomlijning van onze administratieve processen.

Inkopen en aanbesteden

In 2019 is gestart met de invoering van het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid. Binnen het zaakstelsel zijn speciale zaken aangemaakt om de inkoop- en aanbestedingsprocessen te kunnen uitvoeren en de voortgang daarvan te kunnen monitoren. In 2020 zal een inkoopcoördinator worden aangewezen. Deze zal een impuls gaan geven aan de kwaliteit van het inkoop- en aanbestedingsproces. Vooral waar het onderhandse en openbare aanbestedingen betreft. De kosten van deze extra formatieplaats dekken wij door onze jaarlijkse afname van IBMN met 40% te verminderen. IBMN zal vanaf 2020 ons vooral gaan ondersteunen bij de meer gecompliceerde Europese aanbestedingen.

Ontwikkelplan financiën en financiële sturing

Eind 2019 willen wij de kwaliteit van onze financiële processen en de kwaliteit en functionaliteit van het ondersteunende financiële stelsel laten auditen. Het jaar 2018 heeft zich getypeerd door een moeizame invoering van het nieuwe financiële stelsel en van vier bewerkelijke en onderling nog deels verschillende administraties. Dit heeft noodzakelijkerwijze geleid tot het toepassen van praktische en soms handmatige oplossingen om het administratief proces doorgang te kunnen laten vinden. In 2019 hebben wij hier nog de naweeën van ondervonden door de late oplevering van de jaarstukken 2018. Tegelijkertijd is met het invoeren van zelforganiserende teams de vanouds hiërarchische lijn wat betreft financiële sturing verminderd. Dit heeft bij onderdelen van onze organisatie tot een mindere betrokkenheid bij de financiële- en sturingsprocessen geleid. Dit is vanzelfsprekend onwenselijk. De resultaten van de audit naar processen, financieel stelsel en 'eigenaarschap' zijn de start voor een eind 2019 op te leveren ontwikkelplan financiën en financiële sturing. Het jaar 2020 zal gebruikt worden om dit ontwikkelplan uit te voeren.

Huisvesting ambtelijke organisatie

In de Contourenschets is uitgegaan van één ambtelijke werklocatie. In de praktijk is er echter nog sprake van drie werklocaties waarvan de locatie Meerkerk in 2020 vrijwel leeg staat. In 2020 onderzoeken we op welke wijze de locatie Meerkerk een andere bestemming kan krijgen. Daarbij betrekken wij de consequenties voor de raad (in verband met de aanwezigheid van de raadszaal), ons datacenter en voor de dienstverlening aan onze inwoners, alsook de financiële consequenties die het afstoten en herbestemmen van deze locatie tot gevolg heeft. Bij dit laatste betreft het zowel de locatie gebonden huisvestingslasten als de kosten van burgerzaken en receptie. Vanzelfsprekend worden de ruimtelijke en maatschappelijke gevolgen en kansen voor het centrum van Meerkerk samen met bewoners en ondernemers beoordeeld.

ICT

Informatiebeleid

De informatievoorziening van de gemeente Vijfheerenlanden moet toekomstbestendig zijn, kunnen meebewegen met veranderingen in de organisatie en in onze omgeving en robuust, efficiënt en doelmatig zijn. Onze informatiearchitectuur is in ontwikkeling en geeft inzicht in de samenhang tussen bedrijfsdoelstellingen, processen en techniek. Het is een referentie bij elke beslissing over nieuwe applicaties, aanpassingen en benodigde investeringen en zorgt voor blijvende samenhang binnen een slanke informatievoorziening. Hiermee beogen we het blijvend verbeteren van de efficiency, het verminderen van de kwetsbaarheid van de informatievoorziening en het beheersen van de toenemende complexiteit van het applicatielandschap. Ook willen wij flexibel kunnen reageren als samenwerkingen met ketenpartners veranderen. In ons informatiebeleid hebben wij een koers uitgezet voor de periode tot en met 2021. Tot en met 2020 is ook uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Bij de uitvoering van het beleid werken wij met een projectenkalender en uitgewerkte projectplannen per kalenderjaar. Deze projectenkalender wordt in 2020 geactualiseerd. Dan zal ook beoordeeld worden of het beleid dient te worden geactualiseerd. De resultaten hiervan zullen zichtbaar zijn in de begroting 2021.

Informatiebeveiliging

De risico's die de gemeente Vijfheerenlanden loopt ten aanzien van de veiligheid van informatie zijn in 2019 geïnventariseerd door middel van een Risico Inventarisatie en Evaluatie. De evaluatie is uitgevoerd door toepassing van de vanaf 2020 verplichte norm Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Deze Baseline bestaat uit 249 toe te passen maatregelen. Van de Baseline was medio 2019 al 56% door de gemeente Vijfheerenlanden gerealiseerd. Deze score is gemiddeld te noemen. Om echter aan de verplichting van de BIO te voldoen zal er nog veel werk verzet moeten worden. Vijfheerenlanden scoort echter al zeer hoog op onderwerpen als communicatiebeveiliging en bedrijfscontinuïteit. Nog onvoldoende scoort de gemeente bij het hebben van een ISMS (Information Security Management Systeem). Wij dienen een gedocumenteerd ISMS te ontwikkelen, te onderhouden en constant te verbeteren, binnen het kader van de bedrijfsactiviteiten en risico van de organisatie. Ten behoeve van deze standaard wordt het onderliggende proces gebaseerd op het PDCA model (Plan, Do, Check, Act). Dit zullen wij vanaf eind 2019 gaan implementeren binnen onze organisatie.

Gegevensbeheer

Per 1 januari 2019 zijn alle WOZ-gegevens opgenomen in een nieuwe database en wordt de administratie gevoerd in nieuwe software. Zowel de conversie van de data, als het inrichten en leren gebruiken van de software heeft veel tijd gekost. Beide zijn ook nog niet volledig gereed. Mede hierdoor zijn achterstanden ontstaan in zowel de verwerking van de kadastrale (grond) mutaties als de BAG (opstal) mutaties. Daarnaast is door uitgevoerde luchtfotodetectie gebleken, dat de per 1 januari 2019 aanwezige administratieve gegevens, niet volledig waren. Gelet hierop is de kans aanwezig, dat een deel van de WOZ-beschikkingen en belastingaanslagen pas later in 2020 wordt opgelegd. Een inhaalslag is in een plan van aanpak voorbereid. Om onze inwoners hiermee niet of slechts minimaal te belasten zijn we hierover in gesprek met WaarderingsKamer (landelijke toezichthouder WOZ) en maken we hierover tijdig goede afspraken.

Evaluatie zelforganisatie

Sinds de instelling van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Vijfheerenlanden werken wij met zelforganiserende teams. Wij zien dergelijke teams als een belangrijk middel om de doelstellingen zoals opgenomen in de Contourenschets en het position paper Vijfheerenlanden te realiseren. Het werken met zelforganiserende teams is echter een

middel en geen doel. Het heeft voor-, maar ook nadelen. Zo dwingt zelforganisatie teams om meer zaken zelf te regelen, onder meer op het gebied van werkverdeling, voortgangsbewaking, teamontwikkeling en bedrijfsvoering. Dat kan in een grote betrokkenheid en in een hoog eigenaarschap van medewerkers resulteren. Maar de hiervoor benodigde interne afstemming kost wel tijd. Voorkomen moet worden dat medewerkers van zelforganiserende teams zoveel neventaken vervullen dat de capaciteit voor het echte werk in het gedrang komt.

In 2019 hebben we de zogenaamde teamrollen verder verduidelijkt. In 2020 en 2021 evalueren we de toepassing van zelforganisatie als organisatieprincipe, zowel de voor- als nadelen. De evaluatie is er overigens niet op gericht om te beoordelen of zelforganisatie al dan niet moet worden gecontinueerd, maar betreft vooral het onderzoeken van de vraag in hoeverre de toepassing van zelforganisatie binnen Vijfheerenlanden kan worden verbeterd en wat daarvoor eventueel nodig is.

De evaluatie zal zich onder meer richten op de vraag of de door Vijfheerenlanden toegepaste wijze van werken met teamrollen positief bijdraagt aan het gevoel van eigenaarschap van de teams. Ook zal expliciet worden beoordeeld in hoeverre de specialistische en generalistische vaardigheden en competenties van de teams in evenwicht blijven. Een ander aspect dat onderzocht gaat worden is in hoeverre het werken met een flexibele schil de werkdruk van teams kan helpen beheersen en hoe groot deze schil dan per team (of cluster van teams) moet zijn.

Transformatie en sturing sociaal domein

Verbetering van samenwerking in de keten

In de transitie van het sociaal domein hebben vrijwel alle gemeenten een werkmodel ingevoerd dat zo veel mogelijk de oude situatie voortzette, binnen nieuwe kaders. De transformatie van het sociaal domein vraagt van alle partners in de keten een ander samenspel, met nieuw gedrag, met andere vaardigheden en andere spelregels. Dit temeer daar de gemeentelijke taken weer worden uitgebreid met bijvoorbeeld beschermd wonen en opvang en met de invoering in 2020 van de Wet verplichte GGZ en de wet zorg en dwang en de invoering in 2021 van de veranderopgave inburgering. Dit biedt kansen maar vraagt ook extra capaciteit. Van de gewenste verandering in het samenspel lijkt tot nu toe, nog onvoldoende sprake te zijn. Dit leidt tot een situatie dat iedere partner zijn eigen stukje keten optimaliseert met onvoldoende oog voor afstemming en optimalisering binnen de keten. Dit heeft bijvoorbeeld zichtbare effecten wat betreft de landelijk oplopende kosten van de geleverde zorg. Een doorontwikkeling van het sociaal domein is dan ook vereist, gericht op beter ketensamenwerking waarin de vraag van de cliënt centraal staat en ondersteuning zoveel als mogelijk lokaal en nabij aangeboden wordt (daarbij hebben wij nadrukkelijk ook oog voor de toenemende complexiteit van de doelgroep, zeker wanneer er sprake is van wachtlijsten, bijvoorbeeld wat betreft de GGZ). Pas dan zijn de voorwaarden gecreëerd, waardoor op kosten maar ook op aspecten als tijd en kwaliteit, kan worden gestuurd. Dat betekent dat in het sociaal domein gewerkt moet worden aan een fusie van belangen ten behoeve van een lange termijn samenwerking, waarbij een zorgvuldige selectie van (strategische) partners op basis van gelijksoortige en gezamenlijke ambities en deling van expertise centraal staat.

Consequenties voor onze gemeentelijke organisatie

In 2020 wordt het koersdocument sociaal domein Vijfheerenlanden uitgewerkt in het integraal beleidsplan sociaal domein Vijfheerenlanden. Deze uitwerking geschiedt tegen een achtergrond van sterk stijgende zorgkosten, in Nederland en in Vijfheerenlanden. Dit betekent dat vanaf 2020 onze organisatie (samen met onze ketenpartners) meer ketengericht zal moeten gaan denken en werken, waarbij de gehele keten, van inkoop en aanbesteding tot en met verantwoording en afrekening doelmatiger en doeltreffender moet gaan worden. Prioriteiten daarbij zijn onder meer het meer inzetten op

groepsaanbod; de inzet op praktijkondersteuners huisartsen (jeugd, GGZ) en het verbeteren van de onderlinge informatievoorziening (wat betreft bijvoorbeeld de beschikbaarheid van plekken) en monitoring van resultaten en kosten. Wij sluiten niet uit, dat deze verbetering van het ketengericht werken ook consequenties zal hebben voor de Vijfheerenlandse taakonderdelen van die keten. Want de keten als geheel dient te worden versterkt. Daarbij past niet meer de gedachte dat vanuit Vijfheerenlanden alleen, de ideale invulling van die keten bepaald kan worden. En daarbij past ook niet de gedachte dat de gemeente probleemeigenaar is van de gehele keten. Wij moeten keuzes maken, waar wij wel en niet van zijn als vangnet.

Invoering Omgevingswet

Omgevingswet en contourenschets

Met de nieuwe Omgevingswet wil het Rijk het omgevingsrecht eenvoudiger en inzichtelijker maken. Gemeenten gaan hierin een spin-in-het-web functie vervullen: zij krijgen meer keuzevrijheid om op lokaal niveau in te spelen op de behoeften van initiatiefnemers en belanghebbenden. Zij worden meer regisseur. Daartoe wordt ingezet op het versimpelen en versnellen van de besluitvorming en het verhogen van het gebruiksgemak. Dat biedt zekerheid aan de ene kant en laat ruimte aan dynamiek aan de andere kant. De burger komt meer centraal te staan. Deze filosofie achter de Omgevingswet past buitengewoon goed bij de organisatiedoelstellingen van de gemeente Vijfheerenlanden zoals vastgesteld in de Contourenschets. Desondanks is de invoering van de Omgevingswet een zaak van lange adem. Dit omdat het enerzijds het invoeren van nieuwe instrumenten en een nieuwe werkwijze is, maar anderzijds toch vooral ook een cultuurverandering. Onze medewerkers zullen de overgang moeten maken van een besluitvormende rol naar een meer faciliterende rol. Cruciaal daarbij is dat leiderschap getoond gaat worden, waarbij het juiste voorbeeld willen geven; zelfkritisch durven zijn en ruimte willen bieden voor ontwikkeling, cruciale cultuurveranderingen zijn.

Consequenties voor de inrichting van onze gemeentelijke organisatie

De kosten voor het invoeren van de Omgevingswet in Vijfheerenlanden zijn bij de Kadernota 2020 in beeld gebracht. Voor een belangrijk deel worden deze kosten gedekt uit bestaande budgetten. Deels is hier echter extra budget voor benodigd, dat bij de Kadernota 2020 al door de raad ter beschikking is gesteld. Wat echter nog onvoldoende in beeld is, is wat de invoering van de Omgevingswet voor consequenties zal gaan hebben op de omvang van de gemeentelijke organisatie en op de financiële dekking daarvan. Landelijk is het de verwachting, dat de het aantal ambtenaren op de met de Omgevingswet verbonden taakvelden met circa 10 tot 15% zal kunnen dalen. De opbrengst van de in rekening te brengen omgevingsvergunningen zal naar verwachting echter ook dalen. In 2020 zullen wij deze consequenties voor Vijfheerenlanden in detail gaan uitwerken. Deze uitwerking kan vanaf 2021 consequenties gaan hebben voor het aantal formatieplaatsen van de betreffende teams en omvang van de voor deze taakvelden eventueel benodigde flexibele schil.

Samenstelling kosten bedrijfsvoering

Ingevolge de financiële verordening wordt in de paragraaf bedrijfsvoering bij de programmabegroting en jaarstukken inzicht gegeven in de samenstelling van de belangrijkste bedrijfsvoeringskosten. Dit overzicht volgt hieronder:

Omschrijving	Aantal	Bedrag
Salariskosten (x 1.000 euro)		28.320
Omvang personele formatie (in fte)	370	
Kosten inhuur derden (x 1.000 euro)		929
Huisvestingskosten (x 1.000 euro)		2.188
Automatiseringskosten (x 1.000 euro)		3.880
Omvang personele formatie Griffie (in fte)	4.3	
Omvang raads- en Griffiebudget (x 1.000 euro)		1.129
Omvang rekenkamerbudget (x 1.000 euro)		56
Omvang budget accountant (x 1.000 euro)		91
Omvang formatie college (in fte)	6,95	
Omvang budget college (x 1.000 euro)		898

Onderzoeken ex. Artikel 213a

In 2020 worden twee onderzoeken uitgevoerd in het kader van doeltreffendheid en doelmatigheid.

Doeltreffendheid: inhuur externen.

In 2020 wordt zelforganisatie geëvalueerd. Onderdeel daarvan is een benchmark op de personele formatie. Ook de inhuurkosten zijn hoog. Bij vertrek van inhuur verdwijnt ook de kennis. In hoeverre worden voorwaarden binnen de organisatie gesteld om te komen tot een doelmatige en doeltreffende inzet van externen. Onderzoeksvraag hier bij is: voor welk soort werkzaamheden en in welke omvang worden externen ingehuurd? En bij inhuur van specialistische kennis, expertise of vaardigheden: In hoeverre is de inhuur van externe deskundigheid, die resulteert in een schriftelijk eindrapport rechtmatig, doelmatig en doeltreffend?

Doelmatigheid: betalingsbeleid –en uitvoering

De overheid moet een betrouwbare partner zijn door te handelen in overeenstemming met uitgangspunten van behoorlijk bestuur. Wij willen nagaan of er significante verbeteringen mogelijk zijn en/of aanvullende maatregelen/aanpassingen nodig zijn voor het (nog meer) lean maken van het betalingsproces. Onderzoeksvraag is dan: welk beleid en/of werkwijze hanteert de gemeente ten aanzien van het betalingsverkeer en wordt er in overeenstemming met dit beleid en/of werkwijze gehandeld?

Paragraaf 6 Verbonden Partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht.

Een financieel belang houdt in dat de gemeente een bedrag ter beschikking stelt aan de verbonden partij of risico loopt door bijvoorbeeld garantstelling.

Conform artikel 15 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) Provincies en gemeenten, worden de verbonden partijen in deze paragraaf ingedeeld in de onderstaande categorieën:

1. Gemeenschappelijke regelingen;
2. Vennootschappen en coöperaties;
3. Stichtingen en verenigingen;
4. Overige verbonden partijen.

Verbonden partijen in 2020

In deze paragraaf is per verbonden partij (indien van toepassing) de volgende informatie opgenomen:

- Naam verbonden partij;
- Publiek belang;
- Deelnemende partijen;
- Bestuurlijk belang;
- Financieel belang;
- Risico's voor de financiële positie van de gemeente;
- Actuele ontwikkelingen bij de verbonden partij;
- Programma('s) waarop de gemeentelijke bijdrage is verantwoord.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
Vestigingsplaats: Utrecht
Doel: Het doel van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Utrecht is om de kwaliteit van de crisisbeheersing en noodhulpverlening in de regio Utrecht te verbeteren. Medio 2009 is de wet op de Veiligheidsregio's ingegaan. Deze wet verplicht om de gemeentelijke brandweren onder te brengen in een veiligheidsregio.
Programma: Programma 1 Veiligheid
Deelnemende partijen: Alle gemeenten in de provincie Utrecht nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling
Openbaar belang dat wordt behartigd: Veiligheid
Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 bedraagt € 3.477.000.
Bestuurlijk belang: De gemeente Vijfheerenlanden is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van de VRU door burgemeester de heer J.P.J. (Jan Pieter) Lokker. De Commissaris van de Koning neemt deel als waarnemer. Het lokaal gezag over de brandweer blijft bij de burgemeester van elke afzonderlijke deelnemende gemeente. Het college van burgemeester en wethouders blijft verantwoordelijk voor het lokale veiligheidsbeleid. Het bestuur van de Veiligheidsregio is verantwoordelijk voor de beheersorganisatie.
Risico's De weerstandscapaciteit van de VRU bedraagt € 1.409.000, De grootste risico's zijn: - Wegvallen inkomsten voor het Openbaar meldsysteem (OMS) - Onvoorziene exploitatiekosten Het totaal van de risico's bedraagt € 1.377.000, de weerstandscapaciteit is voldoende voor de risico's.
Beleidsvoornemens De beleidsvoornemens van de Veiligheidsregio Utrecht staan in het beleidsplan 2020-2023. Binnen de kaders van de begroting werkt de VRU, samen met gemeenten en andere partijen aan de volgende thema's: - het streven naar een verhoogde personele en materiële paraatheid van de repressieve brandweerorganisatie met stoelbehoud voor beroeps en behoud van de vrijwilligersparticipatie; - het meer risicogericht effectief en efficiënt adviseren en toezichthouden door onze risicobeheersingsorganisatie; - het samen met de gemeenten slagvaardiger organiseren en versterken van de regionaal-gemeentelijke crisisbeheersing; - het verbeteren van ons vermogen tot effectief informatiemanagement, zowel bedrijfsmatig als operationeel.
Overige relevante gegevens De VRU heeft een financieel belang in de Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht (GMU). De gemeente draagt hier jaarlijks financieel aan bij. Uit praktische overwegingen incasseert de VRU deze bijdrage namens de GMU, tegelijk met de gemeentelijke bijdrage aan de VRU zelf.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)
Vestigingsplaats: Zeist
Doel: Voor de inwoners van de regio Utrecht en toekomstige generaties werken we, samen met anderen, aan een gezond en veilig leven. Aan een samenleving waarin iedereen wordt uitgenodigd om mee te doen en gezonde keuzes te maken. We leveren een bijdrage aan vijf maatschappelijke effecten: 1. Inwoners wonen, leven, gaan naar school en werken in een veilige omgeving waar aandacht is voor gezondheid en elkaar. 2. Een gezonde en veilige start voor elk kind. 3. Iedereen kan zich ontwikkelen en ontplooiën. 4. Iedereen kan meedoen. 5. Bedreigingen van de publieke gezondheid worden bestreden.
Programma: Programma 7 Volksgezondheid en milieu
Deelnemende partijen: Alle gemeenten in de provincie Utrecht nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Openbaar belang: Bescherming en bevordering van de volksgezondheid op basis van de Wet publieke gezondheid.
Bestuurlijk belang: De gemeente Vijfheerenlanden is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van de GGDrU door wethouder de heer M.F.M. (Marcel) Verweij.
Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 bedraagt € 1.999.000.
Risico's: De weerstandscapaciteit bedraagt € 1.273.000. De grootste risico's zijn: - Het voldoen aan de Europese aanbestedingsregels - Het realiseren van het ombuigingsplan - Aanbesteding GGID (digitale dossiers) Het totaal van de risico's bedraagt € 587.000, de weerstandscapaciteit is voldoende voor de risico's.
Ontwikkelingen 2020: Het leveren van een bijdrage aan de vijf maatschappelijke effecten vormt de leidraad voor de ambities in 2020. 1 Een veiligere leefomgeving 2 Minder kwetsbaren 3 Gezondere en weerbaardere wijken en scholen 4 Een goede start voor ieder kind 5 Voorkomen van gezondheidsproblemen en –risico's Om dat zo goed mogelijk te doen, hebben we ook de ambitie om onze organisatie en dienstverlening te verbeteren. 6 De organisatie op orde 7 Een eigentijdse dienstverlening

Reinigingsdienst Waardlanden
Vestigingsplaats: Gorinchem
Programma: Programma 7 Volksgezondheid en milieu
Deelnemende partijen: De gemeenten Gorinchem, Hardinxveld Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden.
Openbaar belang: Het verwijderen van het huishoudelijk afval, als bedoeld in de Wet Milieubeheer van de deelnemende gemeenten, is de belangrijkste taak van de dienst. De reinigingsdienst streeft naar een optimale balans tussen de milieuprestatie, de service naar de burgers en de hiermee gepaard gaande kosten. Kerntaken van de reinigingsdienst zijn het inzamelen van huishoudelijk afval via een haalsysteem en brengfaciliteiten; Het inzamelen van kantoor- winkel- en dienstenafval bij bedrijven en het afvoeren van het ingezamelde afval naar de verwerkers.
Bestuurlijk belang: De gemeente Vijfheerenlanden wordt vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door wethouder mevrouw C. (Christa) Hendriksen.
Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 is € 3.228.000 (nog zonder Vianen).
Risico's: De risico's van Waardlanden kunnen geschaard worden onder de normale bedrijfsrisico's. Waardlanden beschikt over voldoende weerstandsvermogen in de algemene reserve.
Ontwikkelingen: Stijging van de kosten van de verwerking en het wegvallen van de baten voor plastic, metaal en drankkartons (PMD).

Afvalverwijdering Utrecht (AVU)
Vestigingsplaats: Nieuwegein
Doel: Het afvalstoffenbeleid in de provincie Utrecht doelmatig en milieu hygiënisch verantwoord sturen en uitvoeren.
Programma: Programma 7 Volksgezondheid en milieu
Deelnemende partijen: Alle gemeenten in de provincie Utrecht nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Openbaar belang: Huishoudelijke afvalstoffen zoals restafval, GFT, glas, papier en karton en kunststof verpakkingen op een goede en milieuverantwoorde manier (laten) inzamelen, overladen, transporteren en verwerken.
Bestuurlijk belang: Het Algemeen Bestuur bestaat uit twee leden te benoemen door provinciale staten, twee leden uit de stad Utrecht te benoemen door de gemeenteraad en één lid per overige gemeente, te benoemen door de verschillende gemeenteraden. Wethouder mevrouw C. (Christa) Hendriksen vertegenwoordigt de gemeente Vijfheerenlanden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 is € 577.000 (alleen Vianen).
Risico's: De risico-inventarisatie in 2015 heeft opgeleverd dat risico's vooral veroorzaakt worden door verstoringen in de hoeveelheden afval. De kans daar op wordt als gering ingeschat en daarom houdt de AVU geen weerstandsvermogen aan.

GEVUDO

Vestigingsplaats: Dordrecht

Programma: Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Deelnemende partijen: De gemeenten Alblasserdam, Binnenmaas, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld Giessendam, Hendrik Ido Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Vijfheerenlanden en Zwijndrecht.

Publiek Belang: De GR Gevudo neemt namens de gemeenten deel in andere rechtspersonen met een soortgelijk of aanverwant doel in afvalverwerkingsactiviteiten op (boven) regionale schaal. In 2005 is besloten tot verkoop van NV Gevudo aan de huisvuilcentrale (HVC) in Alkmaar. Door de verkoop van de N.V. Gevudo aan de HVC neemt de GR Gevudo namens de deelnemende gemeenten voor 18,15% deel in de HVC.

Financieel belang:

De geraamde inkomst voor 2020 is € 83.000

Bestuurlijk belang: De GR Gevudo levert 1 commissaris in de huisvuilcentrale (HVC). De gemeenschappelijke regeling Gevudo kent 3 bestuursorganen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. Wethouder mevrouw C. (Christa) Hendriksen vertegenwoordigt de gemeente Vijfheerenlanden in het Algemeen Bestuur.

Risico's: De Gevudo is een houdstermaatschappij en voert zelf geen operationele taken uit. De liquiditeitspositie van Gevudo is daarom nauwelijks nog van belang.

Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)

Vestigingsplaats: Utrecht

Doel: de Omgevingsdienst voert taken en beleid uit op het gebied van omgeving, milieu en duurzaamheid. Elke gemeente bepaalt zelf welke taken de Omgevingsdienst voor haar uitvoert binnen de volumeafspraken die zijn vastgelegd. De taken hebben betrekking op zaken als afvalmanagement, bodem en water, beleid en juridische (handhaving) zaken, duurzaam bouwen, klimaat en energie, externe veiligheid, geluid, lucht en licht, milieucommunicatie, archeologie, asbest en (omgevings)vergunningverlening.

Programma: Programma 7 Volksgezondheid en milieu.

Deelnemende partijen: De gemeenten Bunnik, De Bilt, Montfoort, Oudewater, Renswoude, Rhenen, De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Woerden, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.

Openbaar belang: Door verdergaande samenwerking de kwaliteit en duurzaamheid van de leefomgeving verbeteren.

Bestuurlijk belang: De gemeente Vijfheerenlanden wordt in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door wethouder de heer H.D. (Huib) Zevenhuizen.

Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 is € 1.300.170.

Risico's: De weerstandscapaciteit bedraagt € 1.050.000. De grootste risico's zijn:

- Personele frictie
- Berekeningsmethodiek uurtarief
- Informatiebeveiliging/-voorziening

Het totaal van de risico's bedraagt € 700.000, de weerstandscapaciteit is voldoende voor de risico's.

Ontwikkelingen 2020: In de begroting 2020 benoemt de ODrU ontwikkelingen op het gebied van de Omgevingswet, leefbaarheid gezondheid, veiligheid en duurzaamheid.

BUREAU OPENBARE VERLICHTING LEK MERWEDE (OVL)

Vestigingsplaats: Hardinxveld-Giessendam

Doel: De doelstellingen van de Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting richten zich op:

- De uitvoering van het operationeel beheer
- Het functioneren als Kennis- en Adviescentrum
- Het bieden van Dienstverlening Plus

Programma: Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat

Deelnemende partijen: De gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht en Vijfheerenlanden.

Openbaar belang: Beheer openbare verlichting.

Bestuurlijk belang: de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten vormen het Algemeen Bestuur. De gemeente Vijfheerenlanden wordt in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door wethouder mevrouw C. (Christa) Hendriksen.

Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2019 is € 109.067.

Risico's: Het grootste risico is achterstand in het onderhoud. Het bureau OVL beschikt over een algemene reserve van € 53.000.

REGIONALE SOCIALE DIENST WERK EN INKOMEN LEKSTROOM (WIL)

Vestigingsplaats: Nieuwegein

Programma: Programma 6 Sociaal domein

Per 1 januari 2020 treedt de voormalige gemeente Vianen uit WIL. Alleen Wsw en Werk zullen voor Vianen door WIL verzorgd blijven worden.

AVRES

Vestigingsplaats: Gorinchem

Publiek belang: Avres behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten bij de uitvoering van hun taken in het kader van de Wet Werk en Bijstand, de Participatiewet, de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en andere regelingen op het gebied van het gemeenschappelijk sociale zekerheidsbeleid.

Wsw omvat het beleidsterrein van de gesubsidieerde arbeid en de arbeidsintegratie.

Programma: Programma 6 Sociaal domein

Deelnemende partijen: De gemeenten Molenlanden, Gorinchem, Vijfheerenlanden en West-Betuwe.

Bestuurlijk belang: De gemeente Vijfheerenlanden is in het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd door wethouder de heer C. (Cees) Taal en in het Algemeen Bestuur door de wethouders de heer M.F.M. (Marcel) Verweij en de heer C. (Cees) Taal.

Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 is € 13.256.560.

Risico's: De weerstandscapaciteit bedraagt € 4.365.000. De grootste risico's zijn:

- Tekort op het BUIG-budget
- Toename van het aantal cliënten

Het totaal van de risico's bedraagt € 3.450.000, de weerstandscapaciteit is voldoende voor de risico's.

Ontwikkelingen 2020: In 2020 zal de voormalige gemeente Vianen toetreden tot Avres (met uitzondering van de Wsw en Werk).

REGIONAAL HISTORISCH CENTRUM ZUIDOOST UTRECHT (RHCZOU)

Vestigingsplaats: Wijk Bij Duurstede

Publiek belang: Het uitvoeren van de Archiefwet 1995 voor de gemeenten en het vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op historisch gebied door het opbouwen, beheren en voor het publiek beschikbaar stellen van een brede collectie historische bronnen.

Programma: Programma 5 Sport, cultuur en recreatie.

Deelnemende partijen: De gemeenten Bunnik, Houten, Utrechtse Heuvelrug, Rhenen, Wijk bij Duurstede en Vijfheerenlanden.

Openbaar belang: Toegankelijkheid voor inwoners en andere belangstellenden/belanghebbenden. Het historisch archief op een goede manier behouden.

Bestuurlijk belang: De portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten vormen het Algemeen Bestuur. Burgemeester de heer J.P.J. (Jan Pieter) Lokker vertegenwoordigt daarin de gemeente Vijfheerenlanden.

Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 is € 247.794.

Risico's:

De RHCZOU beschikt over een algemene reserve van € 57.575. de grootste risico's zijn:

- De collectie is niet verzekerd vanwege de hoge verzekeringspremie
- Kwetsbaarheid van de kleine omvang van de formatie
- Realisatie e-depot

Ontwikkelingen 2020: Uitwerking van het nieuwe algemene beleidsplan 2019-2022. Per 1 januari 2020 zullen de voormalige gemeenten Leerdam en Zederik toetreden tot RHCZOU.

REGIO AV

Publiek belang: Inhoud geven aan samenwerking op bovenlokale thema's betreffende verkeer en vervoer, volkshuisvesting, economie, toerisme, ruimte, duurzaamheid, cultuur en maatschappelijke ondersteuning (waaronder de regio op de Molenhopper).

Programma('s): Programma 0: bestuur en organisatie.

Deelnemende partijen: De gemeenten Gorinchem, Molenlanden en Vijfheerenlanden.

Bestuurlijk belang: De gemeente Vijfheerenlanden is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van de AV door de burgemeester de heer J.P.J. (Jan Pieter) Lokker en wethouder de heer M.F.M. (Marcel) Verweij. De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente Vijfheerenlanden in het Dagelijks Bestuur.

Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 is € 714.307

Risico's: De weerstandscapaciteit bedraagt € 170.000. Deze is bedoeld voor het opvangen van tekorten in de begroting.

Vennootschappen en coöperaties

OASEN

Publiek belang: De N.V. Oasen is de maatschappij die is belast met de drinkwatervoorziening in een groot gebied van Zuid-Holland.

Deelnemende partijen: Gemeenten in Zuid Westelijk Nederland.

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (A.v.A). Wethouder de heer M. (Maks) van Middelkoop vertegenwoordigt gemeente Vijfheerenlanden tijdens de A.v.A.

Financieel belang: De gemeente Vijfheerenlanden bezit 54 aandelen.

Risico's: Geen

BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN (BNG)

Publiek belang: De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Deelnemende partijen: Vrijwel alle overheidsorganisaties.

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (A.v.A). Wethouder de heer M. (Maks) van Middelkoop vertegenwoordigt gemeente Vijfheerenlanden tijdens de A.v.A..

Financieel belang: De gemeente Vijfheerenlanden bezit 83.265 aandelen.

Risico's: Geen

Programma('s): Programma 0: bestuur en organisatie.

ENECO GROEP NV

Publiek belang: het energiebedrijf richt zich op productie, handel en levering van energie en energie gerelateerde zaken

Deelnemende partijen: Gemeenten in Zuid-Holland en noordoost Friesland

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (A.v.A). Wethouder de heer M. (Maks) van Middelkoop vertegenwoordigt gemeente Vijfheerenlanden tijdens de A.v.A.

Financieel belang: De gemeente Vijfheerenlanden bezit 95.787 aandelen.

Risico's: door afbouwen aandelenkapitaal komen dividendopbrengsten te vervallen.

Programma('s): programma 0: bestuur en organisatie

Publiek belang: Het energiebedrijf richt zich op productie, handel en levering van energie en energie gerelateerde zaken

Ontwikkelingen:

De gemeente Vijfheerenlanden heeft in 2019 besloten om mee te doen aan het verkoopproces van de aandelen Eneco. Eind 2019/begin 2020 wordt een definitief besluit over de verkoop genomen als de koper(s) en de verkoopprijs bekend zijn.

NV STEDIN

Publiek belang: Stedin is verantwoordelijk voor het transport van elektriciteit en gas naar circa 2 miljoen huishoudens en industriële klanten.

Deelnemende partijen: Gemeenten in Zuid-Holland en noordoost Friesland.

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (A.v.A). Wethouder de heer M. (Maks) van Middelkoop vertegenwoordigt gemeente Vijfheerenlanden tijdens de A.v.A.

Financieel belang: De gemeente Vijfheerenlanden bezit 95.787 aandelen.

Risico's: Geen

Programma('s): Programma 0: bestuur en organisatie.

REGIONALE ONTWIKKELINGSMAATSCHAPPIJ SCHELLUINEN-WEST (ROM-S)

Publiek belang: Primaire doelstelling van ROM-S is om bedrijven in de logistieke sector uit de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden te herhuisvesten op Schelluinen-West, waarmee de druk op het Groene Hart wordt weggenomen. Daarnaast is het doel een gezonde economische ontwikkeling van de regio, inclusief die van de logistieke sector. De taakstelling van ROM-S is driedig:

- realisatie van het transport en logistiek centrum Schelluinen-West in de gemeente Molenlanden;
- realisatie en exploitatie van regionale vrachtwagenparkeerterreinen in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden;
- herontwikkeling van zogenoemde vertreklocaties in alle participerende gemeenten.

Deelnemende partijen: De gemeenten Gorinchem, Hardinxveld Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden.

Bestuurlijk belang: Wethouder de heer M. (Maks) van Middelkoop vertegenwoordigt de gemeente Vijfheerenlanden in de raad van commissarissen van de ROM-S Beheer BV. De concerncontroller van de gemeente Vijfheerenlanden vertegenwoordigt de gemeente in ROM-S CV.

Financieel belang: De gemeente Vijfheerenlanden participeert risicodragend voor een bedrag van € 825.000 in ROM-S CV.

Risico's: Inmiddels zijn vrijwel alle bouwpercelen uitgegeven of in optie. Naar verwachting wordt ROM-S CV uiterlijk in 2020 financieel afgewikkeld. Voorzien wordt dat deze afwikkeling tot een substantiële winst zal leiden voor Vijfheerenlanden van circa € 750.000.

Programma('s): Programma 0: bestuur en organisatie.

Ontwikkelingen 2020

Naar verwachting zal in 2020 deze ontwikkeling worden afgesloten en zal de gemeente Vijfheerenlanden een winstuitkering van € 750.000 tegemoet kunnen zien.

Stichtingen en verenigingen

Stichting Inkoop Bureau Midden Nederland (IBMN)
Vestigingsplaats: Vianen
Doel: Het IBMN wil financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen behalen voor haar leden, maar inkoop ook inzetten als strategisch en tactisch instrument voor waardecreatie. De dienstverlening is gericht op de professionalisering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van elke deelnemende gemeente. De inkopers begeleiden zowel individuele als gezamenlijke inkoop- en aanbestedingstrajecten, helpen bij het opstellen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid en fungeren als vraagbaak/helpdesk op het gebied van inkoop- en aanbesteding.
Programma: Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Deelnemende partijen: Deelnemers zijn de gemeenten IJsselstein, Leusden, Molenlanden, Montfoort, Scherpenzeel, Vijfheerenlanden, Woudenberg en de gemeenschappelijke regelingen Avres en RMN.
Openbaar belang: Voordelen behalen door efficiënte en effectieve inkoop en zo kosten reduceren. Daarnaast zorg dragen voor een rechtmatige inkoop die voldoet aan gemeentelijke, nationale en Europese aanbestedingsregels.
Bestuurlijk belang: De gemeentesecretaris mevrouw N. (Nanette) van Ameijde Poortman vertegenwoordigt de gemeente Vijfheerenlanden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 is € 144.094.
Risico's: Eventuele juridische bijstand voor claims van derden naar aanleiding van afgesloten inkoopcontracten komt voor rekening van de gemeente.

Overige verbonden partijen

U10 ¹
Vestigingsplaats: Utrecht
Doel: Netwerksamenwerking op de terreinen economie, ruimtelijk ontwikkeling, verkeer- en vervoer, sociaal domein en energietransitie om de maatschappelijke uitdagingen van de regio Utrecht om te zetten in kansen.
Programma: Programma 0 Politiek en bestuur
Deelnemende partijen: Bunnik, De Bilt, Houten, IJsselstein, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist.
Openbaar belang: De U10 is een netwerkorganisatie waar op de diverse beleidsterreinen gekeken wordt naar meerwaarde in samenwerking en gelijke aanpak. Per onderwerp wordt binnen de bestuurstafels gezocht naar gemeenten die daarin willen samenwerken. Thema's: - Duurzame bereikbaarheid - Economische positionering - Gezonde en inclusieve regio - Gezonde woon- en leefomgeving - Groen en landschap - Klimaatneutrale regio
Bestuurlijk belang: Het college is vertegenwoordigd door de wethouders aan de diverse bestuurstafels.
Financieel belang: De begrote bijdrage voor 2020 is € 60.000.
Risico's: De deelname is vrijwillig, er is geen financieel risico voor de uitvoeringsorganisatie, omdat sprake is van netwerksamenwerking.

¹ U10 is geen formele verbonden partij maar een netwerk waarin gemeenten samenwerken op basis van een convenant. Gemeenten betalen een contributie. Er zijn geen formele P&C documenten.

Tabel met eigen vermogen, vreemd vermogen en rekeningresultaat 2018

Verbonden partij	Eigen vermogen in € miljoen		Vreemd vermogen in € miljoen		Resultaat 2018
	1 jan. 2018	31 dec. 2018	1 jan. 2018	31 dec. 2018	
VRU	6,9	8	23,3	39,1	€ 1.694.000
GGDrU	2,6	2,3	11,2	10,9	€ 1.219.000
Waardlanden	1	1,2	18,6	18,6	€ 156.000
AVU	0,5	0,7	14,9	13,7	€ 160.000
ODRU	1	0,9	2,1	2,6	€ 117.000
OVL	0,14	0,15	0,17	0,15	€ 32.000
WIL	0	0	4,6	3,9	€ 0
AVRES	4,2	6,7	10,3	11,4	€ 1.800.000
RHCZOU	0,25	0,28	0,1	0,29	€ 48.000
Regio AV	1,7	1,1	0,3	0,4	€ 263.000
OASEN	104	108	163	160	€ 4.800.000
BNG	4.953	4.990	86.000	85.000	€ 337 miljoen
ENECO	2.869	2.939	2.789	2.300	€ 121 miljoen
Stedin	2.582	2.699	3.585	3.484	€ 118 miljoen
IBMN	0,25	0,32	0,13	0,06	€ 59.000

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

Gemeentelijke grondexploitaties zijn wellicht een van de meest risicovolle activiteiten van een gemeente omdat er veel geld en risico's in omgaan. Het is dus belangrijk om jaarlijks een duidelijk en adequaat beeld te geven van alle huidige- en toekomstige grondexploitaties. In deze paragraaf wordt daarom ingegaan op de financiële uitkomsten, de reserveposities en de aanwezige risico's bij de diverse grondexploitaties van de gemeente Vijfheerenlanden. Voordat concreet op de financiële resultaten van deze mede 2019 voor het laatst geactualiseerde grondexploitaties wordt ingegaan, worden kort de gehanteerde financiële uitgangspunten en wettelijke kaders beschreven.

Visie grondbeleid

Op 1 januari 2019 zijn de voormalige gemeenten Vianen, Leerdam en Zederik samengevoegd tot de gemeente Vijfheerenlanden. Deze herindeling heeft zijn doorwerking op het traject van de jaarrekening en begroting en daarmee ook op de actieve grondexploitaties van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. Om op gemeentelijk niveau inzicht te krijgen in het actuele en verwachte resultaat van de actieve grondexploitaties zijn deze geactualiseerd. Hierbij zijn de uitgangspunten geharminiseerd.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De commissie BBV heeft de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep genomen. De afbakening is ook onvermijdelijk in het kader van de Wet modernisering vennootschapsbelasting (Vpb) en de aankomende Omgevingswet. Met ingang van 1 januari 2016 gelden nieuwe richtlijnen. De commissie BBV heeft hiertoe een drietal notities gepubliceerd:

1. Notitie grondexploitatie 2016
2. Notitie faciliterend grondbeleid
3. Notitie rente 2017

In de notities geeft de commissie BBV aan op welke wijze betreffende onderwerpen in de begroting en de jaarrekening verwerkt en verantwoord kan of moet worden. Kan, omdat de regelgeving meerdere verwerkingsopties toestaat en moet als de regelgeving verplicht tot een bepaalde verwerkingwijze. De BBV-notities bevatten dan ook aanbevelingen en stellige uitspraken voor de juiste toepassing en uitvoering van het BBV:

1. Een 10-jaarstermijn voor BIE-grondexploitaties. Voor langer durende grondexploitaties moeten aanvullende beheersmaatregelen worden getroffen en de opbrengsten na 10 jaar mogen niet geïndexeerd worden.
2. Bij de kostentoerekening wordt het verplicht aan te sluiten op de kostenverhaalsmogelijkheden zoals benoemd in de Wet ruimtelijke ordening en het Besluit ruimtelijke ordening.
3. De toe te rekenen rente moet worden gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.
4. De discontovoet is opgegeven op 2,0% in plaats van het gemeente-specifiek percentage (veelal debetrente-percentage).

Ten aanzien van deze punten kan geconcludeerd worden dat er in de gemeente Vijfheerenlanden geen grondexploitaties zijn met een looptijd langer dan 10 jaar. De grondexploitaties zijn opgesteld overeenkomstig de verplichte kostensoortenlijst van het Bro. De rente sluit aan bij de lening portefeuille. In de gemeente Vijfheerenlanden wordt

voor een negatieve grondexploitatie de verliesvoorziening getroffen op het niveau van het saldo contante waarde. Daarnaast heeft de commissie BBV in maart 2018 een aanvullende notitie gepubliceerd over 'Tussentijds winstnemen'. Het verantwoorden van tussentijdse winst is geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Wel is het noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten bij het bepalen van de tussentijdse winst.

Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen

Met ingang van 1 januari 2016 geldt de Wet modernisering vennootschapsbelasting (Vpb). Met deze nieuwe wet is de oorspronkelijke Wet op de vennootschapsbelasting 1969 zodanig aangepast dat overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooiën op een markt waarop ook private ondernemingen actief zijn, ook aan de heffing van vennootschapsbelasting worden onderworpen zoals de private ondernemingen. De aanpassingen leiden tot een gelijk speelveld tussen partijen. Op deze wijze wordt voldaan aan de bezwaren die de Europese Commissie (vanuit een oogpunt van staatssteun en verstoring van de concurrentieverhoudingen) heeft tegen de geldende Vpb-vrijstelling voor overheidsondernemingen.

Financiële uitgangspunten

Bij de grondexploitaties zijn de navolgende financiële en wettelijk voorgeschreven kaders toegepast:

1. Eens per jaar wordt de grondexploitatie geactualiseerd.
2. Bij de kostentoerekening aan de grondexploitaties wordt aangesloten bij de kostenverhaalmogelijkheden zoals opgenomen in de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro).
3. In maart 2016 heeft de Commissie BBV de Notitie Rente 2017 bekendgemaakt. Voor de gemeente Vijfheerenlanden heeft dit tot gevolg dat de rente die toe te rekenen is aan de grondexploitaties 1,5% bedraagt. De historische rente (boekjaar 2019) wordt door de afdeling Financiën afzonderlijk per gemeente berekend op basis van de werkelijke rente op vreemd vermogen. Indien er meer kosten zijn dan opbrengsten is de rente een kostenpost voor de grondexploitatie.. In de situatie dat een grondexploitatie een positieve cashflow heeft wordt geen rente toegerekend. Het hanteren van een positieve creditrente zou een oneigenlijk rente-effect zijn. De creditrente staat hiertoe op 0%.
4. Een grondexploitatie heeft betrekking op een meerjarige periode. Aan de hand van een inflatiepercentage voor zowel de kosten- als de opbrengstenposten wordt in de grondexploitatie een budget opgenomen voor deze tijdseffecten. Voor de grondportefeuille geldt een algemene set parameters. Tabel 1 geeft een overzicht weer van de parameters voor de kosten en opbrengsten.

Kosten	2019	2020	2021	2022 e.v.
GWW	3,0%	2,5%	2,5%	2,0%
Plankosten & VTU	2,0%	2,0%	2,0%	1,7%
Opbrengsten				
Woningbouw	3,0%	2,5%	1,5%	1,5%
Bedrijventerrein	2,0%	2,0%	1,5%	1,0%

Tabel 1: overzicht parameters kosten en opbrengsten

Afhankelijk van specifieke afspraken en contracten in een project kan hiervan worden afgeweken

5. Indien voor een exploitatie een tekort wordt voorzien, wordt voor dekking van het tekort een voorziening gevormd.

6. De netto contante waarde betekent dat de eindwaarde wordt teruggerekend naar heden door deze te corrigeren voor de rente. Dit is nodig voor het inzicht in de vermogenspositie van de gezamenlijke grondexploitaties op één dezelfde datum. De verwachte resultaten kunnen zo worden afgezet met de stand van de reserves en voorzieningen per diezelfde datum.
7. Aan strategische gronden (voorheen "nog niet in exploitatie genomen gronden" de zogenaamde NIEGG) worden de kosten toegerekend aan de zogenaamde Immateriële Vaste Activa (IVA). Bij het omzetten van deze gronden naar een grondexploitatie worden deze kosten toegerekend. Indien dit niet het geval is worden deze kosten ten laste van de exploitatie of een reserve gebracht.
8. Voor elk plan geldt het uitgangspunt, dat het zichzelf moet kunnen financieren. In bepaalde gevallen zullen de grondopbrengsten echter ontoereikend zijn. De gemeente kan dan eventueel de afweging maken dat andere redenen zwaarder wegen dan het beginsel van een kostendekkende exploitatie. De gemeenteraad zal bij een dergelijk besluit de (ontbrekende) opbrengsten uit andere middelen moeten financieren. De gemeenteraad kan dan gelden ter beschikking stellen uit de exploitatie of een reserve.
9. Voor het bepalen van het budget voor risico's binnen de Algemene Reserve Grondexploitaties (ARG) wordt gewerkt met het model van Kinney & Wiruth. Bij deze methode worden de nog te verwachte kosten en opbrengsten geanalyseerd. Per kosten- en opbrengstensoort wordt uitgegaan van mogelijke concrete risicoscenario's. Een scenario is een beschrijving van een gebeurtenis beginnen met een afwijking in een bepaalde situatie (kans) wat kan leiden tot een ongewenst effect. Alleen de nog te verwachte kosten en opbrengsten worden geanalyseerd op mogelijke risicoscenario's. Mocht hier een negatief bedrag uitkomen dan wordt dit bedrag gealloceerd op de ARG.

Resultaten grondexploitatie

Prognose

De grondexploitatie valt uiteen in een aantal complexen. Voor al deze complexen wordt jaarlijks op basis van de uitgangspunten van de vastgestelde bestemmingsplannen en de financiële uitgangspunten van de beleidsnota's Grondbeleid een prognose gemaakt van de te verwachten resultaten. Hierbij wordt bovenal uitvoering gegeven aan de wijzigingen zoals voorgesteld door de commissie BBV. De frequente actualisatie van de exploitatieopzetten waarborgt een continu inzicht in de financiële positie van de grondexploitatie.

In het navolgende overzicht zijn de verwachte resultaten van de in exploitatie zijnde complexen vermeld:

Complex	Boekwaarde 1-1-2019	Eindwaarde	Looptijd tot en met
Broekgraaf	17.732	-30	2029
Voorzieningencluster	92	285	2025
Meerkerk-Zuid/De Weide 2	2.744	-6.125	2027
Gaasperwaard	451	-417	2022
Sluiseiland	3.034	-2.916	2020
Hazelaarplein	-116	2.998	2022
Totaal *€ 1.000	23.937	-6.205	

Toelichting projecten

Project Broekgraaf

Broekgraaf is een nieuwe woonwijk voor circa 1.000 woningen ten westen van Leerdam. Het plan wordt gefaseerd uitgevoerd in 5 bouwfases. De gemeente heeft met twee marktpartijen bouwclaimafspraken voor een deel van de realisatie van de woningen. Voor het overig deel is de gemeente vrij in de uitgifte van de bouw kavels. De grondexploitatie heeft een einddatum van 2029.

Binnen het plangebied heeft de gemeente alle gronden in eigendom. De gemeente maakt de gronden bouw- en woonrijp en geeft bouwrijpe kavels uit ten behoeve van de realisatie van de woningen. Alleen aan de noordkant dient de gemeente nog enkele percelen te verwerven ten behoeve van de ontsluiting van het plan op de Parallelweg. De ontwikkeling van de wijk is in volle gang. Een gedeelte is klaar en op diverse plekken in de wijk wordt op dit moment gebouwd. De planontwikkeling voor fase 5 en de resterende gronden in fase 1 en 4 loopt gestaag door. Voor fase 4 zijn voor alle bouwvelden plannen en uitgiftecontracten dan wel afspraken met ontwikkelaars gemaakt. De gronden in fase 5 worden bouwrijp gemaakt zodat ook daar gestart kan worden met de uitvoering. Begin 2019 heeft de gemeente voor het eerste bouwplan in fase 5 een tender afgerond voor de realisatie van circa 65 woningen.

Voorzieningencluster

In 2018 heeft de gemeente Leerdam het stedenbouwkundig plan en de grondexploitatie Voorzieningencluster vastgesteld. Het Voorzieningencluster grenst aan de nieuwe woonwijk Broekgraaf en betreft de herontwikkeling van de huidige gronden van het Leerdam Sportterrein.

Het Voorzieningencluster gaat uit van een integrale ontwikkeling van:

- Nieuwe sportvoorzieningen voor Leerdam Sport (2 voetbalvelden, een multifunctioneel sportveld en een nieuwe accommodatie). Alhoewel de sportvoorzieningen onderdeel uitmaken van het plan, de investeringskosten maken geen onderdeel uit van de grondexploitatie. De investeringskosten worden gedekt uit de Algemene Middelen. Hiervoor heeft de raad een budget beschikbaar gesteld van € 2,45 mln.
- Een brede school inclusief BSO (Klimop/Kristal/Wilgenhoek).
- Nieuwe woningen (circa 54 appartementen en circa 36 grondgebonden rij woningen).
- Een centrale parkeerzone en tevens de verbinding/ ontsluiting met Broekgraaf en Leerdam West.

Meerkerk-Zuid/De Weide II

Ten behoeve van de ontwikkeling van de locatie Weide II in Meerkerk, voormalig gemeente Zederik, is eind 2016 door Space Value een masterplan ontwikkeld. In 2017 is het masterplan nader uitgewerkt in een beeld kwaliteitsplan en voor het sporteiland binnen het plangebied is een voorlopig ontwerp inrichtingsplan opgesteld. De financiële consequenties die uit het plan voortvloeien zijn verzameld in onderliggende gemeentelijke grondexploitatie.

Van het totale plangebied (15,7 ha) wordt circa 37% gereserveerd voor het sporteiland en 15% voor open water. Het uitgeefbaar oppervlak is 45% van het gehele plan: 51% op het sporteiland en 41% van het woongebied. In totaal zullen 159 woningen worden gerealiseerd, waarvan 30% in de sociale sector. Het programma varieert van sociale rijwoningen tot vrije kavels.

Afgelopen jaar is de ophoging van het plangebied aanbesteed en grotendeels uitgevoerd. Tevens wordt hard gewerkt aan de realisatie van het sporteiland. De verwachting is dat de eerste gronden medio 2020 worden geleverd.

Gaasperwaard

Ten zuidoosten van Vianen ligt het bedrijventerrein Gaasperwaard. Dit bedrijventerrein biedt ruimte aan de opvang van lokale en sub-regionale bedrijven die een C-locatie bereikbaarheidsprofiel hebben. Het terrein is volledig in eigendom van de gemeente en is bouw- en woonrijp gemaakt. De enige werkzaamheden welke resteren zijn het maken van inritten bij de te verkopen kavels. In 2018 is gestart met de aanleg van de inrit voor kavel 37.

Van het totaal van 19,6 ha. uitgeefbare kavels is ca.14,3 ha verkocht en geleverd (73%). In 2018 heeft de positieve ontwikkeling in de markt zich doorgezet. In 2018 zijn er twee kavels geleverd aan marktpartijen. Op basis van getekende of concept overeenkomsten is de verwachting dat in 2019 verschillende leveringen zullen plaatsvinden. In totaal betreft het hier ca. 3,0 ha. uitgeefbare grond met een totale grondopbrengst van ca. € 6,0 miljoen.

De gemeente heeft nog 22.369 m² uitgeefbare grond beschikbaar om in de periode tot 2022 uit te geven. De nog te realiseren grondopbrengsten zijn in lijn met de daadwerkelijk gerealiseerde verkoopprijzen in 2018 en de prijsniveaus zoals deze per heden met potentiële afnemers in de markt bespreekbaar zijn.

Sluiseiland

Tussen het voormalige Zederikkanaal en het Merwedekanaal, direct ten oosten van het historische stadscentrum van Vianen, ligt het plangebied Sluiseiland. In 2017 is de ontwikkeling gegund aan Smits's Bouwbedrijf BV waarmee een koop- en realisatieovereenkomst is afgesloten.

De gemeente heeft in 2018/2019 een bestemmingsplan ontwikkeld dat op 11 september 2019 onherroepelijk is geworden. Daarmee is de ontwikkeling ook planologisch mogelijk gemaakt. Met de getekende koop- en realisatieovereenkomst en een onherroepelijk bestemmingsplan is de gemeente verzekerd van de beoogde opbrengsten. De gronduitgiften en daarmee de betaling van de overeengekomen koopprijs zullen in drie fases plaatsvinden: 1e deel op 6-11-2019, 2e deel 6-5-2020, 3e deel op 6-11-2020. Hieraan voorafgaand en tijdens deze periode zijn er verschillende sanerings- en woonrijp werkzaamheden uitgevoerd.

Hazelaarplein

Het Hazelaarplein ligt ten oosten van de binnenstad Vianen. Het plangebied is ca. 2,2 hectare groot. De gemeente is voornemens op deze locatie woningbouw te ontwikkelen. In de Samenwerkingsovereenkomst Vijfheerenlanden II (SOK VHLII) uit 2014 zijn met Lekstede Wonen afspraken gemaakt waarbij Lekstede recht heeft op een bouwclaim van 55 sociale huurwoningen. In de besluitvorming van het college van B&W van de voormalige gemeente Vianen in december 2018 zijn de aanvullende besluiten genomen over de ontwikkeling van Hazelaarplein. Als gevolg van het collegebesluit in december 2018 tussen de gemeente en Lekstede Wonen zijn er geen opbrengsten geraamd voor de grondexploitatie. Op 11 juli 2019 heeft de gemeenteraad de grondexploitatie Hazelaarplein vastgesteld.

Het beoogde programma bestaat uit drie woontorens met in totaal 116 woningen. Twee hiervan betreffen woontorens welke voor de dijk aan staan gepositioneerd. Eén toren met 22 appartementen in het sociale segment en één toren met 22 appartementen in de vrije sector. Het woonblok in het midden van het ontwikkelgebied bestaat uit 18 maisonnettes en 54 huurwoningen in het sociale segment.

Strategische gronden

Naast de actieve grondexploitaties beschikt de gemeente Vijfheerenlanden over meerdere gronden waarvoor (nog) geen concrete plannen zijn- of kunnen worden uitgewerkt. Deze gronden maken deel uit van de materiële vaste activa (MVA) van de gemeente.

Aan deze gronden kunnen geen kosten en/of inkomsten worden toegerekend en de gronden maken derhalve geen onderdeel uit van de begroting.

Klaverkamp

Het complex Klaverkamp is hierop een uitzondering. De intentie is om deze gronden te verkopen als vrije kavel(s) met een bouwtitel voor woningbouw en binnen te stellen kaders de verdere ontwikkeling aan de eigen(a)r(en) over te laten. De snelheid van de verkoop is bepalend wanneer dit complex verantwoord zal worden.

Uitbreiding bedrijventerrein Meerkerk IVa

In 2019 zal aan de raad worden voorgelegd deze gronden in te brengen in een grondexploitatie. Tegelijk met een exploitatieopzet. De boekwaarde van deze gronden is opgenomen onder de vaste activa voor de historische verkrijgingsprijs.

Killesteijnstraat Lexmond

De gemeente is met partijen in overleg over de ontwikkeling van Killesteijn II.

Ameide herontwikkeling locatie De Kandelaar

Met het realiseren van de brede school in Ameide is de grond van de voormalige kandelaarlocatie beschikbaar gekomen. Eind 2019/begin 2020 zal een voorstel gedaan worden voor een kleinschalige herinrichting.

Uitvoering passief grondbeleid

Hoef en Haag

De ontwikkeling verloopt voorspoedig. De eerste woningen van fase 1 zijn opgeleverd en het nieuwe dorp begint gestalte te krijgen. Door de aantrekkende economische situatie is de vraag op dit moment groter dan het aanbod. Hierdoor wordt fase 2 (De Brink en omgeving) versneld ter hand genomen.

In 2017 heeft de gemeenteraad duidelijkheid gegeven over de situering van een schoolvoorziening op De Brink. Daarnaast wordt in verband met een tweede schoolvoorziening de haalbaarheid van de beoogde situering nader onderzocht. Tevens dient de gemeente het perceel grond dat destijds is gekocht van de Staat voor de ontwikkeling van deze fase door te verkopen aan de ontwikkelingscombinatie. Op deze gronden rust nog een nabetalingsregeling c.q. anti-speculatiebeding. Over de interpretatie van de financiële consequenties van deze afspraken verschillen de gemeente en de Staat van inzicht. Dit verschil omvat een bedrag van circa € 250.000.

Weerstandsvermogen

Reserves

De actualisatie van de BIE-grondexploitaties heeft gevolgen voor de vermogenspositie van de ARG. Deze reserve wordt niet alleen bepaald door het gerealiseerde resultaat, maar ook door de nog te realiseren winsten en verliezen van de grondexploitaties en het vermogen om risico's op te vangen die zich voorkunnen doen gedurende de bedrijfsvoering.

Uit documenten blijkt dat de voormalig gemeenten Vianen, Zederik en Leerdam een algemene reserve voor het grondbedrijf hadden. De algemene Reserve Grondbedrijf per 31-12-2018 voor voormalige gemeente Vianen was, na onttrekkingen diverse claims, € 5.437.675. Bij voormalige gemeente Leerdam bedroeg de algemene reserve € 5.200.000,- en bij voormalige gemeente Zederik € 2.000.000. De totale algemene Reserve Grondbedrijf voor gemeente Vijfheerenlanden bedraagt daarmee € 12.637.675. Opbouw algemene reserve grondexploitatie:

	Saldo per 1-1-2019
Leerdam	7.461
Vianen	3.115
Zederik	1.990
Stand algemene reserve grondexploitatie * € 1.000	12.566

VASTSTELLINGSBESLUIT

De raad van de gemeente Vijfheerenlanden in zijn openbare vergadering van 7 november 2019,

Besluit:

1. Strakker te sturen op de toegang tot de jeugdhulp en aan te sluiten op de regionale samenwerking "Grip op jeugdkosten" om het tekort op Jeudghulp terug te dringen
2. De medewerkers van de sociale teams in vaste dienst te nemen in plaats van in te huren of organisaties te subsidiëren;
3. Het structurele bedrag uit de september circulaire van € 771.000 toe te voegen aan programma 6 sociaal domein;
4. In te stemmen met de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve sociaal domein.
5. De tarieven afvalstoffenheffing te verhogen naar € 233 voor een éénpersoonshuishouden en € 293 voor een meerpersoonshuishouden;
6. Vervangingskredieten uit bijlage 1 van de programmabegroting vast te stellen;
7. Een stelpost onderuitputting kapitaallasten van € 500.000 op te nemen ter dekking van de hogere kapitaallasten 2020-2023;
8. De begroting 2020-2023 vast te stellen.

de griffier,

voorzitter,

K.I. (Krista) Goossens

drs. J.P.J. (Jan Pieter) Lokker

BIJLAGEN

Bijlage 1 Investeringsplan 2020-2023

In onderstaande tabel staan de vervangingsinvesteringen voor de periode 2020-2023.

Vervangingsinvesteringen gemeente Vijfheerenlanden		Investeringen in jaar			
		2020	2021	2022	2023
TV	Onderwerp				
0	Vervanging hardware werkplekken	€ 25.000			
0	Reguliere vervanging telefonie	€ 176.000			
0	Telefoons en laptops, smartphones				€ 201.000
0	Vervanging hardware werkplekken	€ 35.000			
0	Vervanging hardware infrastructuur	€ 75.000			
0	Vervanging hardware infrastructuur	€ 75.000			
0	Vervanging hardware infrastructuur	€ 125.000			
0	Vervanging hardware werkplekken	€ 38.100			
0	Vervanging hardware werkplekken		€ 38.100		
0	Vervanging hardware infrastructuur		€ 48.000		
0	Vervanging software serverpark		€ 43.400		
0	Vervanging hardware infrastructuur		€ 196.000		
0	Vervanging hardware infrastructuur		€ 39.000		
	Totaal programma 0	€ 549.100	€ 364.500	€ -	€ 201.000
2	uitwerken plannen sluijverkeer	€ 55.000			
2	verbeteren oversteekplaats A Bonnastraat/Lijnbaan	€ 75.000			
2	3x Sneeuwpluog klein	€ 37.000			
2	Sneeuwborstel Burtet New Holland	€ 18.500			
2	Toyota Dyna 100	€ 45.000			
2	Ford Transit dichte bus	€ 45.000			
2	Vrachtwagen DAF met kraan	€ 156.000			
2	Laadschop/Shovel	€ 30.000			
2	laadschop/Shovel			€ 31.000	
2	Renault 4D – strooivoertuig met kraan				€ 65.000
2	Renault 4D – strooivoertuig met kraan				€ 65.000
2	Renault 4D – strooivoertuig met kraan				€ 65.000
2	Renault 4D – strooivoertuig met kraan				€ 65.000
2	Renault Master 6-zits				€ 50.000
2	Renault Master 6-zits				€ 50.000
2	Ford Transit – strooivoertuig				€ 50.000
2	Minigraver (Kubota)				€ 50.000
2	Rolbezem klein Iseki				€ 8.700
2	Zoutmenginstallatie werf				€ 30.000
2	Hogedrukspuit Rioned – wegdekreiniger				€ 40.000
2	Optimalisering VRI kruising bentz berg	€ 145.000			
	Totaal programma 2	€ 606.500	€ -	€ 31.000	€ 538.700

Vervolg Vervangingsinvesteringen gemeente Vijfheerenlanden		Investerings in jaar			
		2020	2021	2022	2023
TV	Onderwerp				
	5 Brederodes, veld 2, natuurgras		€ 70.000		
	5 Brederodes, veld 3, rubber kunstgras sbr	€ 350.000			
	5 VVVianen, veld 6 natuurgras	€ 70.000			
	5 HSSC 61 (hei en Boeicoop), veld 1 natuurgras	€ 70.000			
	5 De Linde 2020, inventaris horeca	€ 12.100			
	5 De Linde 2021, inventaris horeca		€ 7.210		
	5 De Linde 2022, inventaris horeca			€ 6.050	
	5 De Linde 2023, inventaris horeca				€ 6.050
	5 Helsdingen 2020, bedrijfskleding sport en cultuur	€ 10.285			
	5 Helsdingen 2021, bedrijfskleding sport en cultuur		€ 10.285		
	5 Helsdingen 2021, meubilair		€ 21.175		
	5 Helsdingen 2021, licht en geluid theater		€ 39.816		
	5 Helsdingen 2021, meubilair horeca		€ 36.300		
	5 Helsdingen 2021, zaalinventaris		€ 13.948		
	5 Helsdingen 2022, schoonmaakmachine			€ 36.300	
	5 Helsdingen 2022, materialen licht en geluid			€ 37.177	
	5 Helsdingen 2022, zaalinventaris			€ 14.917	
	5 Helsdingen 2023, materialen licht en geluid				€ 15.437
	5 Helsdingen 2023, zaalinventaris				€ 10.225
	5 Vervanging zaalinventaris Gymzalen	€ 21.175			
	5 Vervanging zaalinventaris Gymzalen		€ 26.976		
	5 Vervanging zaalinventaris Gymzalen			€ 24.374	
	5 Vervanging zaalinventaris Gymzalen				€ 35.236
	Totaal programma 5	€ 533.560	€ 225.710	€ 118.818	€ 66.948
	7 Vervangen riolering				€ 400.000
	7 Beschoeiing				€ 75.000
	7 Mechanische gemalen riolering				€ 37.000
	7 Telemetrie riolering				€ 32.000
	7 Vervangen riolering		€ 270.000		
	7 Vervangen riolering			€ 270.000	
	7 Vervangen riolering				€ 270.000
	7 Mechanische gemalen riolering		€ 209.000		
	7 Mechanische gemalen riolering			€ 356.400	
	7 Mechanische gemalen riolering				€ 100.000
	7 Baggerdepot		€ 39.000		
	7 Baggerdepot			€ 39.000	
	7 Baggerdepot				€ 39.000
	7 Vervangen riolering				€ 234.000
	7 Beschoeiing				€ 75.000
	Totaal programma 7	€ -	€ 518.000	€ 665.400	€ 1.262.000
	Totaal Vervangingsinvesteringen Vijfheerenlanden	€ 1.689.160	€ 1.108.210	€ 815.218	€ 2.068.648

Bijlage 2 Sociaal Domein, maatregelen die er op gericht zijn structurele dekking te zoeken

Hieronder treft u de maatregelen die onder meer komen uit de analyse tekort jeugdhulp en de Kadernota 2020.

Kwaliteit van de processen:

Maatregelen die de effectiviteit van zorg vergroten (Sociaal team)

- Een jeugdprofessional werkt bij- en nauw samen met de huisarts (VHL breed) ter voorkoming van zware (dure) zorg. Hiermee kun je verwijsgedrag beïnvloeden. Door specialistische ondersteuning in de huisartsenpraktijk krijgen kinderen en jongeren met psychische problemen sneller passende hulp. Dit blijkt effectief, (Bron: onderzoek van het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie en Karakter in negen Gelderse gemeenten, 14-08-19), daarom wordt de methode ook in Vianen uitgerold.
- Blijven aansluiten bij het onderwijs. Duidelijkheid over de zorgarrangementen jeugdhulp/onderwijs (wie betaalt wat).
- Goede overgang van zorg 18- naar 18+ realiseren: jongeren gaan bij 18 jaar uit de jeugdwet over naar een andere voorziening. Een doorlopende zorglijn is nodig.
- Investeer meer in de relatie met de reguliere aanbieders ter voorkoming van het gebruik van specialistische GGZ (combinatie behandelingen). Maak gebruik van de regionale projecten.
- GGZ in het Sociaal Team (VHL breed). Door een Sociaal Psychiatisch Verpleegkundige (SPV'er) in het team wordt de deskundigheid bij medewerkers vergroot en een goede inschatting van problematiek gemaakt. Dit is vooral voor de komende nieuwe wetgeving belangrijk (wet verplichte GGZ, verwarde personen, etc).
- Er op af team: lokale bemoeizorg (vroegtijdig oppakken van signalen, o.a. bij zorgmijden, samenwerken team Openbare Orde en Veiligheid) zorgt er voor dat (multi) problemen mogelijk niet escaleren en er minder een beroep gedaan hoeft te worden op specialistische (duurdere) zorg.

Sturen op de toegang (o.a. de loketfunctie):

- Er wordt gewerkt aan de Kwaliteitsverbetering van het sociaal loket, o.a. door de medewerkers te trainen en een HBO gekwalificeerde medewerker toe te voegen aan het loket. Ook worden de fysieke werkplekken mogelijk meer aan de sociaal teams gekoppeld, zodat er meer contact, kennis en begrip is.
- Vanaf 1 januari 2019 doet Vijfheerenlanden de beschikkingen voor toewijzing van jeugdhulp weer zelf. Dit leveren wij aan bij de Regionale Backoffice Lekstroom (RBL). Hierdoor sturen we weer meer en gaan hierbij uit van doelmatige dienstverlening. Tot 1 januari 2019 leverden de zorgleveranciers dit zelf aan bij het RBL.

Kwaliteit medewerkers

Medewerkers Sociaal Teams binden en kwaliteit verhogen:

- De contracten van de tijdelijke medewerkers van de sociaal teams worden zoveel mogelijk structureel op orde gebracht. Ook de functie kwaliteitsmedewerker (jeugd/Wmo) wordt geborgd om de uitvoering (waaronder juridische vraagstukken als bezwaar en beroep, maar ook afspraken over wonen, verordening en beleidsregels, etc.) verder te brengen.
- Een betere werkgever zijn, door te investeren in deskundigheidsbevordering en teambuilding medewerkers sociaal team (incl. Wmo). Dit verhoogd de kwaliteit bij medewerkers, zodat inwoners goed en passend worden ondersteund.

Medewerkers sociaal teams in dienst van de gemeente

- Door de sociaal teams in vaste dienst te nemen in plaats van in te huren of organisaties te subsidiëren ontstaat fasegewijs een besparing.

Versterken 0de-lijn

- Harmoniseren (of in duidelijke afstemming uitvoeren) van laagdrempelig aanbod (VHL-breed) en het kennen van de sociale kaart (o.a. Jongerenwerk, Homestart, Welzijn, etc.). Daardoor wordt er mogelijk minder gebruik gemaakt van de zwaardere (dure) zorg.

Regionale samenwerking

- Analyse van cliëntenbestand in samenwerking met de Sociale Teams, het aanscherpen van indicaties, de in- en uitstroom nader onderzoeken en het bezien van rendement van de trajecten;
- Terugdringen maatwerkcontracten door meer gebruik te maken van de reguliere contracten, om zo de trajectprijzen omlaag te brengen, door voor de 1^e lijns jeugdhulp en door 2e lijns jeugdhulp (SAVE en specialistische Jeugdhulp) de wachttijden in de regio terug te dringen. Hierdoor wordt voorkomen dat er duurdere zorg via maatwerkcontracten wordt ingekocht;
- Vergelijking van de analyse per gemeente in de regio Lekstroom. Sturing vindt plaats in regionaal verband op prijs, kwaliteit en rendement. Hiervoor gaat de RBL en gemeente Vijfheerenlanden in gesprek met de zorgleveranciers;
- Contractmanagement RBL gaat in gesprek met de zorgleveranciers om tijdig hun declaraties in te dienen waardoor er op jaarbasis een goede prognose gemaakt kan worden van de totaal te verwachten zorgkosten. Tot nu toe schort het hier nog aan, waardoor we beschikken over onvoldoende managementinformatie;
- Voor het inkooptraject 2020 is het gesprek gevoerd met en feedback georganiseerd van de zorgaanbieders en ligt er een goed advies aan het Bestuurlijk Platform Sociaal Domein Lekstroom. De gewenste transformatie (beweging van zwaardere naar lichtere jeugdhulp, stimuleren van preventie, versterken 0e lijn, etc.) wordt mede in het inkooptraject vormgegeven.
- Bij de jeugdhulp lopen al de regionale projecten (project regionale aanpak kostenbeheersing jeugdhulp en de transformatieplannen waaronder de afbouw essentiële functies).

Wachtlijsten partners en overbruggingszorg jeugd:

- Bestuurlijke kracht in stelling brengen richting ketenpartners om de wachtlijsten (na indicatie jeugd) en het gebrek aan plaatsen crisisopvang te verminderen, zodat de sociaal teams niet langer overbruggingszorg leveren. Hiervoor de regio nog meer in stelling brengen.
- Accepteren van de termijn van zes weken wachttijd (terugbrengen van 8 naar de wettelijke 6 weken). Investeren in medewerkers en vereenvoudiging werkprocessen.

Bijlage 3 Overzicht per taakveld

Bedragen * € 1.000	2020		2021		2022		2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.0 - Bestuur en ondersteuning								
0.1 - Bestuur	3.410	-1.637	3.353	-887	3.353	-887	3.353	-887
0.2 - Burgerzaken	435	-817	450	-817	449	-817	449	-817
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	453	-175	455	-175	459	-175	462	-175
0.4 - Overhead	33.880	-163	33.259	-163	32.599	-156	31.936	-150
0.5 - Treasury	2.578	-5.981	2.500	-4.673	2.180	-4.190	2.180	-3.942
0.61 - OZB woningen		-7.159		-7.159		-7.159		-7.159
0.62 - OZB niet-woningen		-5.116		-5.116		-5.116		-5.116
0.63 - Parkeerbelasting		-509		-509		-509		-509
0.64 - Belastingen overig	479	-1.787	431	-1.852	318	-949	318	-949
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	612	-80.556	1.232	-81.055	1.831	-81.474	2.758	-80.714
0.8 - Overige baten en lasten	-363		-860	-1.000	-990	-1.000	-1.079	-1.000
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	100		100		100		100	
0.10 - Mutaties reserves	2.769	-1.481	2.833	-1.787	2.833	-1.730	955	-1.730
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten	487		-43		-500		231	
1.0 - Veiligheid								
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	4.020	-6	4.007	-6	4.005	-6	4.003	-6
1.2 - Openbare orde en veiligheid	383	-46	382	-46	382	-46	382	-46
2.0 - Verkeer, vervoer en waterstaat								
2.1 - Verkeer en vervoer	6.875	-402	6.862	-402	6.765	-402	6.780	-402
2.2 - Parkeren	108	-25	67	-25	67	-25	67	-25
2.3 - Recreatieve havens	13	-31	13	-31	13	-31	13	-31
2.4 - Economische havens en waterwegen	6	-3	6	-3	6	-3	6	-3
2.5 - Openbaar vervoer	69	-20	117	-20	117	-20	117	-20

Bedragen * € 1.000	2020		2021		2022		2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.0 - Economie								
3.1 - Economische ontwikkeling	256	-171	226	-171	226	-171	225	-171
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur								
3.3 - Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	291	-101	291	-101	291	-101	291	-101
3.4 - Economische promotie	803	-210	818	-210	737	-210	737	-210
4.0 - Onderwijs								
4.1 - Openbaar basisonderwijs	348		348		348		348	
4.2 - Onderwijshuisvesting	3.912	-255	3.880	-255	3.839	-255	3.669	-255
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.549	-1.527	3.549	-1.527	3.547	-1.527	3.547	-1.527
5.0 - Sport, cultuur en recreatie								
5.1 - Sportbeleid en activering	844	-27	844	-27	844	-27	844	-27
5.2 - Sportaccommodaties	3.361	-1.318	3.506	-1.318	3.497	-1.318	3.469	-1.318
5.3 - Cultuur	671	-32	659	-32	650	-32	648	-32
5.4 - Musea	385	-52	385	-51	385	-50	385	-50
5.5 - Cultureel erfgoed	167	-37	166	-37	166	-37	151	-37
5.6 - Media	1.036	-114	1.031	-114	1.030	-114	1.027	-114
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.635	-67	2.691	-67	2.674	-67	2.669	-67
6.0 - Sociaal Domein								
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	4.584	-245	4.628	-254	4.923	-254	4.913	-254
6.2 - Wijkteams								
6.3 - Inkomensregelingen	13.928	-10.325	13.928	-10.325	13.928	-10.325	13.928	-10.325
6.4 - Begeleide participatie	3.219	-113	3.219	-113	3.219	-113	3.219	-113
6.5 - Arbeidsparticipatie	2.382		2.382		2.382		2.382	
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.316	-353	1.317	-353	1.312	-353	1.305	-353
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	8.710	-1.346	8.744	-646	8.742	-646	8.742	-496
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	11.187		11.200		11.200		11.200	
6.81 - Geëscaleerde zorg18+	46		46		46		46	
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	562		564		564		564	

Bedragen * € 1.000	2020		2021		2022		2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
7.0 - Volksgezondheid en milieu								
7.1 - Volksgezondheid	2.527		2.527		2.527		2.527	
7.2 - Riolering	5.026	-6.835	5.093	-6.835	5.162	-6.835	5.211	-6.835
7.3 - Afval	5.491	-6.355	5.491	-6.355	5.491	-6.355	5.491	-6.355
7.4 - Milieubeheer	1.505	-6	1.505	-6	1.504	-6	1.504	-6
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	1.180	-854	1.218	-854	1.174	-854	1.166	-854
8.0 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing								
8.1 - Ruimtelijke ordening	537	-54	507	-54	370	-54	368	-54
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)								
8.3 - Wonen en bouwen	1.924	-2.385	1.873	-2.371	1.991	-2.358	1.984	-2.358
Totaal	138.695	-138.695	137.801	-137.801	136.755	-136.755	135.592	-135.592

Bijlage 4 Verplichte prestatie-indicatoren per programma

P	Indicator	Waarde	Gem NL
0	Formatie realisatie	6,64	-
0	Bezetting realisatie	5,58	-
0	Apparaatskosten begroot	€ 637	-
0	Externe inhuur begroot (% van loonsom)	4,4%	-
0	Externe inhuur begroot (totale kosten)	1.429	-
0	Overhead begroot	15%	
1	Verwijzingen Halt	95	119
1	Winkeldiefstallen	0,4	2,2
1	Geweldsmisdrijven	2,8	4,8
1	Diefstallen uit woning	1,8	2,5
1	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	4,3	5,4
3	Functiemenging	54,2%	52,8%
3	Vestigingen (van bedrijven)	143,5	145,9
4	Absoluut verzuim	1,49	1,82
4	Relatief verzuim	13,38	23,28
4	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	1,5%	1,9%
5	Niet sporters	56,4%	48,7%
6	Banen	784,2	774
6	Jongeren met een delict voor de rechter	1,01%	1,45%
6	Kinderen in uitkeringsgezin	4,06%	6,58%
6	Netto arbeidsparticipatie	69,0%	67,8%
6	Werkloze jongeren	0,93%	1,52%
6	Personen met een bijstandsuitkering	22,4	39
6	Lopende re-integratievoorzieningen	gegevens niet beschikbaar	
6	Jongeren met jeugdhulp	9,2	10,4
6	Jongeren met jeugdbescherming	1,0%	1,1%
6	Jongeren met jeugdreclassering	0,2%	0,4%
6	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	44	60
7	Omvang huishoudelijk restafval	189	174
7	Hernieuwbare elektriciteit	5,0%	16,9%
8	Gemiddelde WOZ waarde	232	230
8	Nieuw gebouwde woningen	10,4	7,2
8	Demografische druk	77,5%	69,8%
8	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 721	€ 669
8	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 803	€ 739
	Opnamemoment	16-9-2019	
	Met * uit begroting 2020, zonder * van waarstaatjegemeente.nl		

Prestatie-indicatoren Programma 0

Formatie (FTE per 1.000 inwoners)

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte (fulltime-equivalent) van het ambtelijk apparaat van de organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.

Bezetting (FTE per 1.000 inwoners)

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is. Ook boventallige medewerkers moeten hier meegeteld worden.

Apparaatskosten (Kosten per inwoner)

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie -, huisvestings-, materieel, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winst oogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Overhead (% van totale lasten)

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Prestatie-indicatoren Programma 1

Verwijzingen Halt

Bron: Bureau Halt (Het Alternatief). Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.

Winkeldiefstal per 1.000 inwoners

Bron: CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen. Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen. Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Diefstal uit woning per 1.000 inwoners

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen. Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen. Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.

Prestatie-indicatoren Programma 2

De verplichte prestatie-indicatoren van programma 2 zijn per 2020 vervallen.

Prestatie-indicatoren Programma 3

Banen

Bron: LISA (LISA is een databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht). Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Funcziemenging

Bron: LISA. De funcziemenging index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Prestatie-indicatoren Programma 4

Absoluut verzuim

Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs. Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.

Relatief verzuim

Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs. Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.

Vroegtijdig schoolverlaters zonder start kwalificatie

Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs. Omschrijving: Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Prestatie-indicatoren Programma 5

Niet-sporters

Bron: RIVM (Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu) – Zorgatlas. Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.

Prestatie-indicatoren Programma 6

Banen

Bron: LISA. Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Jongeren met een delict voor de rechter

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel. Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen

Kinderen in uitkeringsgezin

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel. Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Netto arbeidsparticipatie

Bron: CBS – Arbeidsdeelname. Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.

Werkloze jongeren

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel. Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).

Personen met een bijstandsuitkering

Bron: CBS - Participatie Wet. Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.

Lopende re-integratievoorzieningen

Bron: CBS - Participatie Wet. Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Jongeren met jeugdhulp

Bron: CBS - Beleidsinformatie Jeugd. Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.

Jongeren met jeugdbescherming

Bron: CBS - Beleidsinformatie Jeugd. Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Jongeren met jeugdreclassering

Bron: CBS - Beleidsinformatie Jeugd. Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

Cliënten met een maatwerkvoorziening WMO

Bron: CBS - GMSD (Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein) WMO. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.

Prestatie-indicatoren Programma 7

Omvang huishoudelijk restafval

Bron: CBS - Statistiek Huishoudelijk afval. De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).

Hernieuwde elektriciteit

Bron: Rijkswaterstaat (RWS) Klimaatmonitor. Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Prestatie-indicatoren Programma 8

Gemiddelde WOZ waarde

Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken. De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Nieuw gebouwde woningen

Bron: ABF Research (onderzoeksbureau) - Systeem Woningvoorraad. Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.

Demografische druk

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek. De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudingen

Bron: COELO, Groningen (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden - Atlas van de lokale lasten). Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens

Bron: COELO, Groningen. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishoudens betaalt aan woonlasten.